



# รายงาน

การดำเนินงานในต่างประเทศ

ของ

ข้าราชการซึ่งได้รับเงินช่วยเหลือค่าใช้จ่ายจาก ก.พ.

---

การดำเนินงานดนตรีสากล

ของ

พระเจนดุริยางค์

กรมศิลปากร

พ.ศ. ๒๔๘๐

---

## รายงานฉบับที่ ๑

วันเสาร์ ที่ ๓๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

ออกจากสถานีหัวลำโพง กรุงเทพฯ ฯ โดยขบวนรถไฟ เวลา ๑๖ น.

วันอาทิตย์ ที่ ๓๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

อยู่ในขบวนรถไฟ ตอนค่ำถึงสถานีไปร ช้ามฟากไปเกาะบึง พบ  
กงสุลได้ชวนไปรับประทานอาหารค่ำที่บ้านพร้อมกับ ร.อ. วัน รุยาพร  
แห่งสำนักพระราชวัง ซึ่งได้เดินทางมาด้วยกันจากกรุงเทพฯ ฯ)

เมื่อถึงท่าเมืองบึงบงเข็ญพบสมเด็จพระยาตำรง ฯ กับท่านหญิง  
พิชฌายุ จึงได้ถือโอกาสเข้าเฝ้า (ทราบว่าตอนเย็นเคยเสด็จมา  
ตากอากาศที่ท่าเรือเบนนจ) สมเด็จพระยาตำรง ฯ ทรงพอพระทัย  
มากเมื่อทรงทราบว่าการบันทึกพงศาวดารไทยยังคงกระทำต่อไป และจะได้จัด  
พิมพ์เป็นคัมภีร์เพื่อใช้ในการเผยแพร่ด้วย

เวลา ๒๐.๓๐ น. ช้ามฟากจากเกาะบึง กลับมาไปร เพื่อขึ้นรถไฟ  
ต่อไป ในคืนนอนในรถไฟมรดายุ

วันจันทร์ ที่ ๓๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

ถึงสถานีกวาดลมเปอร ประมาณ ๖.๐๐ น. รถต้องหยุดที่สถานี  
ประมาณ ๒ ชั่วโมง ได้ถือโอกาสเข้ารถออกชมเมืองและภูมิประเทศ ต้อง  
โอดอาหุดมากที่สถานีกวาดลมเปอร เพราะต้องถ่ายรถทั้งคนทั้งของ รถไฟ  
ออกเวลา ๘.๐๐ น. มาถึงตั้งคไปรเวลาประมาณย่ำค่ำ เจ้าหน้าที่กงสุลได้  
มารับและได้พาไปพักที่โรงแรมโอเรนจ์ โฮเต็ล (Oranje Hotel) มีนาย

แดง ศรีสวัสดิ์ มาด้วย นายแดง ศรีสวัสดิ์ ได้ชวนให้ไปรับประทาน  
อาหารค่ำที่ตึกวงกตตึก ทำนกงตึกยังมีได้กตึกจากกรุงเทพฯ แต่ภรรยา  
ได้ออกรับอย่างดี เมื่อได้รับประทานอาหารแดง ได้ออกเดินชมเมือง  
แดงกตึกมาที่พักโรงแรมไอเรนซ์ โฮเต็ล พักนอน ๓ คืน

วันอังคารที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

เช้าจนเรือเฟลิก รูสเซล (Felix Roussel) เข้ามาถึงสิงคโปร์  
ได้ไปที่สถานตรวจ ทิศทิศเบี่ยนคนต่างต่าง และได้ไปที่ท่าการของบริษัท  
เมสสาเยอร์มาร์ติม (Messageries Maritimes) เมื่อประทับตราของ  
บริษัทที่ถือโดยสารแดง จัดการส่งหีบและกระเป่าขึ้นเรือ เรือออกจากท่า  
เมืองสิงคโปร์ เวลา ๑๓.๔๕ น.

วันพุธที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

เรือกำลังผ่านช่องแคบมรดกา ทะเลราบ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ ถึงวันศุกร์ที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

เรือกำลังเดินทางไปยังโคตัมโบ (เกาะลังกา)

วันเสาร์ที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

เทียบฝั่งเกาะลังกา ถึงโคตัมโบ เวลา ๑๕.๐๐ น. ได้ถือโอกาสลงไป  
ชมเมืองโคตัมโบ บ้างเล็กน้อยกลับมาเรือเวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น.

วันอาทิตย์ที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

เรือออกจากท่าเมืองโคตัมโบ เวลา ๘.๐๐ น. คดีนุดมลงบ ทะเล

ราบ



อนิจกรรมที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๘

ผ่านเกาะมินิกอย (Minikoi) ซึ่งเป็นเกาะหนึ่งในหมู่เกาะลาเกอดิว (Laquedives) อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ เกาะนวมกระโจมไฟและตาตตันด้วยถนนรพราว คอนกรีตมรดกทะเลเดิมกล่น.

วันอังคารที่ ๒๓ กับวันพุธที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๘

เรือกำลังเดินอยู่ใหม่ทางสมุทรอินเดียจะไปยังทวีปอาฟริกา

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๘

เรือกำลังเดินคอนบายเตียบฝั่งอาฟริกา ฝั่งของแคบระหว่างเกาะโซโกโตรา (Sokotora) กับแหลมกวาดำฟูย (Guardafui) เข้าทางใต้ อ่าวเอเดิน

วันศุกร์ที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๘

เรือกำลังเดินไปยังท่าเมืองยูปูตี (Djibouti)

วันเสาร์ที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๘

เรือมาถึงท่าเมืองยูปูตี ประมาณ ๖.๐๐ น. สมนกมากจึงมิได้มีโอกาสดังไปชมเมืองเรือออกจากท่าเมืองยูปูตีเวลา ๑๗.๐๐ น. เข้าสู่ทะเลแดงไปยังเมืองสุเอซ

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๘

เรือกำลังเดินทางอยู่ในทะเลแดง อากาศเย็น

วันจันทร์ที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๘

เรือกำลังเดินทางอยู่ในทะเลแดง

วันอังคารที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

เรือกำลังเดินทางอยู่ในทะเลแดงเข้าสู่เมืองซีเอช มีเขากังสองฟาก  
ซึ่งเป็นหินหรือทรายตลอด ปรากฏจากต้นไม้และสัตว์หรือมนุษย์ สิ่งวิเศษ  
โทรเลขจากเรือเฟดกรูสเชดไปถึงสถานทูตสยามที่กรุงปารีส บอกถึงการมา

วันพุธที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

เรือเข้าท่าที่เมืองซีเอช เวลาประมาณ ๓.๐๐ น. หนาวจัด เรือหยุด  
รอคอยโอกาสผ่านคลองซีเอช และได้ออกเดินทางต่อไปประมาณ ๘.๐๐ น.  
คลองซีเอชนั้นกว้างขวางเรียบไป เห็นเรือขุดกำลังทำการลอกทรายอยู่  
หลายแห่ง และซ่อมแซมตลิ่งที่หักพังลงเป็นแห่ง ๆ

เวลา ๑๒.๔๕ น. เรือถึงท่าเมืองปอร์ตเสด ได้ผ่านเรือหลวง  
อ่างทองซึ่งจอดอยู่พร้อมด้วยเรือพิฆาต ซึ่งได้นำมาจากประเทศอิตาลี  
เพื่อส่งมายังประเทศสยามได้ถือโอกาสขึ้นไปเยี่ยม นายทหารเรือบนเรือ  
อ่างทอง และได้ขอและรับพรสำหรับความลุ่มมือใหม่

### เดือนเมษายน ๒๔๗๐

วันพฤหัสบดีที่ ๓

เรือออกจากท่าเมืองปอร์ตเสด เวลา ๕.๐๐ น. เข้าสู่ทะเลเมดิเตอร์เร  
เนียนคลื่นลมพอประมาณ อากาศเย็น

วันศุกร์ที่ ๒

อากาศเย็นมาก คลื่นลมจัด เรือโคลง ทำให้เมื่อกด้นเล็กน้อย

วันเสาร์ที่ ๓

เดียบฝั่งประเทศอิตาลีเวลา ๑๕.๐๐ น. แล้งมาของแคบเมตต์ลีนา ถึง  
หมู่เกาะลิปารี (Lipari) เดียบเคียงเกาะสโตรมโบลิ (Stromboli) ซึ่ง  
เป็นเกาะที่มีภูเขาไฟได้เห็นภูเขาไฟพุ่งไฟขึ้นเป็นระยะๆ แต่ไม่สู้แรงนัก

วันอาทิตย์ที่ ๔

เรือผ่านช่องแคบ โบนีฟัส (Boniface) ระหว่างเกาะซาร์ดิเนีย  
(Sardinia) กับคอร์ซิกา (Corsica) คัดนมจัด เรือโคลงอึก ทำให้  
เมาคงนอกเป็นครั้งที่ ๒

วันจันทร์ที่ ๕

เรือมาถึงท่าเมืองมาร์เซอส์ เวลา ๑๖.๐๐ น. เข้าเทียบท่าเวลา  
๑๖.๐๐ น. พบนายออกโต มาร์เน็ตติ (Otto Marinetti) เดิมยศรา  
ศถานกงสุลสยามเมืองมาร์เซอส์ มาคอยรับเวลา ๑๖.๐๐ น. นาย  
ปราแดร์ นิกเกต (Pradère-Niquet) ขอร้องให้ไปรับประทานอาหาร และ  
ได้เชิญให้ไปพักเหนื่อยที่บ้านท่านทูตของ (Toulon) สัก ๒ เวลา ถึง  
คอบบ้ายได้ โดยตำรวจนำ จากมาร์เซอส์ไปคุดอง

วันอังคารที่ ๖

พักอยู่ที่บ้านนายปราแดร์ นิกเกต และได้ออกมาชมเมืองคุดอง

วันพุธที่ ๗

เวลาบ่าย ๑๕.๐๐ น. ออกจากคุดอง มามาร์เซอส์

วันพฤหัสบดีที่ ๘

ขบวนรถไฟที่สถานีมาร์เซอส์ รถออกเวลา ๑๖.๔๕ น. มาถึงปารีสเวลา



๓๘.๓๕ น. ได้ โทรเลขมายังสถานทูตที่กรุงปารีส บอกถึงกรมฯ ได้พักอยู่ที่  
โรงแรม บัลติมอร์ (Hotel Baltimore) เพราะที่สถานทูตไม่มีที่พัก

วันศุกร์ที่ ๘

ไปที่สถานทูตมอบจดหมายของรัฐมนตรีต่างประเทศให้อุปทูตที่กรุง  
ปารีส

สืบเรื่องผู้ทำเครื่องม้อสำหรับพิมพ์เพลง ได้ออกไปตรวจดู  
หลายห้าง

วันเสาร์ที่ ๑๐

ได้ไปที่ห้างฮังรี โคแบร์, ๖๗ ถนนเม็สเล, ปารีส (Henri Robert,  
67 rue Meslay, Paris (IIIe) ในเรื่องกรพิมพ์เพลง สืบถึงผู้ทำเครื่อง  
ใจเป็นผลสำเร็จ นายฮังรี โรแบร์ (Henri Robert) ได้ให้ตัวการแกะ  
แม่พิมพ์เป็นของชวัญมา ๓ เต็ม

วันอาทิตย์ที่ ๑๑

หยุดพัก คอนคาไปชมการแสดงละครเบ็ดเตล็ดที่โฟล์ดี แบร์แยร์  
(Folies Bergères) มีนาง โยเซฟิน เบเกอร์ (Josephine Baker) นัก  
ระบำและนักร้องเพลงที่มีชอคนหนึ่งแสดง มีดนตรียาดีดีสากล วงใหญ่  
แสดงประกอบ

การแสดงระบำนี้ เป็นการแสดงชั้นนี้ตาของเรามาก เพราะเป็น  
การแสดงระบำหมู่หญิงที่เปลือยกายทั้งตัว ปกปิดแต่ทักด้วยเพียงเล็กน้อย  
เท่านั้น

ฉันทนาทรี ๓๒

ออกจากปารีส เวลา ๓๐.๓๐ น. โดยระบบรถไฟ มาถึงบตอนเนอชัวร์แมร์ (Boulogne sur-Mer) เวลาบ่าย มีเรือรับข้ามฟากมาที่ไฟกส์โตน ก่อนออกจากปารีสได้มีโทรเลขแจ้งถึงการออกเดินทางไปยังสถานทูตที่กรุงลอนดอน

ที่ไฟกส์โตน มีนายโกลเบอร์น (Golbourn) ซึ่งห่างบูชี่ แอนด์ ฮ็อกส์ (Boosey & Hawkes) ได้จัดตั้งมาคอยรับ

โดยส่งรถไฟจากไฟกส์โตน มาถึงลอนดอน ถึงสถานวิคตอเรีย (Victoria station) เวลาประมาณ ๓๗ น.เศษ.

สถานทูตได้จัดตั้งเจ้าหน้าที่มาคอยรับ ๒ ท่าน แล้วได้นำไปพักที่โรงแรมเบดส์ โยเค็ด (Bailey's Hotel) ซึ่งเป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากสถานทูต เพราะที่สถานทูตคับแคบไม่มีที่พัก

ฉันทนาทรี ๓๓

ได้ถือโอกาสไปเยี่ยมเพื่อแสดงความขอบใจ ห่างบูชี่ แอนด์ ฮ็อกส์ ๒๘๕ ถนนวียเนตต์ สตรีท (295 Regent Street) ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ โดยจัดส่งคนไปรับที่ไฟกส์โตน และได้ไปทำความรู้จักกับหัวหน้าอนุฯ ของทางนี้ ได้ถือโอกาสชมห้างตองคอด

ห้างแห่งนั้นแต่ห้างค้าขายเท่านั้น ส่วนที่ห้างท่าเรือของตนที่ตั้งอยู่ที่เอ็ดจ์แวร์ (Edgware) นอกจากกรุงลอนดอนออกไป ซึ่งจะได้มีโอกาสไปตรวจและชมในวันหลัง.



## รายงานฉบับที่ ๒

วันพุธที่ ๑๕ เมษายน

จนพได้ ย้ายจากเบตต์ ไฮเค็ต มาอาศัยอยู่ที่ห้องเช่า (Flat) เพราะ  
การกินอยู่ในเบตต์ ไฮเค็ต เก่งกว่าค่าตงเงินที่ได้มาจะไม่พอใช้ จำเป็น  
ต้องออกค่าความสะอาดจนตจบาง และส่งเงินไว้ ใช้เป็นค่ารถและอื่น ๆ ที่  
จำเป็น เพื่อแสวงหากความรู้ ในวิชาการตามความต้องการของราชการ  
และค่าเช่าตและพงดระครพูดส์ตบด้า และคอนเสิร์ตต่าง ๆ เพราะการแต่ง  
เหล่าน นอกจากการแต่งที่ ร.ร. ดนตรีแล้วเป็นของบริษัทจัดทำขนทงนน

เวลา ๑๓.๓๐ น. เจ้าคุณราชวงศ์ กับหตวงภทรวาท ได้พาไป  
ที่ทำการกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ เพื่อนำจดหมายแนะนำ ซึ่งได้รับ  
จากเซอร์ โยซียา กรอสบี (Sir Josiah Crosby) อัครราชทูตอังกฤษประจำ  
ประเทศสยาม ไปยื่นต่อ นายดีเปอ (Mr. Leeper) แห่งกองการโฆษณา  
อังกฤษ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่แผนกต่าง ๆ นายดี  
เปอคิดราชการ แต่ได้มอบการต้อนรับ ให้ผู้ช่วยชอ นายจอร์เนอร์ (Mr.  
Warner) ซึ่งได้นำไปติดต่อกับพนักงาน ยอนสัน (Mr. Croom  
Johnson) ซึ่งเป็นเลขานุการฝ่ายสังคมแห่งบริตช เคาซด, ๓๒ เซนต์แซม  
เปตส์, เอต, คบบตจ ๑, นายยอนสันได้รับรองเป็นอย่างดีสนิทสนมดี และ  
ได้แจ้งว่าจะได้นัดจนพบปะกับหัวหน้าการดนตรีต่อไปในวันหลัง ๆ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ เมษายน

จนพได้ ไปที่ห้างบูช แอนด์ ฮ็อกส์ ๒๕๕ ถนนวิเยนค์ สตรีท โดยคำ  
เชื้อเชิญของ นายโกตเบอร์น เลขานุการของห้าง เพื่อทำความรู้จักกับ

นายเรเนอร์ (Mr. Rayner) หัวหน้าแผนกการแกะแม่พิมพ์คดไม้ของห้าง  
 นายเรเนอร์ กับนายโกลด์เบอร์น ได้พาไปที่โรงทำแม่พิมพ์คดไม้ ซึ่งตั้งอยู่  
 ทางหาก แต่ไม่ไกลจากห้างนัก ได้ถือโอกาสตรวจดูวิธีทำคดแต่ต้นถึง  
 การถอดพิมพ์ ออกมาเป็นตัวไม้สำหรับบรรจุแก๊สในการพิมพ์สำเร็จ  
 อีกชั้นหนึ่ง เขาทำกันที่โรงงานใหญ่ที่เอ็กซ์แควร์ ซึ่งจะได้ไปดูชมดู  
 ในวันหลัง

ได้กอดบมาที่ห้างบังเอิญมีการแสดงการพิมพ์เพลง ด้วยเครื่องพิมพ์คด  
 ซึ่ง เป็นเครื่องใหม่ที่สุด เครื่องพิมพ์คดนี้ เป็นเครื่องประดิษฐ์มาจากกรุง  
 เบอร์ลินประเทศเยอรมนี ( ในประเทศอังกฤษได้เคยทำขายบ้าง แต่ได้  
 เล็กถ่มไป ) และห้างที่ประดิษฐ์เครื่องพิมพ์คดนี้ ได้นำมาแสดงเพื่อ  
 ประโยชน์ของการค้าของเขา คือนำมาฝากขายแต่เมื่อห้างบูชี่ แอนด์  
 ฮ็อกส์ ทราบราคาค้นพบว่า เป็นราคาเครื่องละ ๘๐๐ มาร์กก็ชกชขาด ห้าง  
 เกรงว่าจะขายไม่ได้อะไร ทั้งเบ็ดโอกาสให้ผู้จงใจติดกพิมพ์เพลง ซึ่งเขา  
 ขายอยู่อกคดอยู่ ซึ่งเป็นการขายคดคดการค้าขายของห้างโดยตรง ก็เลยเลิกกัน  
 ไม่รับเอาใจ เครื่องพิมพ์คดนี้ พิศดารมาก นำใช้จริง แต่ราคาแพงเหลือ  
 ทน เห็นจะเป็นเพราะแบบยังใหม่อยู่ ซึ่งเวลานี้ยังไม่มีการแข่งขันใน  
 ท้องตลาดกระมัง ? ( ถ้าทางราชการจัดต้องการ ก็คงติดต่อกับห้างที่กรุง  
 เบอร์ลินโดยตรง )

ต่อมาได้มีการแสดงออร์แกน (Organ) แบบใหม่ ซึ่งประดิษฐ์  
 ขึ้นที่ประเทศอเมริกา นำมาฝากขายที่ห้างบูชี่ แอนด์ ฮ็อกส์ นี ห้างแฮมมอนด์



(Hammond) แห่งประเทศอเมริกาเป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้น แต่เสียงมีเท่ากับเสียงของวงเครื่องสายทั้งวง เพราะมีเครื่องขยายเสียง เช่นที่ใช้ในเครื่องรับวิทยุประกอบสำหรับแบ่งกำลังเสียงอยู่ด้วย เครื่องก็ไม่ใหญ่โตเท่าใดนัก ทำเสียงเทียบเสียงแตรเสียงไวโอลิน เสียงเบส (Bass) ได้พอใช้ ทั้งเสียงหนักเสียงเบาได้ตัดขาด ไม่แพ้ซอวง (Orchestra) ย่อม ๆ วงหนึ่งเลย เครื่องนี้ใช้กำลังไฟฟ้าทำเสียง และมีถมนวดและลิ้มเท้าสำหรับคนดีด ทั้งนี้โดยผู้เล่นคนเดียวเท่านั้น ใช้ดีดทั้ง ๒ มือ ๒ เท้า ราคาเครื่องละ ๕๐๐ ปอนด์

วันศุกร์ที่ ๑๖ เมษายน

ได้ไปสถานทูตเพื่อร่างรายงานฉบับที่ ๓ ประจวบกับท่านเอกอัครราชทูตลงการเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชูปถัมภ์ ซึ่งจะได้มีโอกาสต่อไป

วันเสาร์ที่ ๑๗ เมษายน

ได้ไปสถานทูตเพื่อฟังข่าวการนัดแนะของปริตซ์ เคาซิด คอนบ้าย นายโกลด์เบอร์น เดอานุกการของห้างบูชี่ แอนด์ ฮ็อกส์ ได้เชิญไปรับประทานอาหารกลางวัน ที่ภัตตาคารปากานี (Pagani's Restaurant) แล้วนำพาไปชมลอนดอน โดยรถยนต์ของห้าง แต่มาเสียตายนอนนอนตักพว้า ๆ ทั้งวัน ดูอะไรไม่ไคร่ถนัด ได้พากันไปพักผ่อนที่โบสถ์ เซนต์ปอล (St. Paul's Cathedral) ซึ่งเป็นโบสถ์ที่ใหญ่โตและสวยงามที่สุดในกรุงลอนดอน ได้ชมคอนนบ่นแล้วได้ลงไปชมในห้องใต้ดิน ซึ่งเป็นที่ฝังศพของวีรบุรุษและคนสำคัญของอังกฤษ เช่น แวดลิงตัน (Wellington), เนลสัน (Nelson), ซุลลิวัน (Sullivan), ฟลอเรนซ์-นิติงเกต (Florence



Nightingale, แจ็คโก (Jellicoe), เบ็ตตี้ (Beatty) และอื่น ๆ อีก  
มากมาย

ต่อจากนั้นได้ ไปรับประทานอาหารเช้าที่ห้องกาแฟ (Lyon's Café)  
ซึ่งเป็นสถานที่โอโด่งสำหรับการขายขนมต่าง ๆ ที่จำหน่ายกาแฟ มถึง ๕  
ชั้น ชั้นต่างอยู่ติดกัน มีคนหนาแน่น เห็นจะเป็นเพราะเป็นเสาร์กระมัง  
ได้ลงไปรับประทานอาหารในชั้นล่างที่สุด มีชององอยู่วงหนึ่ง บรรเลงเพลง  
เบ็ดเตล็ด ชององ วงนี้เรียกว่าชาอง ออร์แกสตรา (Salon Orchestra)  
มีนักดนตรี ๒๐ คนเศษ มีทั้งเปียโนและออร์แกนประกอบ การบรรเลงพอฟัง  
ได้ไม่ใคร่ปราณีต แต่เสียงคนรับประทานอาหารคุยกันมาก ไม่ใคร่ได้ยินชององ  
นักดีนัก คนให้จังหวะ (Conductor) ตีใจโอดินพดาง ใช้คันสีใจโอดิน  
กำกับจังหวะพดาง เต้นบ้าง ชยับเขยิบบ้าง ย้ายร่างไป ๆ มา ๆ บนเวที  
ของตน เกร็งก็ไม่ใช้ตลกก็ไม่เชิง ดูน่าระอิดระเอียนแต่รำคาญตา แบบ  
กำกับชององ เช่นนั้นเห็นจะเหมาะสำหรับสถานที่เช่นนกรวมนี้ คือไม่ใช่  
ทำเพลงให้คนฟัง แต่ทำเพลงให้คนดู

ต่อจากนั้นได้ ไปที่บัลเลตเตียม (Palladium) เพื่อไปชมละครแบบ  
เรอู ของแจ็ก ฮิลตัน (Jack Hylton) จึงขอถือโอกาสแนะนำสู่จับตร.  
แห่งการแต่งนมมาด้วยในที่นี้ การแต่งเรียบร้อยดีมาก ตลกกับขบขันดี  
ดนตรีมี ดนตรีดีดาดวงใหญ่ถึง ๒ วง วงหนึ่งอยู่หน้าเวที และอีกวงหนึ่ง  
ซึ่งเป็นวงของแจ็ก ฮิลตันเอง บรรเลงบนเวที แต่งละครแบบกาบารเ  
โชว์ (Cabaret Show) ตลกดี มีระบำใหม่เป็นต้น ระบำไม่อุจาดเหมือน  
ที่ปารีส วงดนตรีดีดาดมีนักดนตรีประจำวงหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่า ๒๕ คน

ใช้เครื่องทองเหลืองถึง ๗ คน เบย์โน ๒ หดง ซาร์ป กิตาร์ ๒ คน  
 แซกโซโฟน (Saxophone) ๕ คน ไวโอลิน ๕ คน และอื่น ๆ ประกอบ  
 ออก รวมวงหนึ่ง ๆ ๒๕ คน เล่นเพลงร้องเพลง มีท่าแสดงต่าง ๆ การ  
 บรรเลงสั้นสั้นมักคิดว่าที่เคยได้ ฟังที่ ไฟล์ แบร์แยร์ ปารีส บรรเลงตาม  
 แบบของดนตรีร็อค คณิตเกือบเต็มโรง นำประหลาดตลกตลกของ  
 เจ้าแยก อัดถนนไม่ใช่แต่เล่นเครื่องดนตรีได้อย่างเดียว เป็นได้ทั้งตลกตลก  
 (Comedian) เต้นรำเคาะเท้า (Tap-dancing) ดัดตัวกอดอกหน้า  
 กอดอกตา (Contortionist) คนเป่าเตเนอร์ แซกโซโฟน (Tenor  
 Saxophone) ออกมาแสดงตลกเป่าเตร ๒ คนพร้อมกันเป็นเสียงประสาน  
 คนตีไวโอลินคนหนึ่งตีอย่างแบบตลก โยนคันตีในท่าต่าง ๆ แล้วรับมาตี  
 เข่าจิ้งหรีดเพดงต่อไป ไซวี่ สี่ข้าง หดง สอดสีโตซา และทำบ้า ๆ อีก  
 หลาย ๆ อย่าง นับว่าเขาต้องเรียน ไม่ใช่แต่ในเชิงฝีมือในการเล่นอย่าง  
 เดียว ยังต้องสามารถในทางอื่น ๆ อีกด้วย การแสดงเช่นนี้เป็นการ  
 แสดงสำหรับการสนุก "ไปกษา" เท่านั้น ไม่มีอะไรที่จะโน้มไปในเชิง  
 คิดบเลย ทั้งการดูหรือการฟัง นักดนตรีทั้งหมด ต้องท่องและจำเพลง  
 ที่ตนเล่น เพราะเดนกั้นไม่มีโน้ตให้ดูเลย

วันอาทิตย์ที่ ๓๘ เมษายน

หยุดพัก ในตอนบ่าย หดงภักทราจาทิ ได้เชิญไปรับประทานน้ำชา  
 ที่บ้าน และฟังวิทยุของ บี.บี.ซี. (B.B.C.)

วันจันทร์ที่ ๓๙ เมษายน

จนได้ ไปที่ห้าง บูชี่ แอนด์ ฮ็อกส์ เพื่อขแรงถึงการจัดตั้งเครื่อง



อารมณ์สำหรับชอวง ของเรา โดยใช้เงินในงบประมาณบน กับบทเพลง  
 ใหม่ ๆ สำหรับใช้ ในราชการต่อไป ได้ถือโอกาสตั้งต้นระบบเพลงไทย  
 “เรื่องทำขวัญ” เพื่อพิมพ์เป็นตัวโน้ต และให้ คาริ กัง คาง ใช้จ่ายการ  
 พิมพ์เป็นจำนวน ๕๐๐ ฉบับ และ ๓๐๐๐ ฉบับ และเมื่อได้รับรายการ  
 แล้ว จะได้ ส่งเพื่อขออนุมัติต่อไป การพิมพ์อักษรไทยจะได้จ้างไว้  
 ซึ่งเราจำเป็นต้องพิมพ์ ทบลง ในบทเพลงเหล่านี้ นอกครึ่งหนึ่งที่กรุงเทพฯ เพราะ  
 ที่นให้อักษรไทยไม่ได้ ต่อไปเมื่อเรามีเครื่องพิมพ์ตัวโน้ตแล้ว จะได้  
 คาริ ทำเรื่องอื่น ๆ ต่อไป “เรื่องทำขวัญ” นี้ จะได้ เป็นตัวอย่าง ในการ  
 พิมพ์นอกประเทศแต่ฉบับเดียว

ตอนบ่าย นายเอเวอลิน บูซี (Evelyn Boosey) ผู้เป็นหัวหน้า  
 ฝ่ายบูซี แอนด์ ฮ็อกส์ ได้เชิญไปชมโรงงานทำเครื่องหนังและเครื่องตี  
 (Drumcraft & Percussion Department) ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากห้างริเชนต์  
 สตรีท ประมาณ ๓ ไมล์ เห็นกลองใหญ่, กลองเล็ก, และเครื่องเบ็ดเตล็ด  
 สำหรับดนตรีต่าง ๆ ตั้งสร้างอยู่พร้อมทั้งกลอง Timpany รั้งหลอด  
 ธรรมชาติไม้, รั้งหลอดเหล็ก ได้ขอให้ห้างกระราคาส่งสำหรับรั้งหลอดไม้ รั้งหลอด  
 เหล็กและอื่น ๆ เหมาะสำหรับการบรรเลงเพลงไทย (เพื่อเป็นตัวตัวอย่าง  
 ต่อเมื่อเรา คาริ จะให้ มีการเปลี่ยนแปลงทางศิลปะวิทยา ในการดนตรีพ  
 เมืองของเรา ไม้ ซึ่งใช้ทำตุ้กระนาดเขาใช้ ไม้แดง ซึ่งได้มาจากประเทศ  
 ฮอนดูรัส (Honduras) ในอเมริกาตอนกลาง (Central America)  
 ได้พูดเขาว่าเมืองไทยไม้แดงเนื้อหยาบเช่นนี้เราไม่ใช้ เพราะเรามีไม้  
 ชนิดอื่น ๆ ที่ดีกว่า และแกร่งกว่า และเนื้อละเอียดกว่า เช่นไม้ประดู่และ



ไม้พฤษงเป็นต้น ห้างมีคความพอใจเป็นอันมาก ใคร่จะขอตัวอย่างเป็น  
 แผ่นกระดาษหนา ๓ นิ้ว เพื่อทำการทดลอง เห็นว่า ถ้าทางราชการ  
 ของเรา จัดการส่งตัวอย่างมาให้เขาทดลองได้ ถ้าใช้ ได้ดี แดงราคา  
 พอสมควร เราอาจมี โอกาสขยายสินค้าไม้ประเภทนี้มาจำหน่ายได้  
 เพราะจำเครื่องไซโตโฟน (Xylophone) และระนาดทุ้มฝรั่ง (Marimba)  
 เจดานี้ ยังอยู่ในความนิยมของประชาชน ห้างแจ้งว่า ทำขายไม้ใคร่ทัน  
 ทั้งโรงงานไม้เครื่องไซโตโฟน ที่ทำสำเร็จแล้วอยู่เครื่องเดียว และเครื่องน  
 ได้ มีคนมาวางประจำไว้แล้ว คนงานในโรงงานนี้มีประมาณ ๖๐ คน  
 ไซเครื่องจักรเตื่อยไม้ เตื่อยเหล็ก และเครื่องจักรสำหรับตัด ไม้ต่าง ๆ  
 ให้เป็นรูปที่ต้องการ มีช่างไม้หลายสิบคน ช่างเค็ดอบหุ่นกตอง ช่าง  
 ตัดกหุ่นกตอง ช่างระบายสีหุ่นกตอง ช่างประกอบชิ้นต่าง ๆ เป็นเครื่อง ๆ  
 ทนรบหนง กตอง มาจากประเทศ อเมริกา เป็นจำนวนพัน ๆ คตะกนมากมา  
 แดงมากคเตออกอย่าง คออย่างเตอ กบเจียนชอบ ให้เหมาะสำหรับนำออก  
 ขายอีกชนหนึ่ง

วันอังคารที่ ๒๐ เมษายน

วันนอากาศครม ฝนตกตลอดทั้งวัน อยู่ดูตำราการพิมพ์เพลง ร่าง  
 รายงานฉบับที่ ๒ และพิจารณาหลักสูตรของการสอนดนตรีต่าง ๆ ตาม  
 โครงการของ โรงเรียนดนตรีที่ใด รบมาแดง

วันพุธที่ ๒๑ เมษายน

ได้รับคำเชื้อเชิญของเซอร์ ฮิว แอลเลน (Sir Hugh Allen)  
 หัวหน้าวิทยาลัยหลวงสอนวิชาดนตรี (Royal College of Music)

โดยการติดต่อของ บริษัท เคาซิด แดร์ไต่ กำหนดเงินพดประไว้ คือที่ ๓๐ เมษายน

ฉ. พกหัตถ์ที่ ๒๒ เมษายน

ฉ. ฉันได้รับคำสั่งเชิญจากทาง บริษัท แอนต์ ฮอกส์ ให้ไปดูโรงงานใหญ่สำหรับทำเครื่องดนตรีเช็กชแวง ซึ่งอยู่นอกออกไปจากกรุงดอนดอนเล็กน้อย

โรงงานนี้ใหญ่โต ทำเครื่องทองเหลือง เครื่องไม้ ซักไซโฟน แดร์พมพเพลงด้วยเครื่องพมพหิน ซึ่งได้ออกมาจากแผ่นกระดาษ โดยใช้แผ่นโลหะเป็นแม่พิมพ์ทรงแกะมาเป็นตัวไม้ ดังที่ได้อวดไว้ในกิจการซึ่งได้ ไปดูเมื่อวันที่ ๑๕ นี้แล้ว

ก. โรงงานทำเครื่องทองเหลืองและเครื่องไม้

ได้สังเกตเห็นดูการทำเครื่องต่าง ๆ งามหลายวิธีซึ่งเขาทำกันได้ จึงมีแต่ร ซึ่งเรียกอย่างตแต่อย่าง เดว รูปทรงเหมือนกัน แต่วิธีทำต่างกัน ทดนมใช้คนทาน ห้างรับประกันได้ถึง ๑๕ ปี ลูกสูบแคร์ที่ตีใช้นี้เกิดทั้งตัว ไม่มีประกบ ใช้เครื่องปมจากแผ่นนี้เกิด กดม ๆ แบบ ๆ ปมครึ่งทหนึ่งได้รูปหนึ่ง ปมครึ่งที่สอง เปลี่ยนรูปไปอีก แดร์ดิงนตง ๗-๘ ครึ่ง เปลี่ยนรูปเรื่อย จนสุดสุดท้ายก็เกิดลักษณะของลูกสูบแคร์อย่างเคร่า ๆ แดร์ยังมี การแต่งการตัด. การขัดแฉอน ๆ ฉะนั้นลูกสูบแคร์เหล่านี้ ห้างจึงรับรองได้ว่าไม่มีโอกาสบวมหรือชำรุดได้ คดอดจนชีวิตของแคร์กินนัน ส่วนตัวแคร์ที่ใช้ทองเหลืองธรรมดาเข้ามาเข้าเครื่องซัก (เช่น

การชักถาด) เครื่องชกนมกำลังแรงชกถึง ๓ ครั้ง เพื่อชกทอของ  
 เหลืองให้ยคออกและแรงแกว่งขึ้นมาเป็นท่อแคบได้ ท่อเหล่านี้นมขนาด  
 ต่าง ๆ สำหรับแคร์ใหญ่และแคร์เล็ก การทำตา โพงแคร์ กนาคูเหมือนกัน  
 ส่วนข้อต่อแคร์ท่อนหนึ่งใหญ่และท่อนหนึ่งเล็กนั้น สำหรับแคร์เดอไซ้  
 ประกอบกัน ๒ ตะเข็บแดงเบาแน่น สำหรับแคร์ทิด มีตะเข็บเดียว มี  
 เครื่องอดบงคบริบทรงด้วยกำลังแรงน้ำ ในโรงงานนมคนงานไม่น้อยกว่า  
 ๒๐๐ คน ตางคนตางมหนาททจจะตองทำเป็นอย่าง ๆ อย่างเล็ก ๆ เช่น  
 กัดงหมุดกัไซ้แรงหญิงทา แต่วมคนงานออกจำพวกหนึ่ง ใช้รวมเครื่อง  
 เบ็ดเค็ดตมาประกอบเป็นแคร์ เด็วจแดงส่งไปให้คนขตมัน ต่อไปน ถ้าแคร์  
 นนคองกะหตยเงินก็ส่งไปในห้องกะหตย (ห้องกะหตยและขตมันมคนงาน  
 ไม่น้อยกว่า ๒๐ คน) เมื่อกะหตยก่อนส่งออกไปจำหน่ายมีคนตรวจคน  
 เทียบเคียงจากออธรแกม ๆ นทาระดับเคียงได้ ๕ อย่างคือ เคียงส่ง เคียงคก  
 เคียงระดับอย่างฝรั่งเค็ดเก่า (Old French Pitch) และอีกเคียงหนึ่ง  
 จำไม่ได้ว่าระดับอะไร แต่เจตนาเด็กไซ้กันแล้ว

โรงงานทำเครื่องไม้กัไซ้แรง เครื่องจักร สำหรับกตง และเจาระนุด  
 และรูปกระเดื่อง วจทากเช่นเคยจกน คอเบงหนาทคนดะอย่าง ๆ แล้ว  
 มีคนรวบรวมประกอบเป็นเครื่อง ๆ มีเจ้าหน้าที่คตองเคียงแดง คัง  
 ส่งออกไปจำหน่าย

ข. โรงงานพิมพ์เพลง

การพิมพ์เพลงใช้เครื่องพิมพ์ทนต์ออก หนทได้รบการอดตายจาก  
 แม่พิมพ์แดง ถูกส่งขมบนเครื่องพิมพ์เช่นเคยจกนกับเครื่องพิมพ์ หนึ่งคือ



พิมพ์ ในกรุงเทพฯ พิมพ์สำเร็จแล้วความเคืองพบ แต่ความเคืองเย็บ ( เคือง  
 เย็บน ไซเชือกเย็บมิได้ ไซตจต ) ในส่วนหนึ่งของ โรงงานนี้ มีห้องสำหรับ  
 เก็บแผ่น โดหระ โน้ตเพลง ไว้เป็นชุด ๆ และมีห้อง โถง ใหญ่และสูงมาก มีชั้น  
 จดบันทึกของ ๆ หดายพันชั้น ซึ่งเขาถือเก็บรักษาบทเพลงต่าง ๆ ที่พิมพ์  
 แล้วสำหรับจำหน่ายต่อไป ได้จัดไว้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีบัญชีกำกับบอก  
 ชั้นและช่องที่รักษาบทเพลงต่าง ๆ ไว้อย่างแน่นอน  
 อนุศักรัต ๒๓ เมษายน

คงจะได้ ไปดูการซ้อมละคร เรื่องดอน—ปาสควาล (Don Pasquale)  
 ของ โดนิซETTI (Donizetti) ที่โกเวินการ์เดิน (Covent Garden) โดยคำ  
 เชื้อเชิญของบริติช เคาซิด มีจดหมายแนะนำ ถึงนายเพอร์ซี เฮมิง  
 ฌอง โรง ละคร (Mr. Percy Heming, Stage door) ในถารนั้นได้กา  
 หนดเวลา ๑๐.๐๐ น. แต่เมื่อไปถึง ไม่ได้พบนายเฮมิงทราบว่า อาจไม่  
 มากก็ได้ แต่พบเจ้าหน้าที่อื่น ซึ่งทราบถึงเรื่องการเข้าฟังการซ้อมของ  
 ข้าพเจ้า เจ้าหน้าที่นั้นบอกว่าจะเริ่มซ้อมเวลา ๑๑.๐๐ น. ให้ข้าพเจ้า  
 กลับมาใหม่ ครั้นเวลา ๑๑.๐๐ น. ก็บอกว่ามีแต่การซ้อมเบ็ดเตล็ด สำหรับ  
 ทริบตัวละครเท่านั้น ไม่นับเครื่องสายกำกับ จะให้ตกใหม่ในค่ำวัน  
 พรุ่งนี้เวลา ๑๒.๐๐ น. เพื่อดูการซ้อมใหญ่ (Dress Rehearsal) แต่เป็น  
 ละครเรื่องตุรันโดต (Turandot) ของปุซซินี (Puccini) เพื่อต้อง  
 เสียโอกาสในวันนั้นจึงได้ขออนุญาตไปหา มิส แอนด ฮิลล์ เพื่อตรวจดูสมุด  
 คาราคณิตต่าง ๆ และบทเพลงและต้นบทพากย์ของห้างเพื่อความรู้อย่างต่าง ๆ

ในการทำเครื่องดนตรี และ การพิมพ์เพลง

วันเสาร์ที่ ๒๕ เมษายน

ได้ ไปที่ โรงละคร โกลเด้นการ์เดน เพื่อจัดการซ้อมละคร เรื่อง คุรัน  
โคตของปล้นซึ่งจะได้นำออกแสดงในวัน

ตั้งเกิดดการซ้อมยังเกาะเกาะเดอะเทอะอยู่มาก เชื่อว่าจะต้องมีการซ้อม  
อีก ในการซ้อมนี้ใช้ซองประมาณ ๕๐ คน คิวละครมี ๖-๗ คน แต่  
ผู้รวมวง (Chorus) ซึ่งเป็นคฤละครของ ๆ ไม่น้อยกว่า ๓๕๐ คน ละคร  
เรื่องนี้เป็นเรื่องจินโบราณ ฉากสวยงามพอใช้ ทั้งเขียนแบบจินตนาการ  
ทั้งการแต่ง คิวละคร แต่เป็นเงิน ในสายตาฝรั่งไม่ใช่เงินแท้ เช่น งอ ท  
เราเคยเห็น

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ เมษายน

วันนี้ได้ ไปฟังการแสดงคอนเสิร์ต ในโอกาสของพระเจ้าแผ่นดิน  
อังกฤษกับพระมเหสี เพื่ออุดหนุนนักดนตรีที่โรงงาน (Musicians'  
Benevolent Fund) จึงขอถือ โอกาสแนะนำกับรายงาน  
ฉบับนี้ (ส่งไปต่างหาก) คอนเสิร์ตนี้แสดงที่หอประชุม แอลเบิร์ตฮอลล์  
(Albert Hall) มีออร์แกนขนาดใหญ่รวมทั้งซอง ของคณะเดอนคอน  
ซิมโฟนี ออร์เคสตรา (London Symphony Orchestra) ซึ่งมีนัก  
ดนตรีประมาณ ๑๕ คนผสมกับเครื่องของ ร.ร. ทหารบกประมาณ ๘๐ คน  
มีเครื่องฟาร์เบาเป็นวงคราอีก ๕๐ คน ต่างหาก นอกจากนี่ยังมีวงมวง  
ทั้งหญิงและชายไม่น้อยกว่า ๖๐๐ คน คนฟังเกือบเต็มโรง หอประชุมนี้มี  
เตียงกวางานขอบกวด เตียงดนตรีทั้งซอง ทั้งขบร้องตั้งแต่ไม้ชุดเงินดี เตียง



จำพวกเครื่องสาย (String instrument) ด้านหมดไม่มีกังวานไม้แพ  
 ไรง โขนของเรา แต่เสียงแตร (เครื่องทองเหลือง) ดังเด่นมากเกินไป  
 ทำให้ ไม้เสียงกังวานกระท่อนกดับไปกดับมา ซึ่งทำให้บทเพลงที่บรรเลง อยู่  
 นนฟังมัว ๆ ถึงกับรบกวนหูของคน เมื่อรวมกับบรรเลงพร้อม ๆ กันทั้งหมด  
 ได้สืบถามคนที่ได้ ไปฟังดูด้วยกัน ทราบว่าเป็นเช่นนี้มาตั้งแต่สร้าง พวก  
 ชาวก่อสร้างหลาย ๆ คนได้พยายามแก้ไขเป็นนักษนา แต่ก็ไม่ได้เร็ว ชาวเจ้า  
 ตั้งเกิดดูได้ โดม (Dome) ในหอประชุม เขาได้คาดผ้าใบผืนใหญ่ไว้เชือ  
 ฉากเป็นฉากรองที่เขาพยายามแก้ไข ตามความเห็นของชาวเจ้าเชื่อฉาก  
 ไม้ฉากรองได้ เขาใจว่าสถาปนิกที่หาแบบและนายช่างที่สร้างคงจะเอาความ  
 ดวยงามเข่าว่า มิได้ปรึกษาหารือกับพวกผู้ชำนาญทางเสียง (Scientist of  
 sound) เพื่อทราบถึงเรื่องเสียงพง (Acoustics) เพราะหอประชุม  
 นัสร้างเป็นรูปไข่ มีฝาครอบรอบเชือฉากของหมดบัญญัติแน่ ๆ ถ้าบุผ้าใน  
 ส่วนอื่น ๆ ของหอประชุมอาจตัดเสียงกระท่อนกดับได้ แต่อาจทำให้เสียง  
 เครื่องสายที่บรรเลงออกก็ได้ ชาวเจ้าทำให้ความสวยงามของหอประชุมเลื่อมลง  
 และพวกสถาปนิกก็จะต้องเสียใจที่ไม่มีโอกาสอวดฝีมือของตนได้ ผู้มอการ  
 บรรเลงและการร้องเรียบร้อยคนจำนวนมาก คนให้จึงหวั่นหวาดสำคัญ ๆ เช่น เซอร์  
 เฮนรี วูด (Sir Henry Wood) เซอร์ เอเดรียน บูลต์ (Sir Adrian  
 Boult) ดร. มัลคอล์ม ซาร์เยนต์ (Dr. Malcolm Sargeant) และอื่น ๆ  
 เป็นผแสดง เห็นว่าทำทางและฉากรองของผ ให้จึงหวั่นหวาดหน้าเรียบร้อย  
 ทำให้รู้สึกว่ เขากำกับวงเพื่อประโยชน์ของบทเพลงที่บรรเลงอยู่นั้นให้  
 ได้ผลดีที่สุดและเรียบร้อยที่สุดตามแต่จะทำได้ ให้เป็นที่น่าพอใจแทน ไม่มี



การแสดง โดด โผนอวดดีทำท่าทางบ้า ๆ ค่าง ๆ ให้คนดู เช่นที่ได้เคยเห็นที่  
โรงภาพยนตร์เมืองคอนนเตย คงสรุปได้ว่า การกำกับวงมอญทั้งแบบสีภาพ  
และแบบไม่สีภาพ.

วันจันทร์ที่ ๒๖ เมษายน

วันนี้ได้ถือโอกาสไปชมโรงงานการทำงานเลี้ยง หีบเลี้ยงและเครื่อง  
รับวิทยุแบบ มาร์ โคนิโฟน (Marconiphone) หรือ ฮีลล์ ม้าส์เคอร์ร  
วอยล์ (H. M. V.) ตราสุนัข

โรงงานนี้ตั้งอยู่นอกกรุงลอนดอน ตั้งโดยตำรวจรถไฟ ตื่นจากที่พัก  
ไปตรงที่สถานีแปดดิงตัน (Paddington) และขึ้นรถไฟของเกรต เวสต์เคอร์ร  
เรลเวจ (Great Western Railway) ไปยังสถานีเฮย์ส์ (Hayes) ที่มิด  
เคิลเซกซ์ (Middlesex)

โรงงานนี้ใหญ่โตมาก คือโรงงานแห่งหนึ่งกว้างขวางมาก ถึงถึง  
๗ ชั้น มีคนงานทั้งหญิงทั้งชายเต็มไปหมด และคือโรงงานที่ตึกวานเด็ก  
น้อยกินเนื้อที่หลาย ๆ พันตารางวา ผู้จัดการแจ้งว่า วันหนึ่ง ๆ ใช้คนงานไม่  
ต่ำกว่า ๑๓,๐๐๐ ถึง ๑๕,๐๐๐ คน นอกจากการทำเครื่องต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว  
ยังมแผนกการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Research) อีก เพื่อ  
ค้นหาความจริงเกี่ยวกับเครื่องวิทยุศาสตร์เหล่านี้ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์  
(Scientists) เหล่านี้ได้ค้นพบ และได้สร้างวิทยุโทรภาพ (Television)  
เป็นผลสำเร็จเมื่อ ๕ เดือนที่แล้ว

ได้ตรวจดูโรงงานนี้หลาย ๆ ครั้ง เห็นความพิสดารทั้งความ

ปรากฏของการสร้างสิ่งของเหล่านี้มากมาย ที่ได้ไปดูในวันนั้นยังไม่ถึงครึ่งของการงานที่ท่าอยู่ในโรงงาน

ได้ทราบตามถึงเรื่องการซื้อเครื่องจักรอุตสาหกรรมเครื่องตัดงานเลี้ยงตามคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในเวลาที่ตามหาทางตอบว่ามิได้ทำไว้ขายเลย และผมขายตามท้องตลาดอยู่บ้างก็ให้ผิดไม่ได้พอ ราคาของเครื่องทอผ้าที่ทางไซ้อยู่เวลานี้ ซึ่งเป็นเครื่องทอผ้าที่คนคิดทำขึ้นไซ้เองมีราคาเป็นจำนวนเงินถึง ๑๒๐๐ ปอนด์ เขื่อนฉายเราคงจะไม่กล้าลงทุนซื้อไป แต่ห้างจะขยี้ตกลงว่า - จะให้ฉายเราเช่าไปเป็นปี ๆ แล้วแต่จะสัญญากัน เราจะต้องหาช่างกลเอง แต่ห้างจะขอสิทธิไซ้ได้เมื่อห้างจำเป็นต้องมีการตัดงานเลี้ยงบางครั้งคราวในเมืองไทย ซึ่งในเหตุเช่นนี้ห้างจะคิดค่าด้วยการชดเชยให้ เรืองนยงเป็นแต่ตัวที่ดีด้วยจากเท่านั้น และห้างแจ้งว่าจะได้มีจดหมายมาให้ออกภายหลัง

วันอังคารที่ ๒๗ เมษายน

วันนี้ได้ไปท่ห้างฮันเตอร์ เพนโรส แอนด์ โก ๓๐๘ ถนนฟาร์ริงตัน (Hunter Penrose & Co., 109 Farringdon Road) เพื่อดูเรื่องเครื่องมือไซ้ในการพิมพ์จุดโน้ต

ห้างแจ้งว่า เจดามเล็กที่ทำการนี้แต่จ แต่ยังมีเครื่องมือที่ตกค้างอยู่บ้าง ซึ่งจะได้จัดทำรายการเครื่องมือนั้นอยู่ และกำหนดราคาส่งไปให้ในวันหลัง



ฉันทุติ ๒๘ เมษายน

ฉันทุติ ไปที่โรงเรียนดนตรี เดอ ตรินิตี (The Trinity College of Music) แมนเชสเคอร์ สแควร์ ถนนแมนเคอวิด (Manchester Square, Mandeville Street) โดยค่าเช่าเชิญไปรับประทานอาหารกลางวันของ นายอี สแตนลีย์ โรเปออร์ (Mr. E. Stanley Roper) ซึ่งเป็นอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนนี้ มีการต้อนรับนักเรียนโดยที่โรงเรียนเปิดเทอมใหญ่ หลังจากการหยุดพักเนื่องในวันฉลอง อีสเตอร์ โฮลิดี้ (Easter holiday) และมีการแสดงดีดเปียโน และสีไวโอลิน โดยนักเรียนของโรงเรียน ไวโอลินดีดพอใช้ และเปียโนดีดมาก นายอี สแตนลีย์ โรเปออร์ ได้รับรองเป็นอย่างดี และได้ให้รายการการต้อนรับและขอเชิญให้เข้าไปดูการต้อนรับได้ทุก ๆ เมื่อ

คืนนี้ไปไปที่โกเวิน การ์เดน เพื่อเข้าชมละครพูดสดับตา (Opera) เรื่อง โอเตลโล (Otello) ของแวร์ดี (Verdi) การร้อง ๆ เป็นภาษาอิตาเลียนตลอด มีคนดูครออยู่ ๘ คน ฉันทุติก็ร้องตามซอเดี่ยวอย่างเขมในประเทศอิตาลีทั้งหมด ส่วนผู้รวมวงซึ่งเป็นวงร้อง ๆ นั้น ประมาณ ๓๐๐ คนเศษ ใช้เครื่องสายวงซอคอนคอนพิตฮาร์โมนิก ออร์แกนด์รา (London Philharmonic Orchestra) โดยเซอร์ โทมัส บีเชม (Sir Thomas Beecham) เป็นผู้ให้จังหวะ เครื่องสายวงนมนกดนตรี ประมาณ ๗๐ คน การแสดงเป็นทิวาชมที่ดุคทงละคร ทงดนตรีทงฉากเป็น ฉากที่ ๔ (Act IV) ตอนนางเดสเดโมนา (Desdemona) ถูกฆ่าโดย โอเตลโล และในที่สุดท้าย โอเตลโล รู้สึกตัวเข้าเดยมาตัวเอง แล้ว



กตงดงมาตาย แลตั้งกนอยางสนทลันมทลัดต คนครปรกอบภภาพพรอม  
ทงการจคแสงไฟ คอนนอเคษทลัดต

วันพฤหัสบดี ๒๘ เมษายน

จนนอเทารระบบเพราะเดินมากในวันก่อน ๆ ต้องหยุดพักการเดิน  
ร่างรายงานแลตรวจจดตำราการพิมพ์ โน้ตเพลงแลตำราคนครอื่น ๆ แล  
โครงการของ โรงเรียนดนตรี เทาที่ไดรับมาเปรียบเทียบกับวิธีการสอนว่า  
แตกต่างกันอย่างไร

วันศุกร์ ๓๐ เมษายน

โดยคำเชื้อเชิญของเซอร์ฮิว แอดเดม อาจารย์ใหญ่ของวิทยาลัย  
หลวงสอนวิชาดนตรี ถนนปรินซ์ คอนสอรต์ (Prince Consort Road)  
ได้ไปรับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียน แลตั้งท่านเซอร์ได้พาไปตรวจ  
ดูวิธีการสั่งสอน ในวันนั้นมีการซ้อมซิมโฟนี (Symphony) บทใหม่  
ของจอห์น วอิลเลียมส์ (Vaughan Williams) การซ้อมกำลังกระทำอยู่  
ซึ่งยังไม่เรียบร้อย พังยังไม่ได้นิเทศ โรงเรียนนี้ใหญ่โตกว้างขวางมาก  
กิจการของการสอนได้จัดไว้เป็นแผนก ๆ มีอาจารย์ประจำทุก ๆ แผนกมี  
ระเบียบเรียบร้อยดีที่สุด มีโรงละครประจำโรงเรียนย่อย ๆ (โตกว่าโรง  
โขนเรา) แลห้องแสดงคอนเสิร์ต ของโรงเรียน (โตกว่าห้องแสดงคอน  
เสิร์ตศาลาตั้งหทัยส์มาคมอีกหนึ่งเท่า) บนเดทท์คิงของ มีออร์แกนขนาดใหญ่  
ตั้งอยู่ติดปลายผนังคอนกรีต มีเปียโนขนาดใหญ่ชนิด (Piano Concert  
Grand) ตั้งอยู่ทางซ้ายของผู้ให้จังหวะ แลมีนักดนตรีประจำของ  
ซึ่งกำลังซ้อมอยู่มากกว่า ๗๐ คน

โรงเรียนหมชอง อยู่ ๓ ร่ม ร่มที่ ๑ คือที่ใต้ถาดไฉ่แดง ร่ม  
ที่ ๒ ประมาณ ๕๕ คน และร่มที่ ๓ ประมาณ ๓๐ คน

เชอร์ ฮิด แอดเดม ได้รับรองเป็นอย่างดี กับได้เชื่อเชิญให้กลับ  
มาชมการสอนในวันหลัง ๆ อีก และจะได้ส่งบัญชีแสดงรายการสอนประจำ  
วันมาให้ภายหลัง



รายงานฉบับที่ ๓ ประจำเดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๐

วันเสาร์ที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ .

ได้ไปเที่ยวสถานทูตเพื่อทำรายงานฉบับที่ ๒

วันอาทิตย์ที่ ๒

ได้เข้าฟังและสังเกตการแสดงคอนเสิร์ต ครั้งที่ ๒ ที่ คิงส์ ฮอลล์ (Queen's Hall) โดยนายฟวร์ทวังก์เงอ (Fürtwangler) ซึ่งเป็นผู้ให้ จังหวะ คนเขียนของเยอรมันคนหนึ่งนายฟวร์ทวังก์เงอ ได้นำของ มาโดยทางคนทรงเครื่องของ นชอวา เบอร์ดน ดิเตคซิมโฟนี ออร์แกสตรา (Berlin State Symphony Orchestra) การแสดงได้กระทำ ในคอนบ้าย เพราะเป็นวันอาทิตย์ ของวง จึงมีนักดนตรีประมาณ ๑๐๐ คนได้แสดงคอนเสิร์ต ๒ วันติดๆ กัน ครั้งที่ ๑ นั้นได้แสดงเมื่อวันเสาร์ ที่ ๑ พฤษภาคม แต่เข้าฟังไม่ได้ เพราะไม่มีตั๋วขาย พอประกาศบรรเลง ก็ได้รับไปซื้อทันที แต่ก็ยังไม่ทัน จึงมีโอกาได้เข้าฟังได้เฉพาะวันวัน เดียวเท่านั้น

วันจันทร์ที่ ๓

ได้ไปทห้างบริษัท แอนด ฮ็อกส์ เพื่อตรวจและฟังเครื่องอัดเสียง แบบใหม่ ซึ่งได้ประดิษฐ์ขึ้นที่ประเทศอเมริกา เรียกว่า ทรูวอยซ์ (Truevoice) ได้รายงานผลของการใช้เครื่องนี้ไปเป็นพิเศษแล้ว



ฉันได้ ไปฟังและสังเกตการแสดงละครเรื่องปาร์ซิฟาล (Parsifal) ของวาเลนเทอร์ ทโกเวนคการ์เตน โดยนายฟริตซ์ ไรเนอร์ เป็นผู้ให้จังหวะ ซึ่งเป็นชาวเยอรมันของวงที่ใช้ประกอบการแสดงนั่นคือ ดอนดอน พีดฮาร์โมนี ออร์แกสตรา (London Philharmonic Orchestra) ของเซอร์โทมัส บีเชม (Sir Thomas Beecham) มีนักดนตรีประมาณ ๖๐ คน ละครเรื่องนี้ได้แสดงเป็นภาษาเยอรมัน การแสดงและฉากงดงามที่สุด โดยใช้แสงไฟ ประกอบของ และละครได้แสดงอย่างสมิทถนมหิตที่สุด

#### วันของคารที ๕

ฉันได้ ไปพบอาจารย์ใหญ่ของราชวิทยาลัยวิชาดนตรี โดยคำเชื้อเชิญของที่ประชุมใหญ่ในอังกฤษแผนกกรรมการดนตรี ซึ่งได้รับคำสั่งมาจากนายลีเปอร์ (Mr. Leeper) อธิบดีจดหมายแนะนำของเซอร์ โยซีอา กรือสบี ราชทูตอังกฤษประจำประเทศสยาม ได้มีโอกาสพบกับเซอร์แฮนรี จู๊ด ซึ่งเป็นอาจารย์และคนให้จังหวะ สำคัญของอังกฤษคนหนึ่ง ได้มีโอกาสเข้าฟังและสังเกตการซ้อมของโรงเรียน ซึ่งมีนักดนตรีอยู่ประมาณ ๓๐๐ คน แล้วได้เข้าไปสังเกตการสอนการประสานเสียงและการแต่งเพลงของโรงเรียนนี้ โรงเรียนนี้ใหญ่โตทัดเทียมกับราชวิทยาลัยวิชาดนตรีชอรอยเยต คอดเดช อีอพีมิวสิคทุกประการ

#### วันพุธ ๕

ฉันได้ ไปพบนาย ฮีตัน (Mr. Heaton) เดชานุการของคณะกรรมการศึกษาเพื่อสืบตามหาเรื่องการสอนดนตรีในโรงเรียนสามัญ

งานพฤษภัสร์บัตที่ ๖

งานนี้ได้ไปที่บริษัทโกดัมเบีย กราโฟโฟน (Columbia-Graphophone) และที่ห้องอัดแผ่นเสียงตราดั๊นซ์ เอช. เอ็ม. วี. (H. M. V.) ซึ่งตั้งอยู่ที่ เซนต์ ยอนส์วูด (St. John's Wood) เพื่อตั้งเครื่องอัดงานเสียง ทนมหองอยู่ ๔ ห้อง ห้องใหญ่สำหรับอัดงานเสียงของ วงใหญ่หรือ เครื่องทหารบกทั้งวง สถานที่กว้างขวางมาก

งานศุกรที่ ๗

งานโดยคำเชื้อเชิญของเดชาบุการ บี.บี.ซี. (B. B. C.) ได้ไปพบกับดร. แทตเชอร์ ซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการของบริษัท บี.บี.ซี. ได้ถามเรื่องวงซอวงซอวงของ บี.บี.ซี. ในการกระจายเสียงและข้อความอื่น ๆ อันเกี่ยวกับบรรดาเนนการของวงซอวงนี้ และขออนุญาตเข้าฟังสังเกตการซ้อมและตั้งวัตถุของวงซอวงนิตย

งานเสาร์ที่ ๘

งานได้ไปฟังและสังเกตการแสดงละครพันทางชื่อ "เมอร์อิงแดนด" Merrie England ของ อี. เยอรมัน (E. German) ซึ่งได้แสดงที่โรงละครของโรงเรียน เคอ กิลด์ฮอลล์ สกูล ออฟ มิวสิก (The Guildhall School of Music) ที่ตำบลแบล็กเฟรียร์ส (Black Friars,) ละครพันทางนี้ แม่นแต่คงเบนเพียงแต่หนักสมัครเล่นจริงๆ แต่แสดงได้เรียบร้อยดีพอใช้ มีการบกพร่องในการแสดงบ้างเล็กน้อย ๗ น้อย ๆ ไม่นัก



วันอาทิตย์ที่ ๘

หยุดพัก คอนบ้ายได้ ไปฟังการ บรรเลง แตรวง ของกองทหาร  
 ของกรม ทหารป่ากรสำหรับประชาชน แตรวงมีนักดนตรี ประมาณ  
 ๒๕ คน บรรเลงแต่เพลงดีดาค์ พอฟังได้ เหนารสำหรับประชาชนทั่วไป

วันจันทร์ที่ ๑๐

วันนี้ได้ ไปที่ห้าง บริษัท แอนด์ ฮ็อกส์ เพื่อจัดการเรื่องเพลงที่นาย  
 ฌ็องบ็องชอมมา โดยมีการปราศรัยจากเลขานุการของดีโมสตราชกรวิทา  
 ให้ช่วยจัดหาไว้บรรเลงให้ฟัง

คอนค้าได้ ไปสังเกตการแสดงละครเรื่องกรีนได ของบริษัท  
 ที่โกลเวนต์ การ์เดน โดยนายยอน บาร์บิโรลลิ (John Barbirolli) เป็น  
 คนให้จังหวะ ไซซอง ของตอนคอน พิตซาร์ ไมนิก บทเพลงไมล์  
 จะจับใจทำได ศัตรูที่ล้ำคณเป็นชาวอิตาลี แต่นางเอกเป็นนกรของ  
 ไชปราโน (Soprano) อีวาเตอร์เนอร์ (Eva Turner) ศิวเอกของ  
 อังกฤษ แสดงเป็นภาษาอิตาลีตลอด บางตอนพวกกรวมวงกับซอวงส์วม  
 กันไม่ค่อยสนิท แต่ฉากงามพอใช้

วันอังคารที่ ๑๑

วันนี้ได้ ไปที่สำนักงานเพื่อทำรายงานถึงอธิบดี เรื่องจดหมายซึ่ง  
 ได้รับจากท่านอุปทูตที่กรุงปารีส และกรวยิตเวตาตงานที่ยุโรป

วันพุธที่ ๑๒

วันราชาภิเศกพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษ งาน การทำงร้านหยุดหมด  
 หยุดพักตรวจดูแบบเรียนต่าง ๆ



วันพฤหัสบดีที่ ๑๓

ฉันได้ ไปที่ห้องบรรณารักษ์ของ บ.บ.ช. ซึ่งเป็นห้องที่ตั้งวง  
ชิมไพนี ออร์แกสตราของ บ.บ.ช. ห้องบรรณารักษ์อยู่ที่เมด้า เวก  
(Maida Vale) ถนนเดลาแวร์ (Delaware) ได้มีโอกาสพบเซอร์  
เอเดรียน บลูค ซึ่งเป็นผู้อำนวยการคนตรีของ บ.บ.ช. กับ ดร. ยอน  
ไอร์แลนด์ (Dr. John Ireland) นักประพันธ์เพลงของอังกฤษที่มีชื่อ ได้  
มีโอกาสฟังและตั้งเกิดการซ้อมวงซอ เตรียมการตั้งกระจายเสียง คอน  
เสิร์ตกลับไปใหม่ เพื่อตั้งวงกระจายเสียงของตัวเอง วงนี้ในควม  
ควบคุมของเซอร์เอเดรียน บลูค การเข้าฟังต้องมือนุญาตพิเศษเฉพาะ  
วัน ๆ

วันศุกร์ที่ ๑๔

ฉันต้องไปตรวจถ่ายตาสจากคุณเชอวชาญ ชื่อ เลสลีย์ เปตน์ (Leslie  
Paten) เพราะรู้สึกถ่ายตาสไม่ค่อยปกติมาหลายเดือนแล้ว

วันเสาร์ที่ ๑๕

หยุดพักเพื่อถือโอกาสตรวจดูบทเพลง ที่จะมีโอกาสเข้าฟังคอนเสิร์ต  
ของ โคัสกานันนาคอไป

วันอาทิตย์ที่ ๑๖

ไปฟังการขับร้องที่เทมเปิล เชอร์ช (Temple Church) แล้วไป  
ที่ทรเยอนตปาร์ก เพื่อฟังการบรรเลงเครื่องดนตรีวงนเป็นส่วนของ กอง  
เครื่องดนตรีของคริสตจักร กองทหารล่อกอดแลนด์ มีนักดนตรีประมาณ ๒๕ คน

บรรดางานเพลงเบ็ดเตล็ดกับเพลงฉ่อยสำหรับประชาชนฟัง

วันจันทร์ ที่ ๑๗

วันนี้เป็นวันฉลองการที่พระเยซูทรงกลับเป็นขึ้นมา เป็นวันหยุดของ  
ธนาคาร ห้างร้าน และสถานที่ทำการต่างๆ ที่สำคัญหยุดหมด หยุด  
พักตรวจับทเพลงต่าง ๆ สำหรับคอนเสิร์ตคราวหน้าต่อไป

วันอังคารที่ ๑๘

วันนี้ได้ ไปดูวิทยุโทรภาพ ที่โรงตั้งกระจายเสียงซึ่งตั้งอยู่ที่แลงแฮม  
เพลซ (Langham Place) ของ บี.บี.ซี. โดยได้รับอนุญาตพิเศษ

วันพุธที่ ๑๙

วันนี้ได้ ไปที่ห้างใหม่ของบริษัททรูวอยซ์ เพื่อทดลองและทำตัว  
อย่างเครื่องอัดงานเสียงแบบใหม่ ได้พูดรอกดงและได้คิดเพลง "ดวง  
จันทร์" ทำเป็น ๒ แผ่น เป็นตัวอย่างส่งออกไปถึงอธิบดีกรมศิลปากร

วันพฤหัสบดีที่ ๒๐

วันนี้ได้ ไปดูข้ออดงานเสียงของบริษัทโกดัมเบีย กรา โฟ โฟน และ  
เอส. เอ็ม. จ. อีกครั้งหนึ่ง แล้วได้ ไปที่ห้าง บูช แอนด์ ฮ็อกส์ เพื่อ  
ตรวจดูจับทเพลงและแบบเรียนการดนตรีต่าง ๆ

วันศุกร์ที่ ๒๑

วันนี้ได้ ไปที่โรงเรียนการดนตรีซอครีนต กอดเดซ อ็อฟ มิวสิก  
เพื่อสังเกตการณ์ซ้อมของโรงเรียนนี้ การซ้อมยังรุดรังกมาก ทราบ  
ว่าเป็นการซ้อมครั้งแรกสำหรับบทที่กาตงฝึกหัดอยู่นั้น



วันเสาร์ที่ ๒๒

ฉันได้ ไปสังเกตการแต่งละครร้องโรงเล็ก เรื่องเคอ แกรนด์  
ดัชเชส (The Grand Duchess) ของนายออฟเฟนบัก (Offenbach) ที่  
โรงละครเดตต์เธียเตอร์ เป็นภาษาอังกฤษ เมื่อได้ดูละครร้องโรงใหญ่  
แล้วเห็นละครพันทางชนิดนี้ไปแต่การแต่งดีพอใช้ มีตลกขบขันดี  
ของมีประมาณ ๓๒ คน ไม่สู้จะดีนัก แต่พอฟังได้

อาทิตย์ที่ ๒๓

หยุดพัก

วันจันทร์ที่ ๒๔

ฉันได้ ไปที่บริษัท โทมัสค็อก แอนด์ ซัน เพื่อสืบเรื่องการเดินทาง  
ไปยุโรป และสืบถึงเรื่องการแต่งดนตรีและละครในระหว่างหยุดพักฤดู  
ร้อน โดยมีค่ามประสงค์จะออกจากกรุงลอนดอนในวันที่ ๓๓ กรกฎาคม  
คอนบ้ายได้ ไปที่ไซค์ ปาร์ค เพื่อฟังการบรรเลงเครื่องของไฟเดน  
โมเตอร์ เวิร์ก (Foden's Motor Work's Band) ซึ่งเป็นเครื่อง  
ของโรงงานนี้ รับจ้างแต่งให้ประชาชนฟัง เครื่องนี้ใช้แต่เครื่อง  
ทองเหลืองล้วน และเป็นวงซึ่งเคยแข่งขันชนะเลิศในเซ็งฌมอ และ  
การบรรเลงมาหลายคราวแล้ว วงดนตรีนี้มีนักดนตรีประมาณ ๒๓ คน  
บรรเลงสั้นๆดีมาก

วันอังคารที่ ๒๕

ฉันได้ ไปที่สถานทูตแล้วได้ ไปที่ควีนส์ ฮอด เพื่อสังเกตการซ้อม

ของชอวง บ.บ.ช. ออร์แกดตรา โดยนาย ไคส์กานันเป็นผู้ควบคุมการ  
บรรเลงชอวงของ บ.บ.ช. วงใหญ่ที่สุดมีนักดนตรี ๑๓๐ คน

คอนบ้าย ไค้เตยไปสังเกตุการบรรเลงของแตรวง ซึ่งได้บรรเลง  
เมื่อวันที่ ๒๕ ออกครึ่งหนึ่ง

วันพุธที่ ๒๖

ได้ไปทัศนังค์ ฮอต เพื่อสังเกตุการซ้อมชอวง ของ บ.บ.ช. ใน  
ความควบคุมของนายไค้สกานันอีก

คอนบ้ายไค้ ไปที่สถานทูต เพื่อจัดการตั้งรายงานฉบับที่ ๓ แล้ว  
ได้ไปทำการไปรษณีย์ โทรเลข เพื่อส่งโทรเลขถึงท่านอธิบดี เพื่อขอคำสั่ง  
เรื่องการยัดเวลาตุการต่อไป เรื่องนอกแบบการด่วน เพราะว่ามีงาน  
พิเศษอย่างหนึ่ง อย่างใด จะต้องของที่พกแต่รถเขาคูใจ ด้วง หน้าหงาย ๆ  
เดือน มิถุนายนอาจเดือนร้อน โดยไม่มีที่พักหรือ โดยไม่มีตัวเขานงคู้ใน  
โรงละคร ซึ่งจะต้องขาดประโยชน์ ในกิจการซึ่งได้มอบหมายมา

คอนบ้ายไค้ไปทัศนังค์ ฮอต เพื่อสังเกตุการตั้งคอนเสิร์ตครั้งที่ ๓  
ของนายไค้สกานันกับ บ.บ.ช. ออร์แกดตรา ซึ่งได้จัดการซ้อมกันเมื่อ  
คอนเช้า เริ่มบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีอังกฤษ แต่คอนจบไม่  
บรรเลง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๗

ได้ไปทัศนังค์ ฮอต เพื่อสังเกตุการซ้อมชอวง ของ บ.บ.ช. ใน  
ความควบคุมของนายไค้สกานันสำหรับงานซิมโฟนีคอนเสิร์ต ครั้งที่ ๒ ต่อไป



คอนบ้ายไต้ ไปที่แดงแฮมเปดซ์ ที่ทำการกลางของ บ.บ.ช. เพื่อสืบ  
การเข้าดูวิทยุโทรภาพ ที่อาเด็กษัตรา ปาเดซ (Alexandra Palace)  
คาบด วูดกรีน เลขที่ ๒๒ (Wood Green N. 22)

วันศุกร์ที่ ๒๘

ไต้ ไปที่คัจฉ์ ฮอด เพื่อตั้งเกิดการซ่อมของของ บ.บ.ช. ในคณาม  
คอบคณของนาย ไต้คณนออก

คอนบ้ายไต้ ไปที่อาเด็กษัตรา ปาเดซ เพื่อตั้งเกิดการตั้งวิทยุโทร  
ภาพ แดะคห็องแลคังเพื่อตั้งวิทยุโทรภาพ

คอนค้ายไต้ ไปที่คัจฉ์ ฮอด เพื่อตั้งเกิดการแลคังซิมโพนี้ คอนแลค  
ครังที่ ๒ ของนายไต้คณนกับ บ.บ.ช. ฮอร์แก็ดตรา กอนเริ่มแลคเมือ  
ลบไม้บรรเลงเพลงสรรเสริญ ลับไต้จาเขาบรรเลงเฉพาะเมือกอนเริ่มการ  
แลคังซิมโพนี้ คอนแลค ครังที่ ๓ เท่านั้น แดะนคค็อ ๆ ไปไม้บรรเลงเดย  
โดยค็อเขาจวเบณงานอนค็อจกน แบ่งจวนทำกนเท่านั้น

วันเสาร์ที่ ๒๙

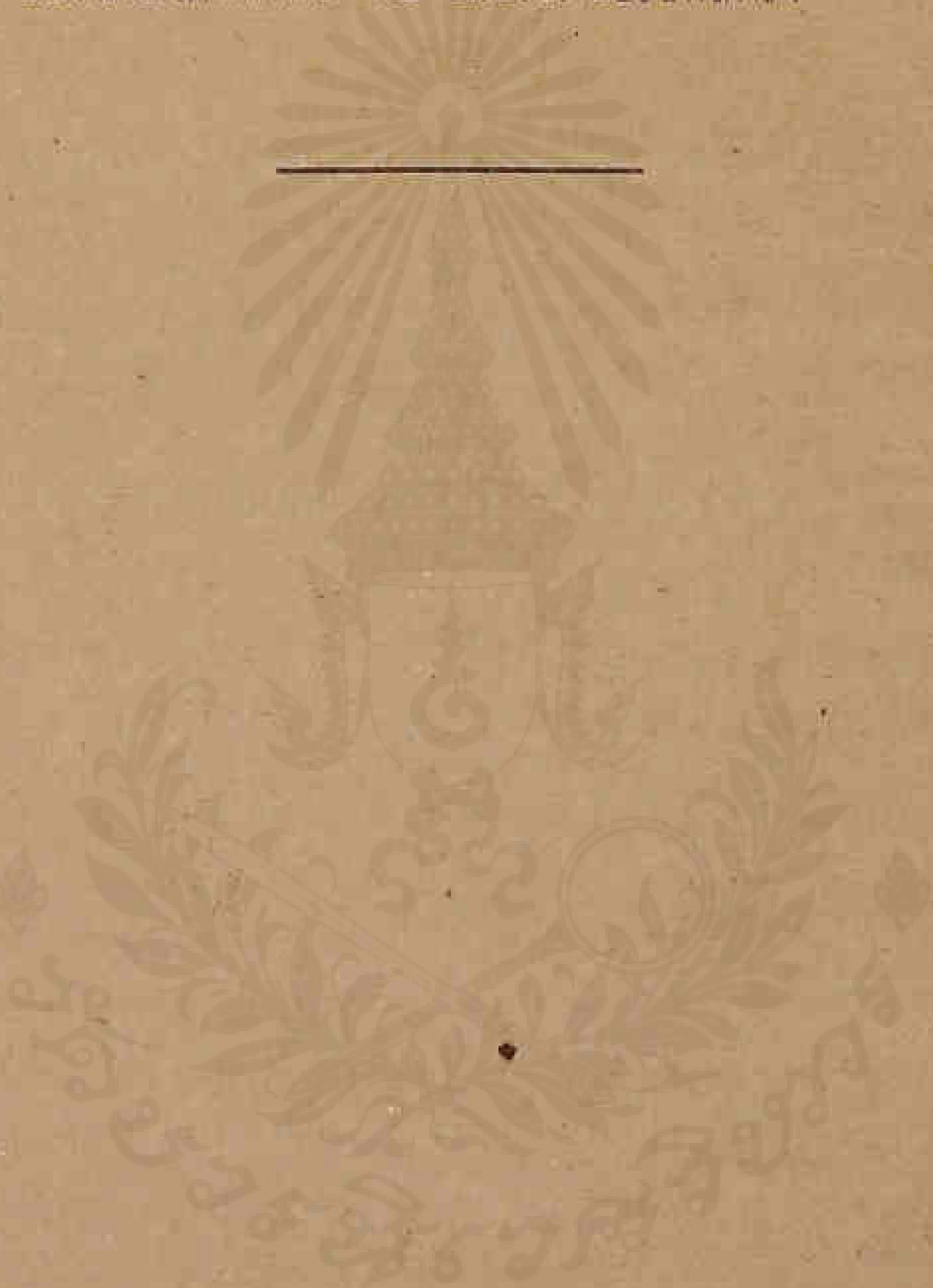
จวนนไต้ ไปฟังการบรรเลงเมียน ที่วิกโมร์ ฮอด (Wigmore Hall)  
ซึ่งคังอยู่กัถนวิกโมร์ การบรรเลงนแลคังโดยโอบินเรมาร์ (Aubyn  
Reymar) นกคัดเมียน องกฤษซึ่งมีชื่อเสียงคนหนึ่ง

วันอาทิตย์ที่ ๓๐

หยุดพัก กับร่างรายงานฉบับน

๒๒ ๒๒  
ฉันทนาท ๓๓

ฉันได้ไปที่คันทันต์ ฮอด เพื่อตั้งเหตุการณ์ซ้อม ซิมโฟนี คอนเสิร์ต  
 ครั้งที่ ๓ ของนายไคด์กานันท์ กับ บ.บ.ช. ออร์แกสตรา





## รายงานฉบับที่ ๔ ประจำเดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๐

### วันอังคารที่ ๑ มิถุนายน

วันนี้ได้ ไปที่แชนเดอ์ ฮอลล์ (Kneller Hall) ซึ่งเป็นโรงเรียน  
การดนตรีทหารบกอังกฤษ ได้พบกับอาจารย์ นายพันตรี เฮช.อี. แอดกินส์  
(Major H.E. Adkins.) ซึ่งเป็นผู้อำนวยการดนตรี กับ นายพันเอก  
เฮช.อาร์.เฮช. ปาร์ มินเตอร์ อี.เอ็ด.ไอ.เอ็ม.ซี. (Col H.R.H. Parminter  
D.S.O.M.C.) ซึ่งเป็นผู้บัญชาการของโรงเรียนนี้ โรงเรียนแชนเดอ์  
ฮอลล์ตั้งอยู่ที่ตวิกเคนแฮม (Twickenham) ขอบนอกกรุงลอนดอน  
สถานที่กว้างขวาง มีทั้งสนามกีฬา กิจกรรมและวิชาต่างเป็นระเบียบ  
เรียบร้อยดีที่สุดในวงการฝึกหัดคนให้จังหวะ ก็จัดเป็นแบบซึ่งจับตาจับใจ  
ยิ่งนักควรถือเป็นแบบอย่างอย่างยิ่ง

### วันพุธที่ ๒ มิถุนายน

วันนี้ได้ ไปที่หอประชุม ควีนส์ฮอลล์ (Queen's Hall) เพื่อฟังและ  
สังเกตวิชาการซ้อมคอนเสิร์ตครั้งที่ ๓ ของโตส์กานินี (Toscanini) กับ  
วงดนตรีของ บ.บ.ซี. ออร์แกสตรา (B.B.C. Orchestra)

คอนเสิร์ตได้ ไปฟังการแสดงคอนเสิร์ตนี้

### วันพฤหัสบดีที่ ๓ มิถุนายน

วันนี้ได้ ไปที่หอประชุมควีนส์ฮอลล์ เพื่อฟังและสังเกตวิชาการซ้อม  
คอนเสิร์ตครั้งที่ ๔ ของโตส์กานินี กับวงดนตรีของ บ.บ.ซี. ออร์แกสตรา  
คอนเสิร์ตได้ ไปที่ งานยุทธกีฬา โอลิมเปีย รอยแยต มัตเตอ์ ตูรนาเมนต์

โดยคำเชื้อเชิญของนาย เอเวอดิน บูชี่ เจ้าของคนหนึ่งของห้าง บูชี่แอนด์  
ฮ็อกส์

วันศุกร์ที่ ๔ มิถุนายน

วันนี้ได้ไปที่บริษัท โทมัสค็อก แอนด์ซัน เพื่อขอให้จัดการเรื่อง  
การเดินทางต่อไป เพื่อศึกษาการของการดนตรีในยุโรป โดยวางกำหนด  
ออกจากกรุงเทพมหานครในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม

คอนำได้ไปฟังและสังเกตการแสดงคอนเสิร์ตครั้งที่ ๔ ของ ใต้สถานนี้  
กับวงดนตรีของ บ.บ.ช. ออร์แกสตรา

วันเสาร์ที่ ๕ มิถุนายน

วันนี้ได้ไปฟังและสังเกตวงซอมนคอนเสิร์ต ครั้งที่ ๕ ของ ใต้สถานนี้  
กับวงดนตรีของ บ.บ.ช. ออร์แกสตราที่หอประชุมควีนส์ฮอลล์

คอนำยคดียางานระบบที่ ๓

วันอาทิตย์ที่ ๖ มิถุนายน

หยุดพัก คอนำได้ไปชมสวนพฤกษศาสตร์ (Kew Garden)

วันจันทร์ที่ ๗ มิถุนายน

วันนี้ได้ไปที่หอประชุมควีนส์ฮอลล์ เพื่อฟังและสังเกตวงซอมน  
คอนเสิร์ต ครั้งที่ ๕ ของ ใต้สถานนี้ กับวงดนตรีของ บ.บ.ช. ออร์แกสตรา

คอนำได้ไปที่หอประชุมรอยแยต อัลเบิร์ตฮอลล์ (Royal Al-  
bert Hall) เพื่อฟังและสังเกตการแสดงวิชชบริของบทธละคร และระบำ  
บัลเลต (Ballet) ในเรื่องเฮียวาทา (Hiawatha) เพลงดนตรีของ  
คอลลิดจ์ เทเลอร์ (Coleridge-Taylor) และบทของ 'ดองเฟดโด



(Longfellow) การแสดงเรียบร้อยดี แต่เพียงในโรงแสดงนมเสียง  
กระท่อนกตบไปกตบมา กระทำให้เสียงดนตรีเสียหมด

วันอังคารที่ ๘ มิถุนายน

วันนี้ได้ ไปที่หอประชุมคนงานเพื่อฟังและสังเกตการซ้อม  
คอนเสิร์ตครั้งที่ ๕ ของโตสต์กานนี กับวงดนตรีของ บี.บี.ซี ออร์แกสตรา  
คอนบ้ายคัดรายงานฉบับที่ ๓ ค่อยไป

วันพุธที่ ๙ มิถุนายน

วันนี้ได้ ไปที่หอประชุมคนงานเพื่อฟังและสังเกตการซ้อมคอน  
เสิร์ตครั้งที่ ๕ ของ โตสต์กานนี กับวงดนตรีของ บี.บี.ซี ออร์แกสตรา แล้ว  
เลยไปทางบชแอนดริวสเพื่อตรวจดูบทเพลงและคำบรรยายดนตรีต่าง ๆ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ มิถุนายน

วันนี้ได้ ไปที่หอประชุมคนงานเพื่อฟังและสังเกตการซ้อมคอน  
เสิร์ต ครั้งที่ ๕ ของ โตสต์กานนี กับวงดนตรีของ บี.บี.ซี ออร์แกสตรา

คอนบ้ายได้ ไปชมภาพวาดเขียนและระบายสีที่สถานที่แสดงรูปภาพ  
แห่งชาติ บิ๊กเจอร์ แกลเลอรี (National Picture Gallery) ซึ่งตั้งอยู่  
ที่ตราฟัลเดอรัลแควร์ (Trafalgar Square)

วันศุกร์ที่ ๑๑ มิถุนายน

วันนี้ได้ ไปที่หอประชุมคนงานเพื่อฟังและสังเกตการซ้อมคอน  
เสิร์ตครั้งที่ ๕ ของ โตสต์กานนี กับวงดนตรีของ บี.บี.ซี ออร์แกสตรา

คอนบ้ายได้ ไปที่ออกเคอร์ชอต (Aldershot) เพื่อดูการแสดง

ยุทธภพ มดเคี้ยว แคต (Military Tattoo)

วันที่ ๓๒ มิถุนายน

วันนี้ได้ไปที่ทำการของห้างอัลไลด์ กอร์ โปเรชั่น (Allied Corporation) ซึ่งอยู่ที่ถนนวิภาวดี เพื่อสอบถามถึงเรื่องเครื่องมือสำหรับการพิมพ์คัดไม้ เพราะห้างนี้รับอาสาจะจัดหาให้จากประเทศฝรั่งเศส (ห้างอัลไลด์ กอร์ โปเรชั่น เป็นสำนักงานของห้างบาร์ โว เบรอัน แอนด์ โกล (Barrow Brown & Co.) ที่กรุงเทพฯ)

ต่อมาได้ไปที่โรงละคร แซดเดอร์เวลล์ (Sadler's Well) ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนโรสเบอรี่ เอเวนิว (Roseberry Avenue) เพื่อเข้าฟังและสังเกตการแสดงละครพื้นทางเรื่อง มิกาดอ (Mikado) ของยีนเพอร์คินสัน ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนวิภาวดี เริ่มการบรรเลงด้วยเพลงสรรเสริญพระบารมี อังกฤษ ต่อมาเด็กไม่มีการบรรเลงเพลงสรรเสริญ

วันอาทิตย์ที่ ๓๓ มิถุนายน

หยุดพัก อ่านหนังสือ ฟังวิทยุจาก บ.บ.ช. ตรวจสอบเพลงและแบบเวียนการดนตรี

วันจันทร์ที่ ๓๔ มิถุนายน

วันนี้ได้ไปที่หอประชุมควีนส์ฮอลล์ เพื่อฟังและสังเกตวิชาการซ้อมคอนเสิร์ต ครั้งที่ ๖ ของโตลส์กานัน กับวงออร์แกสตราของ บ.บ.ช.

ต่อมาได้ไปที่หอประชุมควีนส์ฮอลล์ อีกเพื่อฟังและสังเกตการแสดงคอนเสิร์ตที่ได้ออมนิ



วันอังคารที่ ๓๕ มิถุนายน

วันนี้ได้ไปที่หอประชุมควีนส์ฮอด เพื่อฟังและตั้งเหตุการณ์ซ้อม  
คอนเสิร์ต ครั้งที่ ๖ ของ ไทส์กานันท์ กับวงออร์แกสตรา ของ บี.บี.ซี.

คอนบ้ายได้ไปที่พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ชื่อ บริติช เนเจอร์ล  
ฮิสทรี มิวเซียม (British Natural History Museum) ที่เซาท์  
แกนซิงตัน (South Kensington) เพื่อความรวดเร็ว

วันพุธที่ ๓๖ มิถุนายน

วันนี้ได้ไปที่หอประชุมควีนส์ฮอด เพื่อฟังและตั้งเหตุการณ์ซ้อม  
คอนเสิร์ต ครั้งที่ ๖ ของ ไทส์กานันท์ กับวงออร์แกสตรา ของ บี.บี.ซี.

คอนบ้ายได้ไปที่สถานตำรวจทไบว สตรีท เพื่อลงทะเบียนในการ  
ที่ได้เข้ามาพักอยู่ที่กรุงลอนดอน ซึ่งจำกัดระยะเวลาภายในกำหนด ๓ เดือน  
ตามกฎหมาย แล้วได้เคยไปที่บริษัท โทมัสคูก แอนด์ ซัน เคยไปที่  
บริษัท โทมัสคูก แอนด์ ซัน อีกเพื่อจองห้องในเรืออาารามิส เพื่อ  
โดยสารกลับกรุงเทพฯ

คอนคาได้ไปที่หอประชุมควีนส์ฮอด เพื่อฟังและตั้งเหตุการณ์  
แสดงคอนเสิร์ตครั้งที่ ๖ ซึ่งเป็นคอนเสิร์ตครั้งสุดท้ายของ ไทส์กานันท์กับวงออร์  
แกสตราของ บี.บี.ซี. เนื่องในงานแสดงดนตรีลอนดอนมิวสิก เฟสติวัลส์  
(London Music Festivals) บน โคนันไดเรมบรแดงด้วยเพลง  
สรรเสริญพระบารมีอังกฤษ เช่นเดียวกับเมื่อแสดงคอนเสิร์ตครั้งที่ ๓  
กับคอนซึ่งเป็นคนสุดท้ายสำหรับคอนเสิร์ตชุดนี้ การแสดงก็นำมาแต่เพลง

โดยนักประพันธ์ที่ลือนามที่สุดคือ วากเนอร์ ได้มีการเพิ่มนักดนตรี อย่าง  
 เคมทเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๓๕๐ คน

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มิถุนายน

วันนี้ได้ ไปที่สถานทูตเพื่อส่งรายงานการเดินทางข้ามไปยุโรป กับ  
 ร้องขอให้ทางสถานทูตช่วยเหลือแจ้งไปยังกงสุลไทยที่เมืองมิวนิค โดยซีก  
 แดะเบอร์ตัน เพื่อเตรียมหาความสะดวกให้ ได้ดูกิจการใต้ต้นทวงที่เมื่อ  
 ไปถึงกับขอให้ช่วยเหลือทำการติดต่อเป็นพิเศษกับสถานทูตออกเตรียมที่กรุง  
 ลอนดอนเพื่อความสะดวกได้มือไปถึงกรุงเวียนนา

วันศุกร์ที่ ๑๘ มิถุนายน

วันนี้ได้ ไปที่โรงเรียนนาฏดุริยางค์ ชื่อ คิงด ฮอลล์ ฝั่งกุต ฮอฟ  
 มิวสิก แอนด์ ติรามา (Guildhall) (Atl School of Music and Drama)  
 ซึ่งตั้งอยู่ที่คาบด แบล็ก ไฟร เยอร์ส (Black Friars) เพื่อสังเกตดูวิชาการ  
 สอนซึ่งปฏิบัติกัน ในโรงเรียนนี้ ได้มีโอกาส ฟังการซ้อมออร์แกตตรา ของ  
 โรงเรียน เจ้าหน้าที่โรงเรียนนี้ได้ออกรับเป็น อย่างดีและเชื่อเชิญให้เข้า  
 ดูได้ทุกเมื่อ การติดต่อกับโรงเรียนนี้ทางบูชแอนดฮอกส์ เป็นผู้ที่ได้  
 จัดทำให้

วันเสาร์ที่ ๑๙ มิถุนายน

วันนี้ได้ ไปที่โรงละคร แซ็คเคอร์ดีแวง ซึ่งตั้งอยู่ที่คาบถถนน โรส  
 เบอรัแอจนา เพื่อดูและสังเกตการแสดงละครเรื่องเว็องคอน ไตเดียร์ส  
 (The Gondoliers) ของยิดเบอรัคแอนดซูลลิวัล ก่อนใหม่โรงเริ่ม  
 บรรเลงด้วยเพลงสรรเสริญพระบารมีอังกฤษ



วันอาทิตย์ที่ ๒๑ มิถุนายน

หยุดพัก อ่านหนังสือ ดูแบบเรียนเตรียมบทเพลง

วันจันทร์ที่ ๒๓ มิถุนายน

จนได้ ไปสถานทูต เพื่อจัดการเรื่อง ทำจดหมาย ไปยังกงสุลไทยที่  
เมืองมวนชกับเบอร์ลิน กับขอความช่วยเหลือของท่าน เจ้าคุณทูต ให้ทำการ  
ติดต่อกับสถานทูตออสเตรียที่กรุง ปราก เพื่อ ได้ตามประสงค์ ในการไปดู  
กิจการที่กรุงเวียนนา เมื่อเสร็จจากการดูงานที่มวนชแล้ว

วันอังคารที่ ๒๒ มิถุนายน

คัดสำเนารายงานฉบับที่ ๕ เรียนฉบับรวมเครื่องบทเพลง เพื่อ  
เตรียมการเข้าฟังชม ฟอนิคอนเสิร์ต ของประเทศออสเตรียที่ เวียนนา ฟัง  
ฮาร์โมนิก ออร์แกสตรา (Vienna Philharmonic Orchestra) โดย  
นาย บรูโน วอลเตอร์ (Bruno Walter) ซึ่งเป็นคนโหล่งหวัดมซช  
เสียงซึ่งจะได้ออกแสดง ในวันศุกร์ที่ ๒๕ มิถุนายน

วันพุธที่ ๒๓ มิถุนายน

คัดสำเนารายงานฉบับที่ ๕ ต่อ และไปที่ห้างจำหน่ายและพิมพ์  
เพลงอ็อกเนอร์แอนด์โก (Augener & Co) ห้างอาชเชอร์แบร์ก (As-  
cerberg) เพื่อขออนุญาตตรวจดูตำราแบบเรียนการดนตรีและบทเพลง  
สำหรับวงออร์แกสตรา

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ มิถุนายน

วันนี้ได้ไปที่โรงเรียนนาฏดุริยางค์ คีตกษัตริย์ออสโตร-ฮังการี แอนดริแอส มาอิก เพื่อฟังและสังเกตวิธีการซ้อมวงดุริยางค์และวงมวงในเรื่องคาร์เมน (Carmen) ของบิเซต (Bizet) กับการขับร้องบทหนึ่งของวอนวูดเดียมส์

วันศุกร์ที่ ๒๕ มิถุนายน

วันนี้ได้ไปที่โรงเรียนนาฏดุริยางค์ คีตกษัตริย์ออสโตร-ฮังการี แอนดริแอส มาอิก และสังเกตการซ้อมเชลโล่ คอนแชร์โต (Cello Concerto) ของเฮดอน (Haydn) กำกับด้วยวงออร์แกสตรา

ต่อไปมีการฝึกหัดคนดนตรีเป็นผู้ให้จังหวะ โดยบรรเลงเพลงเอโรอิกาซิมโฟนี (Eroica Symphony) (เฉพาะตอนที่ ๓) ของ บีโทเวน ตอนค่ำไปฟังคอนเสิร์ตที่คิงส์ ฮอลล์ ของบรูโนวอลเตอร์ กับเวียนาฟิลาฮาร์โมนิก ออร์แกสตรา

วันเสาร์ที่ ๒๖ มิถุนายน

วันนี้ได้ไปที่โรงเรียนนาฏดุริยางค์ คีตกษัตริย์ออสโตร-ฮังการี แอนดริแอส มาอิก เพื่อสังเกตการซ้อมวงมวง

วันอาทิตย์ที่ ๒๗ มิถุนายน

หยุดพัก อดแบบเรียน คณะบรรณการเครื่องบทเพลง และฟังวิทยุจาก บี. บี. ซี

วันจันทร์ที่ ๒๘ มิถุนายน

วันนี้ได้ไปที่บริษัทโทมัส คุก แอนด์ ซัน เนื่องในการสอบถามข้อความบางอย่าง และมอบหมายหีบเข้าของต่าง ๆ กลับสถานทูต มอบหนังสือ



เดินทางเพื่อจัดการส่งศพหลวงพระທັບตราไปยังประเทศเบลเยียม (ผ่าน  
ไปเท่านั้น, กับประเทศฮอลันดา แดะเซโก ตโดวกักเกีย กอับมาคคิ์สำเนา  
รายงานต่อแตรอ่านแบบเวียนกับระบบรวมเครื่องบทเพลงต่าง ๆ

วันอังคารที่ ๒๕ มิถุนายน

วันนี้ได้ ไปสังเกตแตรฟังการซ้อมแตรวงของกอง ทหารรักษาพระองค์  
ฮัลมาแยส์คัสส์สกอตการ์ด (H. M. Scot Guard) กองแตรวงนตงอยู่  
ท้ายวงบกกิงแฮม ปาเลซ (Buckingham Palace)

วันพุธที่ ๓๐ มิถุนายน

วันนี้ได้ ไปที่บริษัทเดอ ฮัลโดต์ แนชเนด กอโรไปเรชัน ติมเค็ด ที่  
ถนนจกคยเวีย แล้วย่อยไปห้างบูช แอนด ฮ็อกส์ เพื่อปรึกษาราคา  
เครื่องมือพิมพ์คดไม้ ห้างฮัลโดต์ แนชเนด กอโรไปเรชัน แนะนำให้  
ใช้เครื่องมือของห้างฟรันซ์ ชุทซ์ (Franz Schutze) ที่เมืองโดปซิก ซึ่ง  
เป็นเครื่องมือชนิดเดียวกันที่ใช้อยู่ในการพิมพ์เพลงของห้างบูช แอนดฮ็อกส์  
คอนค้าได้ ไปที่ แนดเดออร์ ฮอด เพื่อฟังแตรสังเกตการแสดงคอนเสิร์ตของ  
กองแตรวงทหารบก โดยแตรวงใหญ่ของ โรงเรียนมัณฑนตรีฝึกหัด  
หน้าทเบนคน ให้จงหวะออกแสดงหลายนาย มณฑลนครฝึกหัดหน้าทเบน  
ให้จงหวะเตรียมตัวรับหน้าทเบนครุ ในกองทัพบกของกฤษ มณฑลนคร  
ฝึกหัดครุเป็นชาวอังกฤษ เตรียมตัวสำหรับหน้าทเบนครุแห่งกองแตรวง  
ตำรวจที่โกลอม ไบรอมชยุคด้วย โรงเรียนนตงชยุท ศวกเคนแฮม ครา  
นี้ได้ออโอกาสไปโดยทางรถไฟ

## รายงานฉบับที่ ๕ ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๐

วันพฤหัสบดีที่ ๑ กรกฎาคม

วันนี้ได้ไปที่บริษัท โทมัสค็อก แอนด์ซัน (Thomas Cook & Son) เพื่อชำระค่าโดยสารรถไฟแต่ละเที่ยวจาก ดอนดอน อ็อคเคินด์-มิวนิช รวมทั้งค่าโดยสารอื่น ๆ จากมิวนิช-ซาลส์เบ็ก-เวียนนา-ไลป์ซิก-เบอร์ลิน-ปารีส-โคชาน-มีแดน-เยนัว-มาร์เซด กับค่าโดยสารเรือจาก มาร์เซด ถึงสิงคโปร์ และค่ารถไฟกวดกรุงเทพ ๆ ด้วย

คอนบ่ายได้รับเชิญจากนาย เอเวอติง บุช เจ้าของห้างคนหนึ่งของห้าง บุช แอนด์ซันออกัส เพื่อไปรับประทานอาหารกลางวัน และชมสวนสัตว์

วันศุกร์ที่ ๒ กรกฎาคม

วันนี้ได้ไปที่บริษัท บ.บ.ช. ที่ดางแฮม เพลส (Langham Place) เพื่อขอโอกาสเข้าตห้องส่งกระจายเสียงซึ่งตั้งอยู่ในที่นี้ ได้พบเจ้าหน้าที่ทางเทคนิค และได้มอบแบบแผนต่างๆ ให้ไว้

วันเสาร์ที่ ๓ กรกฎาคม

วันนี้ได้ไปที่สถานทูตเพื่อสืบถึงการไปที่ประเทศ ออสเตรีย เนื่องในการเตรียมตัวไปทำงานที่เมือง ซาลส์เบ็ก (Salzburg) และ เวียนนา

วันอาทิตย์ที่ ๔ กรกฎาคม

หยุดพัก ตรวจดูแบบเรียนการดนตรี และฉบับรวมเครื่องบทเพลง (Score) กับฟังการส่งกระจายเสียงของบริษัท บ.บ.ช.



### วันจันทร์ ที่ ๕ กรกฎาคม

วันนี้ เชอร์ โยซ็ือ กร็อบบี ได้นัดพบที่สถานทูต ท่านมีความประสงค์จะเชิญไปรับประทานอาหารกลางวัน ที่ โรงแรมซาออย (Savoy Hotel) พร้อมทั้งหลวงภาค ฯ กับพระประจักษ์ ฯ เมื่อได้ตกลงแล้ว ได้ไปที่สถานทูตออกสเตรียตามคำแนะนำของเจ้าคุณทูต และได้ไปพบท่านเลขาธิการและท่านอัครราชทูตของสถานทูตสหเบดเกรฟส์แควร์ (Belgrave Square) ได้รับคำแนะนำและท่านทั้งสองได้กล่าวว่าจะได้ มีจดหมายไปเป็นทางการจะให้รับความสะดวกทุกอย่าง

### วันอังคารที่ ๖ กรกฎาคม

เนื่อง ในการที่ต้อง ยืดเวลาตุลาการที่เมือง มีแดน ตามหนังสือของกระทรวงการต่างประเทศ ต้องไปที่บริษัท โทมัสค็อก แอนด์ซัน อีก เพื่อเดอนกำหนดเวลาการออกเดินทางเรือจาก มาร์เซอ ซึ่งเดิมกำหนดเป็นวันที่ ๒๘ ตุลาคม เดือนไปเป็นวันที่ ๓๐ ธันวาคม

### วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม

วันนี้ได้ไปที่สถานทูต ตามที่ได้นัดพบกับหลวงภาค ฯ และพระประจักษ์ ฯ เพื่อไปรับประทานอาหารกลางวัน ที่ โรงแรมซาออย โฮเต็ล ตามคำเชิญของท่าน เชอร์ โยซ็ือ กร็อบบี

### วันพฤหัสบดีที่ ๘ กรกฎาคม

วันนี้ได้ไปที่ แนชเน็ล แอนด์ โปรวินเชียลแบงก์ (National & Provincial Bank) เพื่อแจ้งความจำนงในการซื้อเงินเยอรมัน เตรียม

ไปใช้ ในประเทศเยอรมัน  
ตราฟในฉันทรง

เจ้าหน้าที่ทางธนาคารได้นัดให้ ไปรับตัว

คอนบ่วยคดีสำเนารายงานฉบับที่ ๕

วันศุกร์ ที่ ๘ กรกฎาคม

วันนี้ได้ ไปที่เนชั่นเนลแอนด์ ไปรับเงินเช็คแบงก ออก เพื่อรับตัวตราฟ  
สำหรับเงินตราเยอรมัน แล้วได้ ไปที่ห้างบริษัทเกรเมอร์ แอนด์ โกล  
(Cramer & Co) ซึ่งเป็นห้างที่ท่าเบย์โน สำหรับใช้การร่อนตามโรง  
เวียนเพื่อตรวจแตรทดตอง ต่อกไปได้อีก โอกาสไปตาเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ที่ได้  
ให้ความช่วยเหลือ สำหรับ ดร. แทตเชอร์ (Dr. Thatcher) ซึ่งได้ช่วย  
เหลือเป็นพิเศษ ได้มอบของขวัญส่วนตัวซึ่งเป็นของบุหรณ์ฝีมือไทย

วันเสาร์ ที่ ๑๐ กรกฎาคม

วันนี้ได้ ไปที่สถานทดแตรสำเนาฉบับที่ ๕ คอนบ่วยได้ ไปที่  
โรงละครชื่อ ฮิสมาเจสตีเทียเตอร์ (His Majesty Theatre) เพื่อฟัง  
แตรสังเกดการแตรสังครพันทาง (Operette) สมัยใหม่เรื่องบาดาไดกา  
(Balalaika)

วันอาทิตย์ที่ ๑๓ กรกฎาคม

หยุดพัก ตรวจตบตเพลงแตรฉบับรวมเครื่องบทเพลง กับฟังการ  
สังกระจายเสียงของบริษัท บี.บี.ซี.

วันจันทร์ ที่ ๑๔ กรกฎาคม

วันนี้มาเช่าของต่าง ๆ ดงหีบ ได้น่าหีบ ๓ หีบไปมอบใจที่ห้าง



บริษัท แอนดริออส เพื่อเก็บรักษาไว้อีกคราว และรอเวลาจัดส่งไปยัง  
เมืองมาร์เซอในต้นเดือนธันวาคม เพราะการเดินทางไปคอนสแตนติคราฟ  
ต้องโยกย้ายไปหลายแห่งต้องปลดเปลื้องสิ่งของใช้บางอย่างและเสื่อ  
ผ้าซึ่งใช้ในประเทศอื่น

วันอังคารที่ ๓๓ กรกฎาคม

วันนี้ได้ไปตาเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ สถานทูตและที่ห้าง บริษัท แอนดริออส  
และเตรียมการขนรถไฟที่สถานี จักตอเรีย ออกจากกรุงคอนสแตนติ  
โคเจอร์ ดงเรือไฟข้ามทะเลมายังเมืองฮือสแตนต์ ที่ประเทศเบลเยียม  
ตรงมาเมืองมิวนิค ในมณฑลบาเวเรียประเทศเยอรมันได้

วันพุธที่ ๓๔ กรกฎาคม

อยู่ในขบวนรถไฟมาถึงเมืองมิวนิคเวลา ๓๓.๒๒ น. พบแฮร์  
ชเลมเมอร์กงสุลสยาม (Herr Schlemmer) ที่สถานี ขนรถยกมาพัก  
อยู่ที่ห้องเลขที่ ๑๖ อิกเนสส์ตราสเซ (16 Agnesstrasse)

ตอนเย็นออกเดินชมเมือง ซึ่งกำลังประดับธงทองแดงสร้างขุมประทุ  
ชัยไปไม้ เตรียมการต้อนรับ แฮร์ ฮิตเลอร์ (Herr Hitler) ซึ่งจะได้  
มาทำพิธีเปิดการฉลองงาน และฉลอง หอศิลป์กรรมซึ่งได้ก่อสร้างมา ๕ ปี  
แล้ว เพิ่งมาสำเร็จลงในบ้นที่ตำบลแองลิชเชอ์การ์เดิน (Englischer  
Garten) การฉลองงานกำหนดแต่วันที่ ๓๖ กรกฎาคม ถึง วันที่ ๓๓  
สิงหาคม การฉลองงานนี้เรียกว่า คากเคิร์ตอยซ์เซิน กึนชต์ (Tag der  
Deutschen Kunst)

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กรกฎาคม

ฉันได้ ไปพบ แฮร์ซเดมเมอร์ เพื่อทราบถึงเรื่องการทำงาน  
ในเมืองนี้ ทราบว่าโรงเรียนอาภาเคมี ออฟมิวสิก (Academy of Music)  
ของรัฐและโรงเรียนอื่นๆ กำลังหยุดพักปิดเทอมฤดูร้อน ตั้งแต่วันที่ ๑  
กรกฎาคมมาแต่แล้ว แต่แฮร์ซเดมเมอร์ ได้จัดการให้มีโอกาสพบปะกัน  
กับ ดร. คับเป (Dr. Knappe) ที่โรงเรียนซึ่งเป็นรองประธานในโรง  
เรียนนี้เพื่อชี้แจง ถึงวิธีการเล่าเรียนซึ่งปฏิบัติใน โรงเรียนนี้

วันศุกร์ที่ ๑๖ กรกฎาคม

ฉันได้ ไปดูการแสดงละครร้อง (Opera) ของ วากเนอร์ (Wagner)  
เรื่องทริสตัน อุนด อิชอลเด Tristan und Isolde ที่โรงละคร เนชันแนล  
เธียเตอร์ (National Theatre) โดยเหตุที่ฉันเป็นงาน แฮร์ซเดมเมอร์  
ได้มาเป็นประธานของการแสดงละครร้อง ในคืนนี้

โรงละครได้รับการตกแต่งด้วยช่อดอกไม้เป็นพิเศษ ทุกสิ่งทุกอย่าง  
งดงามอย่างวิจิตร การแสดงละครร้องคราวนี้แนบเนียนที่สุด ฉงฮอร์  
แก็คตราเรียบร้อยดียง ทั้งฉากงามเลียนแบบธรรมชาติได้ดั่งพิถีพิถัน  
กว่าที่ได้เคยเห็นที่กรุงลอนดอน

วันเสาร์ที่ ๑๗ กรกฎาคม

ตอนเช้าได้ ไปฟังการซ้อม โทเร็ด ซิมโฟนีของบีโทเวน (Bee-  
thoven's Choral Symphony) ที่เคอนิชป ลัคซ์ ตอนค่ำได้ ไปที่แห่ง  
เดียวกันเพื่อฟังการแสดงซิม โฟนี ซึ่งได้มีการซ้อมแต่ตอนเช้ามาแต่แล้ว



การแต่งหน้าสำหรับให้ประชาชนฟังทั่วๆ ไป โดยไม่ต้องเสียค่าผ่าน  
ประตู ขอร้องแก่ตำรวจจราจรกลางแจ้งมณฑลนครประมาณ ๓๒๐ คน และ  
ตำรวจอีกประมาณ ๒๐๐ คน มีผู้คนมาฟังคบบคกงมเคเร ของชยายเสียงตั้งอยู่  
หลายแห่งผู้คนแต่งกริยาเรียบร้อยไม่มีเสียงพูดแต่เสียงเทาทคนเดินไปมา  
ประกอบทั้งการบรรเลงกระทำอยู่กลางแจ้งการฟังจึงไม่คอยจรด้นที ตอน  
เบาๆ ก็เงียบหายไป การบรรเลงกินเวลาประมาณ ๓ ชั่วโมงเศษเท่านั้น

วันอาทิตย์ที่ ๓๑ กรกฎาคม

คอนเซอวาตอรี แอร์ชเรตามเมอรั ได้พาไปดูพิธีการเปิดหอศิลป-  
กรรมที่สร้างอันใหม่ที่ แองดิชเชอร์ การเดิน โดยแอร์ชเรเตอร์ แต่ง  
สุนทรพจน์มณฑลคบบคกง

คอนบ่ายได้ไปดูกระบวนแห่แต่งการศิลปกรรมของเยอรมันตั้งแต่  
สมัยโบราณมาถึงสมัยนี้

คอนคาได้ไปชมงานที่ แองดิชเชอร์ การเดิน

วันจันทร์ที่ ๓๑ กรกฎาคม

หยุดพัก ครัวจตุบาทเพลงละครร้องต่างๆ

วันอังคารที่ ๒๐ กรกฎาคม

คอนแอร์ชเรตามเมอรั ได้พาไปพบกับ ดร. คณับเบแห่ง  
โรงเรียนดนตรี ซึ่งเรียกว่า สตาตลิเชน อากาเดมี เดร์ โทนคุนชต์  
ไฮชชูลเอ ฟือร์ มุสิค (Staatlichen Akademie der Tonkunst  
Hochschule für Musik) ดร. คณับเบ ได้ให้คำอธิบายอย่างแจ่มแจ้ง

วันพุธที่ ๒๑ กรกฎาคม

ร่างรายงานฉบับที่ ๕ ตรวจดูฉบับรวมเครื่องบทเพลงละครร้อง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ กรกฎาคม

วันนี้ได้ ไปที่สถานกงสุลพบ แฮร์ซเดมเมอร์ ได้ขอร้องให้ช่วยทำ  
การติดต่อให้กับเจ้าหน้าที่ควบคุมการแต่งละครร้องต่าง ๆ ซึ่งแสดงอยู่ใน  
งานเพื่อขออนุญาตเข้าฟังและสังเกตการซ้อม นอกจากนี้ได้ขอร้องให้  
ทำการติดต่อกับเจ้าหน้าที่วิทยุ เพื่อขออนุญาตเข้าดูการส่งกระจายเสียง  
อีกด้วย

วันศุกร์ที่ ๒๓ กรกฎาคม

ตรวจดูฉบับรวมเครื่อง บทเพลง ละครร้อง ต่าง ๆ ตอนบ่ายถือ  
โอกาสออกไปนอกเมืองเพื่อชมภูมิประเทศที่ทะเลสาบ สตาร์นแบร์เคเซ  
(Starnbergersee) ในเซา บาเวเรีย

วันเสาร์ที่ ๒๔ กรกฎาคม

วันนี้ได้ ไปที่สถานที่แห่ง หนึ่ง ซึ่งรัฐบาลได้จัดทำขึ้นเพื่อโฆษณาการ  
เลื่อมทราวมของการประณิตคิดปกรณสมัยใหม่ มีภาพบน ภาพสลัก  
และภาพระบายสี ซึ่งประชาชนเคยถกทอดอกดวงจำเป็นภาพคิดปกรณสมัยใหม่  
แต่แท้จริงหาใช่ไม่ เป็นภาพซึ่งประดิษฐ์เพื่อความเลื่อมทราวมของคิดปกร  
เภทนี้ ภาพต่าง ๆ เหล่านี้รัฐบาลให้ปิดต้ออกจากสถานที่แสดง รูปภาพ  
ตามพิพิธภัณฑ์สถานต่าง ๆ ทั่วทั้งประเทศ เพื่อประจานและแนะนำมิให้  
ประชาชนหลงเชื่อและเอาอย่างภาพทั้งหมดนี้ รัฐบาลเติมก่อนหน้ารัฐบาล



ของแฮร์ ชัคเตอร์ ได้รบชื่อไว้จากอาจารย์ชาวเยอรมันต่าง ๆ เป็นจำนวนเงิน  
มากมาย นับแต่ ๓๐๐๐ ขึ้นไปถึง ๓๐๐๐๐๐๐ มาร์ค ฉะเพาะภาพหนึ่ง ๆ

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ กรกฎาคม

หยุดพัก

วันจันทร์ที่ ๒๖ กรกฎาคม

วันนี้ได้ ไปที่สวนนิมเฟนเบิร์ก แคสเทิล (Park of the Nymphen-  
burg Castle) เพื่อสังเกตการแต่งระบำและละครใบ้ประกอบ ตำนาน  
เรียกว่า “ รำนกขัณฑ์ฤกษ์ ” การระบำแต่งโดยนักระบำของ โรงละคร  
รัฐบาตบาเวเวีย

การระบำแต่งในเรื่องดอนฆวน (Don Juan) และดนตรี  
บรรเลงเพลงของกลุ๊ก (Glück)

วันอังคารที่ ๒๗ กรกฎาคม

วันนี้ได้ ไปที่ โรงละครปรีนซ์ ริเยนค์ เพื่อสังเกตการแต่งละคร  
ร้องของวากเนอร์ เรื่องผู้เหาะเหินชาวออสเตรีย นายริชาร์ด สเตราส์  
(Richard Strauss) เป็นผู้ให้จังหวะ

วันพุธที่ ๒๘ กรกฎาคม

วันนี้ได้ ไปที่ โรงละครแห่งชาติ เพื่อขอตัวเขาดูละครร้องซึ่งจะได้มี  
การแสดงในวันที่ ๓๐

วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ กรกฎาคม

วันนี้ได้ ไปพบเจ้าหน้าที่การแสดงละครร้องต่าง ๆ ที่ โรงละคร แห่ง

เน็ต เพื่อขอโอกาสเข้าดูการซ้อมละครร้องต่าง ๆ มีความเสียใจที่ทราบ  
 ว่าไม่มีการซ้อมในระหว่างงานเลย เพราะต้องการพักผ่อนผู้แสดงต่าง ๆ  
 กับเพราะการซ้อมได้กระทำไว้ตลอดเป็นทีเรียบร้อยแล้วก่อนเริ่มงาน จึง  
 ได้ถือโอกาสเข้าตรวจดูโรงละครและดูเหตุการณ์แสดง เวทีนพธ์ดารมากมาย  
 หลงใหลเครื่องกลไกใหญ่โตต่าง ๆ ทั้งนเพือกवानเจทให้หมุนเวียนหรือ  
 ยกขึ้นบน ๒ ชั้นเพื่อกการรวดเร็วในการเปลี่ยนฉาก โดยใช้กำลังน้ำ

วันศุกร์ที่ ๓๐ กรกฎาคม

วันนี้ได้ไปที่โรงละครแห่งชาติ เพื่อไปดูและสังเกตการแสดงละคร พัน  
 ทางเรื่องดิซกคอยเนอร์ บารอน (Die Zigeuner Baron) ของโยฮัน  
 สเตราส์ (Johan Strauss)

วันเสาร์ที่ ๓๑ กรกฎาคม

วันนี้ได้ออกไปสืบถึงเรื่อง การไปและการพักที่เมือง ซาดส์ เบกทงน  
 เพื่อไปดูและสังเกตการแสดงละครร้องและดนตรีต่าง ๆ ในเมืองนี้ซึ่งได้จัด  
 การฉลองเช่นเดียวกับที่เมืองมวนซ์

## รายงานฉบับที่ ๖ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๐

### วนอาทิตย์ที่ ๑ สิงหาคม

ฉันได้ ไปซื้อตั๋วสำหรับเข้าดูละครร้อง  
แสดงละครร้องนั้น เรื่อง ตี โรเซินคาวาเลีย (Die Rosenkavalier)  
ของ ริชาร์ด สเตราส์ (Richard Strauss) โดยเคลเมนส์ เกราส์  
(Clemens Kraus) เป็นผู้ให้จังหวะ การแสดงได้กระทำที่เนชันเนล  
เธียเตอร์ (National Theatre)

### วนจันทร์ที่ ๒

ฉันได้ ไปเมือง ซาลซ์เบิร์ก (Salzburg) ในประเทศ ออสเตรีย  
ตอนค่ำได้ ไปดูการแสดงระบำแบดเด็ต (Ballet) และการร้องเพลงของ  
ชาวพณเมืองทรอล (Tyrol)

### วนอังคารที่ ๓

ฉันได้ ไปเยี่ยมบ้านเกิดของ โมซาร์ท (Mozart) กับพิพิธภัณฑ์  
ซึ่งแสดงบทเพลงต้นฉบับของ โมซาร์ท รวมทั้งเครื่องดนตรีกับภาพเก่าๆ  
ถึงประวัติของครอบครัวของท่าน ตอนค่ำได้ ไปที่แฟสต์สปีดเฮาส์ (Fes-  
tspielhaus) เพื่อดูการแสดงละครกตางแปดเรื่องเฟาสต์ (Faust) ของ  
เกอเทอ (Goethe) การแสดงได้อาศัยฉากธรรมชาติ ซึ่งได้สร้างไว้  
โดยเฉพาะการแสดงละครเรื่องนี้ ซึ่งทราบว่าได้กระทำกันทุกๆปีได้มอ  
มา มืดนตรีประกอบเป็น (Incidental Music) กับการระบำระฆัง



แบดเล็ค แด ฟังโคม (Ballet des fantômes) ได้แสดงเป็นที่ลยด  
 ด้ยองนำกถัวอย่างยั้ง

วันพุธที่ ๔

จนกถยมาจากเมือง ชาตชัเบกมาเมือง มัจฉอก

วันพฤหัสบดีที่ ๕

คัตล้าเนารายงานฉบับที่ ๕ ตรวจดูบทเพลงต่าง ๆ สำหรับ รอ พัง  
 แดระดังเกศการแสดงละครของทเมืองมัจฉอกไป

วันศุกร์ที่ ๖

จนนไต้ ไปซื้อคถัวองนำสำหรับเข้าดูละครของเรื่อง ดี. ไมสเคอร์ซัง  
 เกอ์ ฟอน นูเรมเบก (Die Meistersinger v. Nuremberg) ของ  
 วากเนอร์ (Wagner) ซึ่งมีกำหนดจะแสดงในวันที่ ๘ สิงหาคม แด  
 คัตล้าเนารายงานกับตรวจดูบทเพลงละครของ

วันเสาร์ที่ ๗

ตรวจดูฉบับรวมเรื่องบทเพลงต่าง ๆ

วันอาทิตย์ที่ ๘

จนนไต้ ไปดูแสดงเกศการแสดงละครของเรื่อง ดี. ไมสเคอร์ซัง  
 เกอ์ ของวากเนอร์ ที่โรงละคร ปรินซ รีเจนต์ เซียเคอ์ (Prinz Regent  
 Theatre)

วันจันทร์ที่ ๘ สิงหาคม

จนนไต้ ไปที่ ดุชเชนส์ตราสเซ ๓๓ (Luisenstrasse 31) เพอ

พบนายชเรตมเมอร์ (Herr Schlemmer) กงสุลสยามประจำเมืองนี้ เพื่อ  
ขอความช่วยเหลือ ให้ทำการ ติดต่อกับเจ้าหน้าที่แผนก วิทยุ กระจายเสียง  
เพื่อหา โอกาสเข้าดูกิจการส่ง กระจายเสียงการดนตรีในเมืองนี้

วณองการที่ ๓๐

ตามที่ได้ออกตรวจไว้ จนนิต ได้ ไปดูห้องส่งกระจายเสียงที่เมืองนี้ พร้อม  
กับกับนายชเรตมเมอร์ ได้ ไปพบกับหัวหน้ากิจการนี้ชื่อ ดร. ฮาเบอร์  
บรินเนอร์ (Dr. Habersbrüner) เห็นสถานที่กำลังรับการปรับปรุงยับ  
ขยายแต่ดัดแปลงแก้ไขให้กว้างขวางกว่าเดิม ดร. ฮาเบอร์บรินเนอร์  
ได้เปิดโอกาสให้เข้าชมห้องต่าง ๆ มีห้อง โตงขนาดใหญ่ ปราศจากหลังคา  
สำหรับแสดงละครกลางแปลง ๓ ห้อง ห้องส่งขนาดใหญ่สำหรับส่ง  
เพลงสดแบบซิมโฟนี บรรณานุกรมได้ ๑๒ คนอยู่ ๒ ห้อง ห้อง  
ส่งเพลงเบ็ดเตล็ดสำหรับซอง (Overture และ Operatic selections)  
ใช้ นักดนตรี จำนวน ๒๒ คน ๓ ห้อง ห้องส่ง เพลง เค็นรา  
(หลัง ศาลากลาง) อยู่ ๓ ห้อง ห้องเด็ก (ใหญ่กว่าห้องส่ง  
ของเราที่พญาไท) สำหรับส่งเพลงชนิดแชมเมอร์ นิคส์ (Chamber  
Music) ซึ่งใช้ นักดนตรีไม่เกิน ๖ คน ๓ ห้อง นอกจากนี้ยังมีห้อง  
ย่อย ๆ สำหรับส่งปาฐกถาอีก ๓-๕ ห้อง ทุก ๆ ห้องมีเครื่องบังคับ  
เสียงประจำห้อง กับมีห้องสำหรับอัดแผ่นเสียงเพลงที่ตั้งนั้นทุก ๆ ห้อง  
ทราบว่าการอัดแผ่นเสียงไว้ นี้สำหรับใช้ส่งไปเวลาที่ไม่มีซอง  
โดยไม่ต้องขอแผ่นเสียงตามที่องค์ดาตมาใช้ส่ง

เนื่องจากห้องโถงทางด้านกราบการปรับปรุงซ่อมแซมอยู่ จึงได้หนีไป  
ดูการบรรเลงสังเคราะห์เสียงทองตั้งชั่วคราว ซึ่งตั้งอยู่นอกเมืองมวนิช  
ในวันที่ ๑๓ ค้อไป

วันพุธที่ ๑๓

วันนี้ตอนเช้าได้ไปซื้อตั๋วสำหรับเข้าดูละครร้อง ซึ่งจะได้แสดงใน  
ตอนค่ำ ในตอนค่ำได้ไปดูแต่สังเกตุการแต่งละครร้องเรื่อง ตอนจวน  
(Don Juan) ของโมซาร์ท ที่โรงละครเรซิเดนซ์ เรียเคอร์ (Residenz  
Theatre). โรงละครนี้เป็นโรงละครเก่าก่อนสมัย โมซาร์ท และทราบว่า  
ในโรงละครนี้ โมซาร์ทเองได้เคยนำละครร้องต่าง ๆ ของท่านออกแสดง  
หลายเรื่อง ในระหว่างเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔

วันนี้นายออกโต ฮาเคอร์ดอร์น (Hen otto Hajedorn) กงสุต  
สยามประจำกรุงเบอร์ลิน ได้มาที่เมืองมวนิช และได้นัดพบสันตนาภนที  
โยเค็ดเพียร์ ยาร์ ไชเคิน (Vier Jaha ezeitur) ทงนเพื่อนแนะนำตงการ  
ไปกรุงเวียนนาและกรุงเบอร์ลินค้อไป

ตอนค่ำได้ไปฟังการแต่งร้องเพลง (Song Rocital) ของหญิง  
นกร้องเยอรมันชื่อ เตราเตต เบอร์เนอร์ (Traute Borner) ซึ่งได้มาจาก  
กรุงเบอร์ลิน การแต่งนี้ได้กระทำที่ค้อยเซอ อากาเดมี (Deutsche  
Akademie) แห่งเมืองมวนิช



วันศุกร์ ที่ ๑๓

วันนี้ได้ไปพบนายชเรตมเมอร์ กงสุต และได้ไปคุยกับหญิงททากา  
ตั้งกระจายเลี้ยงชั่วคราว ตามที่ไดตกตงใจเมื่อวันที่ ๑๐

วันเสาร์ ที่ ๑๔

วันนี้ได้ออกเดินทางออกจากเมืองมิวนิช เวลา ๘.๓๕ น. โดย  
ขบวนรถไฟไปยังกรุงเวียนนา ถึงเวลา ๓๖.๓๘ น.

วันอาทิตย์ ที่ ๑๕

หยุดพัก คอนบ่ายได้ถือโอกาสขึ้นรถยนต์รัฐบาต ออสเตเรีย  
(Austrobus) ซึ่งได้จัดไว้สำหรับชาวต่างประเทศที่พอใจชมเมือง  
และภูมิประเทศ หงนเพื่อเป็นการโฆษณาประวัติศาสตร์และศิลปะศาสตร์  
ของประเทศ

วันจันทร์ ที่ ๑๖

วันนี้ได้ไปที่ห้างจำหน่ายบทเพลงที่สำคัญที่สุดของยุโรป ชื่อ  
เวอร์เช็ดเอ็ดชัน (Universal Edition) ได้พบ ดร. โรเทอร์ (Dr.  
Rother) ซึ่งเป็นผู้จัดการของห้าง เมื่อได้สอบถามข้อความต่าง ๆ แล้ว  
ได้นัดไปดูการพิมพ์เพลงในโรงพิมพ์ของห้างในวันรุ่งขึ้น เพราะโรงพิมพ์  
ที่ตั้งอยู่ในระยะห่างไกลจากห้าง

คอนบ่ายได้ไปที่สำนักเกเซตส์ชาฟต์ แตร มุสิกฟรีนเดอ (Gesells-  
chaft der musikfreunde) พบ ดร. ลอยเตน (Dr. Luitlen) ซึ่ง

เป็นผู้จัดการ ได้มีโอกาสชมพิพิธภัณฑ์ของการดนตรี เป็นสถานการศึกษา  
 คณิตระบบเพลงของอาจารย์สำคัญๆ ของการดนตรีแต่ละเครื่อง ซึ่งได้  
 ล่วงลับไปแล้ว นอกจากนี้ยังมีเครื่องดนตรีโบราณ กับเครื่องดนตรี  
 ต่างประเทศ เช่น พม่า จีน ญี่ปุ่นอีกเป็นอันมาก กับมีระนาดของ  
 ไทยรวมอยู่ด้วย ๓ รางวัล

งานของคารท ๓๗

ฉันทอนเข้าได้ ไปชมรูปปั้นและสถานที่ของพระราชวังในกรุง ซึ่ง  
 เคยเป็นที่พักประทับของจักรพรรดิ ฟรันซีส โยเซฟ (Emperor Franz  
 Joseph) ฉันทอนเที่ยงได้ ไปพบ ดร. โทมัสแบร์เกอร์ (Dr. Thomas-  
 berger) รัฐมนตรีกระทรวงศึกษา ได้รับโครงการของโรงเรียน  
 รัฐบาล ซึ่งรวมการศึกษาวิชาเบื้องต้นของการดนตรีด้วย

ศอนบ่ายได้ ไปดูการพิมพ์เพลงที่โรงพิมพ์ ชื่อ วาลด์ไฮม์ เอ  
 เบร์เกอร์ เอ. อี. อิม ๗ (Waldheim Eberle A. G. Wien VII)  
 ไฮเด็นกัสเซอ ๓-๑๑ (Seidengasse 3-11) ซึ่งเป็นโรงพิมพ์ใหญ่ที่สุด  
 ของประเทศออสเตรีย ได้มีโอกาสดูวิชแกะตัวโน้ตบนแผ่นโลหะ และวิธี  
 เขียนแม่พิมพ์บนแผ่นกระดาษแก้ว

ศอนค่ำได้ ไปดูการแสดงละครพันทางเรื่อง จีเนอร์ บลูด์ (Wiener  
 Blut) ที่ บวร์ก เธียเตอร์ (Burg Theatre) ละครนี้เป็นของเอกชน การ  
 แสดงไม่ปรากฏศพหรือพอกาเดย ทราบว่าของทอดวงนั้นกำลังด้อยเนื่อง  
 จากการหยุดพักฤดูร้อน

วันพุธที่ ๑๘

วันนี้ได้ไปพบ นายฮาโลอิส แร็ดนิค (Herr Alois Reznick) ที่  
 ราเปอร์สคอฟเฟอเพอร์สตราเชอ ๖ ถนน ๕. (Rampferstoefferstr; 6  
 Wien V) ผู้สร้างเครื่องมือสำหรับปักตอไม้ต่าง ๆ ได้ตรวจดูกิจการของ  
 เขาและได้ขอให้ส่งราคาค่าทำเครื่องมือต่าง ๆ สำหรับกิจการ

คอนเยนได้ไปทูลด์คอฟ (Nussdorf) ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ซึ่งตั้ง  
 อยู่นอกกรุงเวียนนา ทรงนเพื่อไปเยี่ยมสถานที่อยู่ของอาจารย์บีโทเวน  
 ในขณะเมื่อยังมีชีวิตอยู่

วันพฤหัสบดีที่ ๑๙

วันนี้ได้ไปที่บริษัทโทมัส กุก แอนด์ ซัน (Thomas Cook &  
 Son) ที่การ์ตเนอร์ริง ๑๑ (Kartnerring 11) เพื่อสืบถึงการออกเดินทาง  
 ไปกรุงเบอร์ลิน ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นวันอาทิตย์ที่ ๒๒ สิงหาคม

คอนบายได้ไปที่ห้างจำหน่ายบทเพลงชื่อ ลุดวิกดอบลิงเกอร์  
 (Ludwig Doblinger) เพื่อสอบถามถึงห้างพิมพ์และห้างทำเครื่องมือซึ่งใช้  
 ในการแกะตอไม้ ทราบว่าห้างนกกงใช้ โรงพิมพ์อาดส์ไฮล์ม เอแบร์เดอ.  
 สำหรับพิมพ์บทเพลงของคนเหมือนกัน และทราบต่อไปว่าที่กรุงเวียนนามี  
 โรงพิมพ์เพลงอยู่แห่งเดียวเท่านั้น

วันศุกร์ที่ ๒๐

คอนเข้าฝนตกหนัก คอนบายได้ไปพบนายฮาโลอิส แร็ดนิค อีก  
 เพื่อสอบถามการบางอย่างซึ่งยังสงสัยอยู่ เช่นการสืบหาห้างที่ทำแผ่นโลหะ  
 แกะเครื่องมือเบ็ดเตล็ด อื่น ๆ ซึ่งใช้ในการแกะแม่พิมพ์



วันเสาร์ ที่ ๒๑

วันนี้ได้ไปหา ดร. โรเทอร์ และ ดร. ดอยต์เดม ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือและความสะดวกต่าง ๆ ได้ถือโอกาสไปดูโรงคอนเสิร์ตของเกแซลส์ ซาฟต์ แดร์ มู ซิกฟรายนเดอด้วย

วันอาทิตย์ที่ ๒๒

วันนี้ได้ออกเดินทางจากกรุงเวียนนาเวลา ๗.๓๕ น. โดยระบบรถไฟและได้มาถึงกรุงเบอร์ลินเวลา ๒๐.๐๗ น. สันตกหนัก ได้มาพักที่ฮิลด์ตราเชอ ๙ บังช็อง เฟลือเทอ (Schillstra 9 Pension Flöther) รวมกับนักศึกษาไทยซึ่งกำลังรับการศึกษาและอบรมในกรุงนี้

วันจันทร์ ที่ ๒๓

วันนี้ตอนเช้าได้ไปที่นอยเออมาร์กต์ตราเชอ (Neuermarktstr) และได้พบนายฮาไมส์เตอร์ (Herr Hameister) ซึ่งเป็นผู้ช่วยของนายฮ็อดโคฮาเคอคอนทิงส์ดัลยามประจำกรุงเบอร์ลิน นายฮาไมส์เตอร์ ได้บอกนัดพบกับ ดร. ไซค์แซด (Dr. Zeitschel) แห่งกระทรวงการโฆษณา ที่ฟอสส์ตราเชอ (Vossst. 9)

ตอนบ่ายได้ไปพบ ดร. ไซค์แซด ได้มอบบัตรเชิญให้เข้าไปฟังคอนเสิร์ตของ เอ็ดวิน ฟิชเชอ (Edwin Fischer) ซึ่งเป็นนักดีดเบซโซโนชื่อ นามที่สุดของเยอรมันในเวลานี้

ตอนค่ำได้เข้าฟังและสังเกตการแต่งคองเสิร์ตของเอ็ดวิน ฟิชเชอที่ซังกอากาเดมี (Sing Akademie) ซึ่งบรรเลงเพลงของ โยฮัน เซบัสเตียน บัค (Johann Sebastian Bach) ด้วย

วันอังคารที่ ๒๔

ตอนเช้าได้ ไปที่มหาวิทยาลัย ไฮ์ชูลูเดอ ฟุ่ มุซิก (Hochschule für Musik) ที่ ฟาเนนสตราเซอ ๑. (Fanenstr 1) ได้พบกับผู้อำนวยการ ดร. ฟรีตส์สไตน์ (Dr. Fritz Stein) ได้ถือโอกาสเข้าชมห้องเรียนต่าง ๆ พร้อมทั้งห้องแสดงคอนเสิร์ตและละครของมหาวิทยาลัยด้วย

ตอนค่ำได้ไปที่ โอลิมเปีย สตาเดียม (Olympia Stadion) เพื่อดู การแสดงประวัตของการตบวงเบอริงมาครบ ๗๐๐ ปี ทั้งนี้โดยความ กรณาของ ดร. ฟรีตส์ สไตน์ ซึ่งได้ ให้บัตรเกียรติยศเข้าชม ทราบว่า ผู้ที่เข้าชมประมาณ ๑ แสน ๓ หมื่นคน และผู้ที่แสดงประมาณ ๒ หมื่นคน

วันพุธที่ ๒๕

วันนี้ได้ ไปที่ห้องจำหน่ายบทเพลงชื่อ โบเตแอนด์บ็อก (Bote & Bock) ที่ ไอปซิกเกอร์สตราเซอ (Leipzigerstrasse) เพื่อติดบังกการพิมพ์ เพลง ได้รับคำแนะนำให้ ไปพบผู้จัดการโรงพิมพ์ แบร์ดีเนอร์ มุซิกกาเดียน ดรุกเกอร์ย (Berliner Musikalien Druckerei) ที่ลินเดน สตราเซอ ๑๖-๑๗ (Lindenstrasse 16 & 17)

วันพฤหัสบดีที่ ๒๖

วันนี้ได้ ไปที่โรงพิมพ์ ๆ เพลง แบร์ดีเนอร์ มุซิกกาเดียน ดรุกเกอร์ย ได้มีโอกาสตรวจดูวิธีทำแม่พิมพ์ต่าง ๆ สำหรับการพิมพ์เพลง ภายหลังจาก ได้ รับจดหมายจากทางนี้แสดงความยินดีรับจัดหาเครื่องมือต่าง ๆ ซึ่งใช้ ในการ แกะตัวไม้กับเครื่องจักรสำหรับพิมพ์

วันศุกร์ที่ ๒๗

วางรายงานฉบับที่ ๖ และตรวจดูบทเพลงต่าง ๆ

วันเสาร์ที่ ๒๘

ฉันตอนเช้าได้ ไปที่ห้าง บุดเดอเฮนทท์ แฮฟต์ (Busse & Heft) ที่ปอดส์ดัมเมอร์ สตราเซอ ๓๓๐ (Potsdammerstr. 130) เพื่อดูเครื่องพิมพ์ ดีดสำหรับพิมพ์ตัวโน้ต ห้างนี้แสดงความเสียใจที่ไม่มีตัวอย่างให้ดูในวันนั้น แต่แจ้งว่าจะได้นัดให้ ไปชมในวันหลัง

ตอนบ่ายได้ ไปที่สำนักงานของห้าง ยูนิเวอร์แซล เอคซัน ที่ ปอดส์ดัมเมอร์ สตราเซอ ๒๐ เพื่อดูตรวจดูบทเพลงต่าง ๆ และขอบัญชีรายชื่อบทเพลง ทั้งหมดโดยจดหมายแนะนำจาก ดร. โรเทออร์ ผู้จัดการทั่วไปที่กรุงเวียนนา

วันอาทิตย์ที่ ๒๙

หยุดพัก ตอนเย็นได้ ถู้ออกาตไปชมพระราชวังที่ ป็อดซดัม (Potsdam) ปาแลซซังซูซี (Palais Sans-Souci)

วันจันทร์ที่ ๓๐

วันนี้ได้ ไปที่ห้างจำหน่ายบทเพลง อันตอน เอ. เบนยามิน (Anton J. Benjamin) กับห้างทำเครื่องดนตรี ซี. คัมบลิอ โมริตซ์ (C.W. Moritz)

ตอนค่ำได้ ไปฟัง และสังเกตการ แสดง คอนเสิร์ตที่ ฟิลาฮาร์โมนี (Philharmonie) บรรเลงโดย ดันเตอส์ออร์แกสตรา (Landes



Orchestra) ในความควบคุมของ โพรเฟสเซอร์ ยามาดา (Prof. Yamada) ชาวญี่ปุ่น ทรงในความสามารถของอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำ กรุงเบอร์ลิน  
 วนองสารท ๑๓

จนได้ ไปที่มหาวิทยาลัยของการดนตรี ด้วยกนกกับนายจันทร กุญชร เพื่อทำความรู้จักกับ ดร. เตราต์ไวน์ (Dr. Trautwein) แห่งมหาวิทยาลัยดนตรี กับทำความรู้จักกับ โพรเฟสเซอร์ ยามาดา ชาวญี่ปุ่น ทรงโดย ดร. ฟรีดส์สไตน์ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการและผู้แนะนำให้ ได้เคยไปด้วยกันที่สถานทซึ่งสร้างเครื่องอัดเสียงแบบใหม่ที่สุดซึ่งใช้ พัดลม แทนจาน ได้ทดลองพูดรอกดงในพัดลมได้ผลดีที่สุด ดีกว่าเครื่องทรูวอยส์ (Truevoice) แบบอเมริกันซึ่งได้เคยฟังแล้วที่กรุงลอนดอน ได้ร้องขอให้เจ้าของส่งรายการและราคามาให้

จนได้ ไปที่พิตฮาร์โมนี เพื่อฟัง และสังเกตการซ้อมใหญ่ของแบร์ดเนอร์ พิตฮาร์โมนี ออร์แกสตรา (Berliner Philharmonie Orchestra) ประกอบด้วยผู้ร่วมวงประมาณ ๓๐๐ เสียง เพื่อนำไปแสดงคอนเสิร์ตที่กรุงปารีส เนื่องในการฉลองเกี่ยวกับการแสดงพหุภพินาศที่กรุงปารีส ทราบว่านักดนตรีทั้งหมดจะได้เดินทางไปปารีสในเช้าวันรุ่งขึ้น

## รายงานฉบับที่ ๗ ประจำเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๘๐

วันพุธที่ ๑ กันยายน

คัดรายงานฉบับที่ ๖ ประจำเดือนสิงหาคม แล้วนำส่งไปรษณีย์  
กราบเรียนไปยังท่านอธิบดีกรมศึกษาธิการ

วันพฤหัสบดีที่ ๒

ตรวจดูบทเพลงละครเรื่องดีไมล์เคอร์ ซิงเกอ์ ฟอน นูเรมเบิร์ก  
ของฉากเนอร์ ซึ่งจะได้นำออกแสดงในวันที่ ๔

วันศุกร์ที่ ๓

วันนี้ได้ ไปที่ค็อยเซอ โอเปอรินเฮ้าส์ (Deutsche Opernhaus) ที่  
ตำบลชารลอตเตนบวร์ก (Charlottenburg) เพื่อสังเกตวิธนาการซ้อม  
ละครเรื่องดีไมล์เคอร์ ซิงเกอ์ ฟอน นูเรมเบิร์ก ของ ฉากเนอร์ การ  
ซ้อมนี้ได้กระทำเป็นคอนๆ ไม่ติดต่อกัน มีชองประมาณ ๓๐๐ คน ประจำ  
อยู่ด้วย

วันเสาร์ที่ ๔

วันนี้ได้ ไปดูและสังเกตการแสดงละครเรื่องดีไมล์เคอร์ ซิงเกอ์  
ฟอน นูเรมเบิร์ก ของ ฉากเนอร์ ที่ค็อยเซอ โอเปอริน เฮ้าส์ ตำบล  
ชารลอตเตนบวร์ก โดยนายอาร์เทอร์ โรเทอร์ (Herr Arthur Rother)  
เป็นผู้ให้สังฆระ เนื่องจากละครเรื่องบทนยดยาวมาก การแสดงได้เริ่ม  
แต่เวลา ๓๕ น. และจบลงเวลา ๒๔ น. มีการหยุดพักระหว่างเบ็ดเตล็ด  
บดฉากอยู่ ๒ ครั้ง

วันอาทิตย์ที่ ๕

วันนี้ได้ไปดูและสังเกตการแสดงละครเรื่องมาตามเบ็ตเตอร์ไฟต์ (Madama Butterfly) ของปูซซินี (Puccini) เป็นภาษาเยอรมัน การแสดงนี้ได้กระทำ ณที่แห่งเดียวกัน คือที่ คอยเซอ โอเปอร่า เฮ้าส์ ตำบลซาร์ ล็อคเตนบูร์ก ส่วนที่โอเปอร่า เฮ้าส์ อันใหญ่นั้น ยังต้องปิดอยู่เนื่องจากรัฐบาลเยอรมันได้นำตัวละครนี้ร้องและชองง ประจำโรงละครนี้ไปแสดงที่กรุงปารีสเป็นพิเศษ ซึ่งเกี่ยวกับการแสดงคิดปของเยอรมันที่ พพชกณททกรุงปารีส

วันจันทร์ที่ ๖

วันนี้ได้ไปพบ ดร. ไชค์แซต แห่ง กระทรวงการโฆษณาที่พอสต์ สตราเซอ ๘ (Vossstrg) เพื่อแสดงความขบใจที่ได้ช่วยเหลือในกิจการต่าง ๆ และขอตาออกไปจากกรุงเบอร์ลิน ทงนุกโดยเหตุที่ ดร. ไชค์แซตเองก็ต้องออกไปจากกรุงเบอร์ลินเหมือนกัน เนื่องในราชการของงานซึ่งต้องไปเมืองนูแรมแบ็ก

วันอังคารที่ ๗

วันนี้ได้ไปดูและสังเกตการแสดงละครเรื่อง ลาโบแฮม (La Bohème) ของปูซซินี ที่ คอยเซอ โอเปอร่า เฮ้าส์ ตำบลซาร์ ล็อคเตนบูร์ก ตอนกลางวันนี้เข้าไปดูการซ้อมซึ่งได้กระทำเป็นตอน ๆ.

วันพุธที่ ๘

วันนี้เตรียมตัวออกเดินทาง ตอนตึกได้ขึ้นรถไฟออกจากกรุงเบอร์ลิน เวลา ๒๓,๓๗ น. ไปกรุงปารีส



วันพฤหัสบดีที่ ๕

อยู่ในระบบวงจรไฟ มาถึงปารีสเวลา ๓๗.๐๐ น. เคียง

วันศุกร์ที่ ๖

วันนี้ ไปพบท่านอัครราชทูตสยามประจำกรุงปารีส แล้วเดินกลับมาพักผ่อน

วันเสาร์ที่ ๗

วันนี้ ไปที่ ๖๗ ถนนเม็ลเล (67 Rue Meslay) เพื่อพบนายฮังรี โรเบิร์ต (Henri Robert) ผู้สร้างเครื่องมือสำหรับแกะแม่พิมพ์ดีไนต์ แต่ไม่ได้พบเพราะไม่อยู่ในกรุงปารีส ทราบว่าได้ไปตากอากาศอยู่ที่บ้านนอกตั้งแต่เดือนกรกฎาคมและจะได้กลับมาในต้นเดือนหน้า

วันอาทิตย์ที่ ๘

หยุดพัก

วันจันทร์ที่ ๙

วันนี้ ไปที่สถานทูตพบท่านราชทูต และได้ขอร้องให้ช่วยจัดการ ทำการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายฝรั่งเศส เพื่อเข้าทำงาน

วันอังคารที่ ๑๐

วันนี้ ไปที่สถานทูตเพื่อฟังเรื่องการเข้าทำงานตามนัดของท่านราชทูต แต่ทราบว่ายังไม่ได้รับตอบจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายฝรั่งเศส

วันพุธที่ ๑๑

วันนี้ ไปที่สถานทูตอีก แต่ก็ยังไม่ได้รับตอบ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖

ฉันได้ไปติดต่อที่สถานทูตอีก คงได้รับตอบจากนายมาร์คัส เจ้าหน้าที่  
กระทรวงการต่างประเทศ นายมาร์คัส ได้นัดให้ ไปพบฉันในเวลา ๑๕.๓๐ น.  
ที่กระทรวง

ตอนบ่ายได้ ไปพบนายมาร์คัส ท่านได้ตกลงให้ไปพบนายสเตอร์น  
(Mr. Stern) เจ้าหน้าที่การศึกษาต่างประเทศ ที่ ๖ ปลาซ ดิเอนา  
(6 Place d'Iena) ในวันรุ่งขึ้นเวลา ๑๔ น. ก็ให้ไปพบนายโรแบร์  
บรูสเซล (Mr. Robert Brussel) ผู้อำนวยการศิลปกรรมที่ถนนมงบัง  
ซีเอ (Rue de Montpensier)

วันศุกร์ที่ ๑๗

วันเวลา ๑๔.๐๐ น. ได้ไปพบนายสเตอร์น ตามนัด นายสเตอร์น  
ผู้เป็นบิดาแต่งการศิลปะของชาวตะวันออก ได้แลกเปลี่ยนความเห็นและทำการ  
เข้าใจกันในการบันทึกเสียงดนตรี ของ บทเพลง ชาวตะวันออกและอาฟริกา  
ท่านได้กล่าวว่า ได้เคยมากรุงเทพฯ และได้มีโอกาสเข้าดูและสังเกตการ  
ดนตรีของไทยที่กรมศิลปากรเมื่อประมาณ ๒ ปีแล้ว

ตอนบ่ายเวลา ๑๖.๐๐ น. ได้ไปพบนายโรแบร์ บรูสเซล ตามนัดที่  
คาบตถนนมงบังซีเอ ท่านได้ทำการติดต่อออกจดหมาย เพื่อให้ไปพบ  
เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ผู้อำนวยการแห่งมหาวิทยาลัยนาฏดุริยางคศาสตร์แห่งชาติ
๒. ผู้อำนวยการแห่งโรงเรียนดุริยางคศาสตร์ (Ecole Normale  
de Musique)

๓. ผู้อำนวยการแห่งการวิทยุกระจายเสียง

๔. นายพันตรี ดูปอง (Dupont) แห่งกองตำรวจติดอาวุธ  
ทหารการ์ด (Garde Républicaine) จดหมายแนะนำหลานท่านได้จัดส่ง  
ตามหลังไปให้

วันเสาร์ที่ ๑๗

ฉันได้ ไปที่สถานทูตเพื่อมารับจดหมายของนาย โรแบร์ บรูต์เชด  
แต่ทราบว่ายังไม่จัดส่งมา

วันอาทิตย์ที่ ๑๘

หยุดพัก

วันจันทร์ที่ ๒๐

ฉันได้ ไปที่สถานทูตและได้รับจดหมายนำต่าง ๆ ของนาย โรแบร์  
บรูต์เชด ได้ถือโอกาสไปชมมหาวิทยาลัยนาฏดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยอยู่  
ที่ถนน ๑๔ ถนนมาดริด (14 rue, Madrid) แต่ไม่พบผลของการพบ  
ทราบจากเจ้าหน้าที่ใหม่มหาวิทยาลัยนั้น มหาวิทยาลัยนเวดานยังบดอยู่  
เนื่องจากการหยุดพักฤดูร้อน ศอผู้อำนวยการกับเจ้านายยังไปตาก  
อากาศอยู่ทางใต้ประเทศฝรั่งเศสและที่ประเทศอิตาลี แจ่มคือไปว่าจะได้  
เริ่มเปิดการศึกษาต่อไปในวันที่ ๕ ตุลาคม

คอนคาทำนราชทูตได้เชิญไปรับประทานอาหารที่สถานทูต และ  
ตั้งคำอวยพรแต่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเองในงานพระชนมพรรษา

วันอังคารที่ ๒๑

ฉันได้ ไปที่ โรงทหารกาแซร์เนอ เด เซนต์แซง (Casernes



des Celestins) ซึ่งตั้งอยู่ที่ boulevard อังรี & (Boulevard Henry IV) ได้ไปพบท่านนายพันตรี ดู ปอง ครูตรวจแห่งทหารการ์ด ได้ถือโอกาสเข้าฟังการซ้อม นักดนตรีประจำตรวจมมอยู่ ๘๓ คน มีเครื่องดนตรีเป็นจำนวนมากมากมายกับมมฮาร์ป ประจำอยู่ ๓ หตง และ ซอเบ็คประจำอยู่ด้วย ๒ อัน เสียงตรวจพมมหวดดีมาก คด้ายซอวง

วันพุธที่ ๒๒

วันนี้ได้ไปที่คาบองฮาดนิแอร์ ซึ่งตั้งอยู่ขอบนอกกรุงปารีส เพื่อดูกิจการของการพิมพ์เพลงชนิดถ่ายแบบ ได้พบนายวิกเตอร์ ปองโซ (Victor Poinceaux) ซึ่งเป็นผู้จัดการโรงพิมพ์นี้ ซึ่งทราบว่าโรงพิมพ์ที่ใหญ่ที่สุดในกรุงปารีส เรียกว่าบริษัทพิมพ์เพลงและรูปวาดเขียน ตั้งอยู่ที่ถนน ๒ และ ๔ อาเวอรนิว เดอ ตา มาร์เนอ (2 & 4 Avenue de la Marne)

วันพฤหัสบดีที่ ๒๓

วันนี้ได้ถือโอกาสเข้าชมการแสดงพิชฌภัณฑ์และได้ไปยังที่พดบพดการแสดงของดงยาม

วันศุกร์ที่ ๒๔

วันนี้ได้ไปที่ห้างสร้างฮาร์ป ยี่ห้อ เอราวด์ แอนด์ ก่าปนี (Erard & Co) ซึ่งประดิษฐ์ฮาร์ป เป็นที่นิยมทั่วไปแพร่หลายทั้งในประเทศอังกฤษและเยอรมัน

วันเสาร์ที่ ๒๕

ร่างรายงานฉบับที่ ๗ ประจำเดือนกันยายน กับตรวจแบบเรียน  
ต่าง ๆ

วันอาทิตย์ที่ ๒๖

หยุดพัก

วันจันทร์ที่ ๒๗

วันนี้ได้ไปที่บริษัทโทมัส กิก แอนด์ ซัน ที่ กรุง บูเตอวาร์ด  
(Grand Boulevard) เพื่อให้จัดการหาที่พักในไฮเคตต์เมืองมีแดนและที่กรุง  
โรมต่อไป แล้วได้ไปที่แขวงกอนโตจีน ๘๖ บูเตอวาร์ด ไฮด์แมน (96  
Boulevard Haussmann) เพื่อขอเงินมัดจำสำหรับการใช้จ่ายในประเทศ  
อิตาลี

วันอังคารที่ ๒๘

วันนี้ได้ไปที่ห้างเยโรม ที่บูวิต ดามี่ เอ กอมปานี (Jerome Thi-  
bouville Lamy & Cie) ที่ ๖๘ ถนน เรโอเมอร์ (68 Rue Reaumur)  
เพื่อตรวจเครื่องดนตรีและหาซื้อปากกาดีบรรทัด & เส้นด้ายสำหรับการเย็บ  
หัดเขียนโน้ตเพลง

คอนบ้ายได้ไปที่ห้างเพลเยต แอนด์ กอปนี (Pleyel & Co) เพื่อ  
หาซื้อถึงการแก้ไขซ่อมแซมฮาร์ป ๒ หล่งของเราซึ่งชำรุดอยู่ที่หมวด  
ดุริยางค์สากลเนื่อง จากทันทานอากาศ ชื้น และ แลระ ความร้อน ของประเทศ  
เราไม่ได้

วันพุธที่ ๒๘

จนได้ถือโอกาสไปดูโรงละครโอเปรา และดูเวทีของโรงละครนี้  
ด้วยได้พบนายลินอร์ (Mr. Linor) เจ้าหน้าที่รักษาสถานทกกับนายชา  
โร (Mr. Chareau), ควบคุมการฝึกซ้อมนักร้องและตัวละครทั่วไป ได้  
ให้คำอธิบายถึงวิธีดำเนินงาน การซ้อม และการจ้างตัวละคร และนักดนตรี  
สำหรับการแสดงในโรงละครนี้ทราบว่ามีของซึ่งใช้ประกอบกับละครร้อง  
ในโรงนี้มีจำนวน ๘๒ คน ตามปกติแต่สำหรับละครร้องเรื่องใหญ่ๆ  
เช่นละครร้องบางบทของจาคเนอรั หรือ ลีเตร์ราดี อาจเพิ่มนักดนตรีถึง  
๓๐๐ คน

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐

ร่างและคิดรายงานฉบับที่ ๗ และตรวจดูแบบเรียนและบทเพลง  
ต่าง ๆ



## รายงานฉบับที่ ๘ ประจำเดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๐

วันศุกร์ที่ ๓ ตุลาคม

วันนี้โดยย้ายจากโรงเรียนแรมตมัตต์ อาเวเนอ ปาร์ก มงต์ซูร์  
(Hotel du Midi, Avenue Parc Montsourris) มาพักที่โรงแรม  
เดอ ปาสส์ (Hotel de Passy) เพราะที่พักเดิมตั้งอยู่ห่างจากสถานทูต  
มาก การไปมาไม่ใคร่สะดวก

งานคอนเสิร์ตและโอเปร่าที่สำคัญ กับ โรงเรียนการดนตรียังอยู่ใน  
ระหว่างหยุดพักฤดูร้อน คอนบ่าย เข้าชมพิพิธภัณฑ์

วันเสาร์ที่ ๒

ร่างรายงานฉบับที่ ๗ ประจำเดือนกันยายน

วันอาทิตย์ที่ ๓

หยุดพักผ่อนหนังสือและตรวจดูไม้คณะบรรณการเครื่องบทเพลงต่าง ๆ

วันจันทร์ที่ ๔

จนนเป็นวันเปิดโรงเรียนและมหาวิทยาลัยดนตรีทั่วไป ได้ถือโอกาส  
ไปที่โรงเรียน เอกอล นอร์มาด เดอ มุซิก (Ecole Normale de  
Musique) - ซึ่งตั้งอยู่ที่คาบด ๑๑๔ บิส มูเลอจาร์ต มาแตส์แซร์เบอ  
(114 bis Boulevard Malesherbes) ได้พบท่านผู้อำนวยการชื่อ นาย  
โอกส์ต มังโยค (Auguste Mangeot) ผู้อำนวยการได้แนะนำและ  
อธิบายวิธีการสอนแล้วได้นำพาตรวจดูห้องเรียนต่าง ๆ กับดูวิชาเน้นการ  
สอนทั่วไป กับได้มอบโครงการของการศึกษาในโรงเรียนนี้ โรงเรียน

นรบริบสอนตงแตเด็ก ๆ ฆมนไปจนจบการศึกษาโดยบริบูรณ์ การแสดงของ  
โรงเรียนยังไม่ม่เพราะเพิ่งเริ่มเบ็ด

### วันอังคารที่ ๕

ฉนนตรวจตุไนคณระบับรวมเครื่องเพลงละครของ เรืองการแมน  
ของ บิเชต ซึ่งจะได้ออกแสดงในวันที่ ๗ คอนบายเขาชมพพชกณค  
ค่อไป

### วันพุธที่ ๖

ฉนนไคไปท้หางกอส่นอง เอ กอมปานี (Coesnon & Cie)  
โดยคณเชอเชญของเจาของหาง (ซึ่งทราบข่าวการมาของข้าพเจ้า โดย  
นายพันศรี ดูปอง (Dupont) แห่งกระทรวงทหารการค ได้ไปท้หางนท  
คียบด ๓๐๕ ถนน ตาฟาแยค หางนเป็นหางท้กว้างเครื่องดนตรีทใหญ่ท  
สุดในประเทศฝรั่งเศส เจาของหางได้นำพาไปชมโรงงานซึ่งตั้งอยู่ในกรุง  
ปารีสแห่งหนึ่ง และได้นัดเชญไปชมโรงงานท้สำคัญท้สุดอีกแห่งหนึ่งซึ่ง  
สร้างณะเพราะเครื่องทของเหลองและกลองท้เมืองซาโต ท้เอวี ในวันอังคาร  
ที่ ๓๒ เดือน

### วันพฤหัสบดีที่ ๗

ฉนนไคไปท้โรงละครโอเปรา โคมิก (Opera Comique) เพอ  
เข้าดูและสังเกตการแสดงละครของเรืองการแมนของบิเชต

### วันศุกร์ที่ ๘

ฉนนไคไปท้กรมบัญชาการวิทยุท้คียบด ๓๐๗ ถนนเกรอแพด (107

Grenelle) พบนายบตองเดอวิลล์ (Blondeville) เจ้าหน้าที่ ได้รับคำ  
อธิบายพอสมควร

วันเสาร์ ที่ ๑๕

วันนี้ได้ ไปที่สำนักสําคัญมาคมคิดปรั้งเศส ภายใบบริเวณของ  
พิพิธภัณฑ์ เพื่อเข้าฟังการแสดงคอนเสิร์ต การแสดงนี้ได้กระทำ โดย  
นักเรียนหนุ่มสาวแห่งมหาวิทยาลัยดนตรีแห่งชาติ ซึ่งสอบได้ได้ ในคราว  
ที่แฉฉมา

วันอาทิตย์ ที่ ๑๖

หยุดพัก อ่านแบบเรียนและ ไม้ศดระบบรวมเครื่องบทเพลงต่าง ๆ

วันจันทร์ ที่ ๑๗

วันนี้ได้ ไปที่สถานทูตเพื่อทราบตาม แดงนัดฉฉ แดงเงดาไปตักกิจการที่  
มหาวิทยาลัยนาฏคุรียางคและสุนทรพจนแห่งชาติ ซึ่งตั้งอยู่ที่คาบด ๑๕  
ถนนมาดริด (14 Rue de Madrid)

วันอังคารที่ ๑๘

วันนี้ได้ ไปที่เมืองซาโต ที่เอริ ตามที่ได้นัดไว้ ทางประมาณ  
๑๐๐ ก.ม. จากกรุงปารีส โดยระบบรถไฟพร้อมทั้งเจ้าของห้าง  
กูเอส์นอง เอ คอมปานี ได้ร้องขอให้จัดส่งแทรกกาไหลด์เงินโดยราคา  
“ ตัวอย่าง ” เพื่อเทียบเคียงกับของห้างบรี แอนด ออกร์ ซึ่งเรากำลัง  
ใช้อยู่ในเวदान



วันพุธที่ ๓๓

วันนี้ตามที่ได้นัดไว้ ได้ ไปที่มหาวิทยาลัยนาฏดุริยางค์และสุนทรพจน์  
แห่งชาติ ที่คาบดถนนมาตริต ได้พบแต่เดชานุกการ ทราบว่าไม่มีโอกาส  
พบผู้อำนวยการ เพราะติดการประชุมทุกวัน เนื่องในการเปิดโรงเรียน  
ใหม่และเปลี่ยนตัวผู้อำนวยการ (เดิมคือนายกาบริเอล ฟาเอร์ (Gabriel  
Fauré) บัดนี้คือนายฮังรี ราโบต์ (Henri Rabaud) ได้นัดวันและ  
เวลาเข้าดูวิชาเนนการสอนต่อไปในวันหลัง

วันพฤหัสบดีที่ ๓๔

วันนี้ได้ ถอดโอกาสไปชมพระราชวังแวร์ซาย เพื่อความรู้ทั่วไป

วันศุกร์ที่ ๓๕

วันนี้ได้ ไปที่มหาวิทยาลัยนาฏดุริยางค์และสุนทรพจน์แห่งชาติ ที่  
คาบดถนนมาตริต เพื่อสังเกตวิชาการสอน ได้คปรระสาท โดยอาจารย์  
นางมาร์แซต รูสโซ (Madame Marcel Rousseau)

วันเสาร์ที่ ๓๖

วันนี้ได้ ไปฟังและสังเกตการแสดงคอนเสิร์ต ที่โรงละครชาเตอเลต์  
(Chatelet) โดยนายปอล ปาร์เร (Mr. Paul Parray) เป็นผู้กำกับวง  
คอนเสิร์ตนี้เรียกว่าคอนเสิร์ต โกลดอนเน (Concert Colonne) มีชอวง  
ประมาณ ๘๐ คน

วันอาทิตย์ที่ ๓๗

หยุดพัก อ่านแบบเรียนและโน้ตฉบับรวมเครื่องบทเพลง

วันจันทร์ที่ ๓๘

ว่าง อ่านแบบเรียนและให้คะแนนรวมเครื่องบทเพลง

วันอังคารที่ ๓๙

วันนี้ไปมหาวิทยาลัยนาฏดุริยางคและสุนทรพจน์แห่งชาติ ที่  
คาบอดินนาตริค เพื่อสังเกตดูวิธีสอนฮาร์ป โดยอาจารย์มารแซด  
ฟูร์นือ (Marcel Fournier)

วันพุธที่ ๒๐

วันนี้ไปที่สถานทูตเพื่อขอลาออกจากกรุงปารีสไปเมืองมิดาโน  
ในประเทศอิตาลี ได้ขอให้สถานทูตส่งจดหมายแสดงความพอใจ ต่อ  
นายมาร์ช (Mr. Marx) เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศที่ได้อธิบาย  
และช่วยเหลืให้ทำการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ โดยสะดวก ได้ออกจาก  
กรุงปารีสเวลา ๒๒.๕๐ น.

วันพฤหัสบดีที่ ๒๑

วันนี้มาถึงเมืองมิดาโน เวลา ๓.๕ น. พักที่โรงแรมเวียนา เอ  
เมโตร โปด แล้วเลยไปพบนายอาร์ริโก ฟาเชร์ริ (Mr. Arrigo Facheri)  
กงสุตสยามที่คาบอดินนาตริค ๓ ถนนออโรโซลา ได้แจ้งความประสงค์ ในการที่  
จะขอทำงานในเมืองนี้ เมื่อกลับจากกรุงโรมแล้ว

วันศุกร์ที่ ๒๒

วันนี้ไปที่บริษัทโทมัสค็อก แอนด์ซันส์ที่ ๖ ถนนมอนโซนิ  
(6 Via Monzoni) เพื่อซื้อตั๋วรถไฟไปยังกรุงโรม ตickets ได้ไปฟังและ

ตั้งเกิดการ แสดงคอนเสิร์ตที่มหาวิทยาลัยการดนตรี แห่งเมืองมิดา โน ที่  
คาบอดนคอนแชร์วา ไตรโอ

วันเสาร์ ที่ ๒๓

วันนี้ได้ ไปพบ กงสุลสยามเพื่อ ซ้อมความเข้าใจในเรื่องกำหนดวัน  
และเวลาจัดงานเมื่อกลับจากกรุง โรม ในวันที่ ๒๓ พฤศจิกายนแล้ว

วันอาทิตย์ ที่ ๒๔

หยุดพักและเตรียมตัวออกจากเมืองมิดา โนเพื่อไปกรุง โรม ได้ออก  
จากสถานมิดา โนเวลา ๒๒.๕๐ น.

วันจันทร์ ที่ ๒๕

ได้มาถึงกรุงโรมเวลา ๘.๐๐ น. และเวลา ๑๐.๐๐ น. ได้ ไปที่สถานทูต  
สยามตำบล ๓๓๐-๓๓๒ ถนนโนเมนตานา (Via Nomentana) แต่ไม่  
พบผู้ใด คนการแจ้งว่ากงสุลจะได้ออกมาในเวลา ๑๕.๐๐ น.

เวลา ๑๕.๐๐ น. ได้ ไปที่สถานทูตอีกครั้งหนึ่ง พบกงสุลนายยี โบโว  
(Mr. G. Bovo) ได้ถามถึงเรื่องการจัดงานในกรุง โรมตามจุดหมายที่ได้  
มิดวงหน้ามาแล้ว ได้รับตอบว่ายังมีได้จัดการอะไรเลย เพราะทราบว่า  
ท่านอุปทูตกำลัง จะมาถึง วันนี้แล้ว จึงให้รอคอยพบและตกลงกับท่าน

อุปทูต

วันอังคารที่ ๒๖

วันนี้ได้ ไปที่สถานทูต พบคุณหญิงจิสดร ๙ อุปทูต ได้ปรารภถึงการ  
เข้าดูงาน ได้รับคำตอบว่าจะจัดการให้แต่วันต่อ ๆ ไปจนถึงวันที่ ๕



พฤศจิกายน เก่งจ้ายังจะไม่มีโอกาส เพราะทางบ้านเมืองเขามุ่งงานสัมโภช  
 ประจวบกับยกแ่งงานของชาติบ้าง แลระงานทางฝ่ายศาสนาบ้าง

วันพุธที่ ๒๗

วันหยุดอยู่ที่ไฮเด็ด ดูโน้ตฉบับรวมเครื่องบทเพลงต่าง ๆ และแบบ  
 เวียนการดนตรี คอยบ้ายไต ถือโอกาสไปดู คาตากอม เพื่อความรู้ทั่วไป

วันพฤหัสบดีที่ ๒๘

หยุดพักเพราะเป็นวันงานของชาติ ที่ทำการรัฐบาลและห้างร้านต้อง  
 ปิดตลอด ได้ถือโอกาสออกนอกเมืองไปยังเมืองตีโวลี (Tivoli)

วันศุกร์ที่ ๒๙

หยุดพักเช่นเดียวกับวันที่ ๒๘ ได้ถือโอกาสไปชมวัดกุและ  
 สถานที่โบราณต่าง ๆ เพื่อความรู้ทั่วไป

วันเสาร์ที่ ๓๐

ว่าง ถือโอกาสเที่ยวชมวัดกุโบราณ ค่อยไป

วันอาทิตย์ที่ ๓๑

หยุดพัก คอยบ้ายเข้าชมโบสถ์ เซนต์ ปีเตอร์ (San Pietro)  
 ทั้งภายในและภายนอกเพื่อความรู้ทั่วไป

## รายงานฉบับที่ ๙ ประจำเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๐

วันที่ ๑

ฉันทนาการหยุดหมด เนื่องในงานฉลอง ซึ่งเกี่ยวกับศาสนา โรมัน  
กาซอดก จนกระทั่งถึงทุกวันนี้

แต่ได้ถือโอกาสไปชมซากวัง ปาลาติเนต (Palatinate) ซึ่งเป็น  
วัดโบราณสมัยโรมัน

วันที่ ๒

ฉันทนาการไปพักผ่อนเพื่อสืบในเรื่องการไปตุงาน แต่ยังไม่ได้รับ  
ทราบประการใด

วันที่ ๓

ฉันทนาการไปพักผ่อนเพื่อสืบในเรื่องการไปตุงาน แต่ยังไม่ได้รับ  
ทราบประการใด

วันที่ ๔

ฉันทนาการตามสถานที่ทำการต่างๆ ได้หยุดพักหมด เนื่องในงานของชาติ  
อิตาลี

วันที่ ๕

ฉันทนาการไปพักผ่อนเพื่อฟังข่าว ในเรื่องการไปตุงาน แต่ยังไม่ได้รับ  
ทราบประการใด

คอนบายได้ไปที่ห้างเรกอร์ดี เอ กอมปานญี่ (Ricordi & Cie)  
ซึ่งเป็นห้างจำหน่ายบทเพลงที่ใหญ่ที่สุดในประเทศอิตาลี เพื่อหาซื้อแบบ

เขียนการฝึกหัดของเพลงและบทเพลงชาติอิตาลี  
เรียบเรียงสำหรับ  
เครื่องสายวงใหญ่

วันที่ ๖

ฉันได้ไปพบนายออตตาวิโอตีบี (Ottavio Tiby) เจ้าหน้าที่  
ที่กระทรวงวัฒนธรรม ที่ถนนบอนกอมปานี (Boncampagni) โดย  
อาศัยจดหมายแนะนำ ซึ่งได้รับเป็นทางส่งจดหมาย จากสถานทูตอิตาลี  
ที่กรุงเทพฯ เจ้าหน้าที่ได้ต้อนรับเป็นอย่างดี และรับรองที่จะให้  
โอกาสเข้าดูกิจการทุกอย่างอย่างที่ควรค่าแก่ดู ทั้งท่านเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้กล่าว  
โดยมีเมตตาจิตต่อประเทศสยามมาก นายออตตาวิโอตีบี เป็นหัวหน้า  
กองการดนตรีแห่งกระทรวงวัฒนธรรม ท่านผู้นี้ได้กรุณามอบโน้ตฉบับ  
รวมเครื่องดนตรีเล็กให้ หนังสือเหล่านี้เป็นบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นโดย  
นักประพันธ์ชาวอิตาลี สำหรับนำออกใช้ในวงซิมโฟนีออร์แกสตรา มี  
จำนวนบทเพลงอยู่ ๕๖ บท ทั้งนี้มีโอกาสก็ขอให้บรรเลงในงานแสดง  
ซิมโฟนีคอนเสิร์ตของเรา ความประสงค์ก็เพื่อเป็นการเผยแพร่ดนตรีของ  
ชาติเขาในประเทศเรา

วันที่ ๗

ฉันเป็นอาสาสมัครหยุดพัก แต่ในคืนก่อนนายออตตาวิโอตีบี ได้  
มารับไปที่ เอ.อี.อาร์. (E.I.A.R.) ซึ่งเป็นสถานที่ส่งกระจายเสียงของ  
กรุงโรม ได้มีโอกาสฟังและสังเกตการบรรเลงของวงออร์แกสตรา  
ประจำวิทยุกระจายเสียง มีจำนวนนักดนตรีประมาณ ๗๕ คน นาย เย.



มูแล (G. Mulè) เป็นผู้กำกับวง นาย เย. มูแล ผู้เป็นนักประพันธ์เพลง  
 ดิอนามและเป็นผู้อำนวยการแห่งราชมหาวิทยาลัยซันตา เซซิลีอา , สอน  
 การดนตรีของกรุงโรม

วันที่ ๘

วันนี้ได้ ไปที่ โรงละครหลวง เพื่อฟังและสังเกตการซ้อมวงออร์  
 แก์สตราในละครเรื่องซีเอ็กฟรีด (Siegfried) ของวาคเนอร์ เจ้าหน้าทแห่ง  
 กระทรวงวัฒนธรรมได้แนะนำให้ รู้จักกับนายเซราฟิน (Serafin) ซึ่งเป็น  
 ผู้กำกับวง ในละครเรื่องนี้

และได้ถือโอกาสเข้าดูการซ้อมละครร่า และเวทีการแสดงในโรง  
 ละครหลวงอีกด้วย

ตอนค่ำได้ ไปที่ศาลาบั๊กคัตตี (Sala Pichetti) เพื่อเข้าฟังการแสดง  
 ละครชุดแบบเพลงดนตรีวงเล็ก (แชมเบอร์มิวสิก) แสดงโดยคณะนัก  
 ดนตรี ๔ คน ของนายโปลโตรนีเอรี (Poltronieri) และนักดนตรีอื่น ๆ  
 ที่มีชื่อเสียงในประเทศอิตาลีออกแสดงวงมดก

วันที่ ๙

วันนี้ได้ ไปที่ราชมหาวิทยาลัยซันตาเซซิลีอา ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัย  
 สอนการดนตรีได้พบกับนาย ยีมูแล ซึ่งเป็นผู้อำนวยการของมหาวิทยาลัย  
 ต่อไปได้พบกับนายการ์โดเซคกี (Carlo Zecchi) อาจารย์ใหญ่สอน  
 เปียโน ได้เข้าดูและสังเกตวิธีสอน

วันที่ ๓๐

• จันทน์นามออตตาวิโอคัม แห่งกระทรวงวัฒนธรรม ได้เชิญให้ไป  
ชมละครแบบบริจิด

การแสดงของละครชนิดนี้กับการแสดงละครแบบบริจิดทั่วไป แต่ไม่  
อุจาดดังที่เคยเห็นบ้างแห่งที่ปารีส

วันที่ ๓๑

• จันทน์เป็นพนักงานของชาติอิตาลี ททท. การต้องหยุดพักตลอด  
คือนายนายออตตาวิโอคัม แห่งกระทรวงวัฒนธรรม ได้นำไปยัง  
โรงละครอาควีอาโน (Adriano) เพื่อทำความรู้จักกับนายโมตินารี  
(Molinari) ผู้กำกับวง ซึ่งมีชื่อเสียงที่สุดคนหนึ่งของอิตาลี และได้เข้า  
ฟังการซ้อมวงออร์แกสตรา สำหรับการแสดงซิมโฟนีคอนเสิร์ต ซึ่งจะ  
ได้เริ่มในวันที่ ๑๕ เดือนนี้ เป็นครั้งแรกในฤดูนี้

วันที่ ๓๒

• จันทน์ได้ ไปที่ราชมหาวิทยาลัยชั้นคาเซซัดฮา เพื่อสังเกตวิชิตอน  
เบียโน, ซอ, แคร, และเครื่องดนตรีอื่น ๆ  
คือนำได้ ไปที่สถานวิทยุ เอ. ซี. อี. แอร์. เขาฟังการกระจายเสียง  
ของออร์แกสตรา วงใหญ่ของแมนกัวิทยุ

วันที่ ๓๓

• จันทน์ในคอนเสิร์ตคโณคระบบบรมเครื่อง บทเพลงต่าง ๆ  
คือนกต่างจันทน์นายออตตาวิโอคัม ได้เชิญไปรับประทานอาหารกลางวัน

วันที่โรงแรมเอ็กเซลเซียเซอร์ (Hotel Excelsior) พร้อมด้วยอาจารย์  
คณบดีที่สำคัญ ในกรุงโรมทั้งเจ้าหน้าที่ชนหน้าหน้าในกระทรวงวัฒนธรรม

วันที่ ๓๕

วันนี้เป็นวันเริ่มเปิดการแสดงซิมโฟนีคอนเสิร์ต ของกรุงโรมสำหรับ  
ปี ๑๙๓๗ - ๑๙๓๘ ได้ถือโอกาสไปฟังและสังเกตการแสดงที่โรงละคร  
อาตริอาโน โดยนายไมตনারเป็นผู้นำวง ออร์แกสตราของมนักดนตรี  
ประมาณ ๕๐ คน บรรเลงได้สนิทสนม ชยมากเป็นครั้งแรกที่ได้ฟังซิมโฟนี  
คอนเสิร์ต ที่บรรเลงได้เรียบร้อยและดีนัก นับแต่เวลาที่ได้ออกจาก  
กรุงดอนคอนมา

วันที่ ๓๕

วันนี้เป็นวันว่าง จึงได้ถือโอกาสดูแบบเรียนและบทเพลงต่าง ๆ

วันที่ ๓๖

วันนี้เป็นวันว่าง จึงได้ถือโอกาสดูแบบเรียนและบทเพลงต่าง ๆ

วันที่ ๓๗

วันนี้ได้ไปที่โรงละครอาตริอาโนเพื่อเจ้าฟังและสังเกตการแสดง  
ซิมโฟนีคอนเสิร์ตครั้งที่ ๒ ของออร์แกสตราในความควบคุมของนายไมตনার  
การแสดงเรียบร้อย

วันที่ ๓๗

วันนี้เป็นวันว่าง จึงได้ถือโอกาสดูแบบเรียนและบทเพลงต่าง ๆ



วันที่ ๑๘

• ฉันทน์ได้ไปทบทวนงานว่าง จึงได้ถือโอกาสดูแบบเรียนและบทเพลงต่าง ๆ

วันที่ ๒๐

ฉันทน์ได้ไปทบทวนงานว่าง พบนายออกตาดใจอิตซ์ เพื่อสืบ  
หาความรู้อีกไป ในการควบคุมการแต่งละครของคณะละคร

วันที่ ๒๑

ฉันทน์ได้ไปฟังและสังเกตการแสดงซิมโฟนีคอนเสิร์ต ครั้งที่ ๓ ที่โรง  
ละครอาควีอาโน โดยนายกการ์ นีเอรี (Garnieri) เป็นผู้กำกับวง

วันที่ ๒๒

ฉันทน์ได้ไปฟังและสังเกตการแสดงคอนเสิร์ต ที่ศาลาอันเกกคัต มี  
นักร้องหญิงเสียงโซปราโนเดี่ยว กำกับด้วยเปียโน กับเครื่องผสม  
คีตซาร์ปเดี่ยว โดยหญิงอาจารย์แห่งมหาวิทยาลัยของเมืองเจนัว

วันที่ ๒๓

ฉันทน์ได้ไปที่แคว้นมาติกการากัลดา (Terma di Caracalla) ซึ่งเป็น  
ที่เก็บและรักษาของโบราณวัตถุสมัยโรมัน

วันที่ ๒๔

ฉันทน์ได้ถือโอกาสไปตาเจ้าหน้าที่แห่งราชนครบาลวิทยาลัยชั้นคาเซซัลตา  
กับเจ้าหน้าที่ในกระทรวงวัฒนธรรม

คอนเยนได้ไปพบอาจารย์ เอ. ปอร์ริโน (E. Porrino) ซึ่งเป็น  
ผู้ประพันธ์เพลงและทำนองมออบโน้ตละครบราวมเคีองบทเพลงของคุณดำหรับ

วงซิมโฟนีออร์แกสตราให้เป็นของชำร่วย

วันที่ ๒๕

วันนี้ได้ไปที่สถานทูต เพื่อลาทำนออุปทูต

คอนบ้ายได้ไปชม พิพิธภัณฑ์เบอร์เกโซ (Berghese Museum)

วันที่ ๒๖

วันนี้ได้ไปที่โรงคอนเสิร์ต ที่ราชมหาวิทยาลัยซันตาเชซีลลา เพื่อฟังและสังเกตดูการแสดงคอนเสิร์ตดนตรีวงเล็ก โดยนักดนตรีฝรั่งเศสผู้มาจากปารีส

วันที่ ๒๗

วันนี้เดินทางออกจากกรุงโรมไป เมืองมิดาโน ออกเวลา

๑๕.๓๐ น. ถึงเวลา ๒๒.๒๒ น.

วันที่ ๒๘

วันนี้เป็นวันว่าง ได้ถือโอกาสไปตากอากาศที่ทะเลสาบโกโม (Como) ถึงเขตคแตนส์วิตเซอร์แลนด์

วันที่ ๒๙

วันนี้ตอนเช้าได้ไปพบกับนาย อ. ฟาเกริส (A. Facheris) กงสุลกษัตริย์อิตาลีที่เมืองมิดาโน (S. Orsola) ท่านกงสุลได้มอบจดหมายแนะนำ ๒ ฉบับ ฉบับหนึ่งสำหรับแต่งตั้งต่อผู้บัญชาการ โรงละครเคอาโตร แคนตา สกาตา (Teatro della Scala) อีกฉบับหนึ่งสำหรับแต่งตั้งต่อผู้บัญชาการมหาวิทยาลัยแห่งเมืองมิดาโนชื่อ ยี แวร์ติ

เวลาก่อนเที่ยงได้ไปที่ห้างรอกอร์ต เพื่อไต่ถามเรื่อง การพิมพ์  
ไม้คูปอง ห้างนี้ให้ไปชมโรงพิมพ์ในวันรุ่งขึ้น เวลาบ่าย ๒.๓๐ น.

ตอนบ่ายได้ไปพบกับนายกัตตอโซ (Cattozo) ผู้บัญชาการโรง  
กระดาษเคอโคโร แดดดา สกาดา ได้เปิดโอกาสให้ชมโรงกระดาษทั่วไป  
และได้สังเกตดูการซ่อมม้วนของซึ่งมีนักเรียนประมาณ ๓๒๐ คน

ตอนค่ำได้ไปที่โรงละครนอก เพื่อสังเกตดูการซ่อมวงออร์แกนด์ตรา  
สำหรับละครเรื่อง เรืองมาร์แซลโล (Marcello) โดยนักประพันธ์  
ชื่อยอริดาโน (Giordano) ซึ่งจะได้แสดงในฤดูต่อไป

วันที่ ๓๐

วันนี้ตอนเช้าได้ไปที่ราชมหาวิทยาลัยดนตรีแห่งเมืองมิดาโน ได้  
พบกับนายปิ็ก มัญญาเกตตี (Pick-Mangiagalli) กับท่านอ. บแซ็คตี  
(I. Pizetti) เจ้าหน้าที่ผู้ปกครองราชวิทยาลัย ได้เข้าดูวิธีสอน  
ดนตรีทุก ๆ แผนก

ตอนบ่ายได้ไปที่ห้างรอกอร์ต เพื่อดูการพิมพ์ ไม้คูปองที่โรงพิมพ์  
เพลงตามทนัดไว้ โรงพิมพ์นี้ตั้งอยู่นอกเมืองที่ถนนวิอาเดกาปาเนีย ๔๒  
เป็นโรงพิมพ์ที่ใหญ่โตมากทั้งสถานที่ก่อสร้างเรียบร้อยดีที่สุดในห้างรอกอร์ต  
แจ้งว่าเครื่องพิมพ์สำหรับแกะแม่พิมพ์ทั้งหมด มีจำหน่ายที่ห้าง รียอร์ดี ไว  
เซนบอร์น แอนด์ โกลด์ กอนส์เต็คเคอริทเซอร์ (Riegerl Weisenborn  
& Co Stötteritzerstr. 15) เมืองไลพ์ซิกประเทศเยอรมัน



## รายงานฉบับที่ ๑๐ ประจำเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๐

### วันที่ ๑ ธันวาคม

ฉันได้ ไปที่ห้าง เอต. เอ. การ์ิช, ถนนเซนต์ มาเรีย ฟุลเนอร์  
 หมายเลข (S.A. Carish, Via S. Maria Fulernia 9) เพื่อทบทวน  
 เรื่องการพิมพ์ โน้ตเพลง เจ้าของห้างได้รับรอง โดยอภัยยศย์ไมตรีเป็น  
 อย่างดี แต่ได้พาไปชม โรงพิมพ์เพลงซึ่งตั้งอยู่ต่างหาก นามว่า คาอิม  
 เอ ฟิดิโอ (Caimi e Figlio)

ตอนบ่ายได้ ไปฟังการซ้อมวงออร์แกนด์ร่า ในการแสดงละคร  
 เรื่องการวิวาห์ของฟีกาโร (Nozze di Figaro) ของโมซาร์ท  
 (Mozart) ที่โรงละครเคอานโตร แคตตาลักดา

### วันที่ ๒

ฉันได้ ไปที่ห้างสร้างเครื่องดนตรีชอมอนซ โน เอ การ์ดินินี (Mon-  
 sino e Garlandini) เพื่อสอบถามถึงเรื่องเครื่องดนตรี และสายซอชนิด  
 พิเศษ ได้รับตัวอย่างสายซอมาบางอย่าง

### วันที่ ๓

ฉันได้ ไปที่ราชมหาวิทยาลัยสอนการดนตรีเมืองมิดาโน เพื่อเข้า  
 ดูการฝึกฝนทางคีตกวี แล้วได้ ไปสังเกตดูวิธีสอนการประพันธ์บท  
 เพลง ได้ โอกาสดาพายนับคณียากัดดี แต่เขาได้ ให้บทประพันธ์  
 ของเขามาด้วย ๒ บท เพื่อไว้เป็นหลักฐาน

วันที่ ๕

วันนี้ได้ ไปที่โรงละครเคหาโทรแดงลาดเกล้า ได้ไปถามนายกัตตอ โซ  
กับได้เข้าไปฟังละครเรื่องสงครามออร์แกดรา ในละครเรื่องหนึ่งซึ่ง  
ประพันธ์ขึ้นใหม่

คอนคำ นายพักเกวิต กงสุตสยาม ได้เชิญไปรับประทานอาหารค่ำ  
ที่สถานกงสุตที่ถนนเซนค ออร์ โซดา ได้ถือโอกาสลาจากกรุงเทพฯ  
ในการรับประทานอาหารนมสดวงดำฟ้าเวียง ณ ได้ร่วมรับประทานอาหารอยู่ด้วย

วันที่ ๕

วันนี้ได้ ไปที่โรงละครเคหาโทรแดงลาดเกล้า เพื่อสังเกตการซ้อม  
วงออร์แกดรา ในละครเรื่องวีวาทะของพิกาโร บทของโมซาร์ท  
ซึ่งนายเดซาบาตา (De Sabata) เป็นผู้กำกับวง นายเดซาบาตาเป็นผู้กำกับ  
วงที่เยี่ยมที่สุดของ ประเทศอิตาลีและเป็นผู้ ผลิผลนการซ้อมคราวนี้ด้วย

วันที่ ๖

เช้าวันนี้ได้ออกจากเมืองมิลาโน เวลา ๘.๐๐ น. โดยทางรถไฟ  
ไปเมืองเยนัว และถึงมารเซตโตเวลา ๒๐.๓๕ น.

วันที่ ๗

วันนี้ได้ ไปที่บริษัท โทมัส คุก แอนด์ ซัน เพื่อสอบถามเรื่องหีบห่อ  
และเครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งได้สั่งมาจากลอนดอน ปารีส และมิลาโน  
เพื่อเตรียมของส่งเรือของเดอเลอบอง (Andre Lebon) แล้วได้ไปพบ  
และแต่คงความเคารพและสนทนากับท่านกงสุตสยาม นายโรแบร์ต กิ  
มองต์ อธิการ ที่ถนน ๑๖ เบรอกเตย

วันที่ ๘

ว่าง

วันที่ ๙

ได้ถือโอกาสไปตากำหนักงสุดท้าย

วันที่ ๓๐

วันเป็นวันตงเรือองเตว เตอบอง ออกจากท่าเรือเมืองมาร์เซด

เวลา ๓๗.๑๕ น. ทำหนักงโรแบร์ต จิมองคักการี ได้มาส่งที่เรือ

วันที่ ๓๑

เรือผ่านช่องแคบบอนพต์ ระหว่างเกาะกอร์ ซีกากับเกาะซาร์ตเนย

เวลา ๓๖.๐๐ น. คดีนใหญ่มากเรือโคตงวู ลักเมาคดีน จนถึงตองงค

อาหารมอกดางวัน

วันที่ ๓๒

เรือผ่านเกาะภูเขาไฟ สตรอมไบต์ในระยรทางไกล เวลา ๓๔.๐๐ น.

แตรผ่านช่องแคบเมดัดนา เวลา ๓๗.๐๐ น. คดีนใหญ่เรือโคตงตลฮด

เวลา อาหารมอเยนตองงคอก

วันที่ ๓๓

วันน เรือเดินเป็นปกติ

วันที่ ๓๔

วันน เรือกาดงเดินทางเป็นปกติ



วันที่ ๓๕

วันนเรือไต ถึงปอร์ตแลนด์ เมื่อเวลา ๑๒.๐๐ น. และได้ออกเดินทาง  
จากปอร์ตแลนด์ เวลา ๑๘.๓๐ น. เข้าสู่คองส์เฮต์

วันที่ ๓๖

วันนเรือไตมาถึงคองส์เฮต์ มาถึงท่าเรือเมืองคองส์เฮต์ เวลา ๗.๐๐ น.  
แต่เริ่มออกเดินทางต่อไปเมื่อเวลา ๘.๓๐ น. เข้าสู่ทะเลแดง

วันที่ ๓๗, ๓๘, ๓๙

เรือกำลังเดินอยู่ในทะเลแดง

วันที่ ๒๐

วันนเรือไตมาถึงเมืองยิบตี เวลา ๗.๐๐ น. และได้เริ่มออกเดินทาง  
ต่อไปอีกเวลา ๑๒.๐๐ น. (เที่ยง) มาถึงเมืองเฮเดิน เวลา ๒๓.๐๐ น.

วันที่ ๒๑

วันนออกจากเมืองเฮเดิน เวลา ๕.๐๐ น.

วันที่ ๒๒

วันน เรือกำลังเดินทาง ทะเลมึนคดทำให้เมฆบังเล็กน้อย

วันที่ ๒๓, ๒๔, ๒๕, ๒๖

เรือกำลังเดินอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย

วันที่ ๒๗

วันนถึงเมืองโกดัมโบ (เกาะลังกา) เวลาเที่ยงตรง และออก  
เดินทางต่อไปในเวลา ๑๘.๐๐ น.

วันที่ ๒๘, ๒๙, ๓๐, ๓๑

เรือกำลังเดิน ในทะเลอินเดียเข้าสู่ช่องแคบมาดระกา

วันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๐

ฉันทเรือได้มาถึงเมืองสิงคโปร์ เวลา ๑๘.๐๐ น. ได้ไปพบกับท่าน  
กงสุตเยเนรัล (หลวงอุดมสารเนติพิณ) และได้ไปพักที่โรงแรมชอกลูด  
จุด ปาร์ก

วันที่ ๒

ออกเดินทางจากสิงคโปร์ มากรุงเทพฯ โดยระบบรถไฟ รถ  
ออกจากสิงคโปร์เวลา ๘.๐๐ น. มาถึงกัวดาลาเปอรเวลา ๑๒.๐๐ น. พักประมาณ  
๓ ชั่วโมง ต้องเปลี่ยนรถและออกเดินทางต่อไปในตอนกลางคืน

วันที่ ๓

ตอนเช้ารถมาถึงไปร ถึงโอกาสจ้มนไปเมืองบง เพื่อรับประทานอาหาร  
อาหารแล้วกลับมาไปร ออกเดินทางต่อไปใหม่ ระบบรถไฟ ออกจากไปร  
เวลา ๑๐.๐๐ น.

วันที่ ๔

ฉันทลงกรุงเทพฯ เวลา ๑๒.๐๕ น.

## สรุปรายงานการเดินทาง

รายงานการเดินทางโดยสังเขป ที่ออกไปดูงานอันเกี่ยวข้องกับวิชาการ  
คนศรีมาแต่ครั้ง ตามประเทศต่าง ๆ ทางภาคยุโรป ส่วนรายงานละเอียด  
ซึ่งได้ปฏิบัติประจำเป็นวัน ๆ นั้น มีปรากฏอยู่ในรายงานการเดินทางตั้ง  
แต่ฉบับที่ ๑ ถึงฉบับที่ ๓๐ ซึ่งได้เสด็จมาเพื่อทราบไว้แล้ว ในขณะที่กำลัง  
เดินทางอยู่ต่างประเทศนั้น

เริ่มเดินทางออกจากกรุงเทพฯ เมื่อวันที่เสาร์ที่ ๓๓ มีนาคม ๒๔๗๘

โดยขบวนรถไฟสายใต้ถึงสิงคโปร์ แล้วลงเรือต่อไปชนบทตามารเซตต์  
และโดยสารรถไฟไปถึงแคว้นพักในกรุงปารีส ๓ วัน ดูกิจการบ้างเป็นบาง  
อย่างเท่าโอกาสจะอำนวยให้ เพราะจะรีบเดินทางต่อไปยังกรุงลอนดอน  
เพื่อให้ทันกำหนดตามที่กระไว้

ถึงกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ วันที่ ๓๒ เมษายน ๒๔๗๐ และได้  
พักอยู่เพื่อดูกิจการจนถึงวันที่ ๓๓ กรกฎาคม รวมเวลา ๓ เดือนแล้วเดินทาง  
ต่อไป

ถึงเมืองมวนิช ประเทศเยอรมัน วันที่ ๓๕ กรกฎาคม และพักอยู่  
ดูกิจการจนถึงวันที่ ๓๓ สิงหาคม เว้นแต่ในวันที่ ๒-๓ สิงหาคม ได้พัก  
อยู่แต่ดูงานยัง เมืองซาลซ์แบก ณประเทศออสเตรีย ๒ วัน เพราะที่ตั้ง  
เมืองทั้งสองนี้อยู่ใกล้เคียงกันมาก แต่จะกลับมาพักอยู่ในเมืองมวนิชอีก  
จนครบกำหนดเวลา ๓ เดือน จึงออกเดินทางต่อไป

ถึงกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย วันที่ ๓๕ สิงหาคม และได้พัก



อยู่ตึกกิจการจนถึงวันที่ ๒๓ สิงหาคม รวมเวลาที่พักอยู่ ๘ วันแล้วออก  
เดินทางต่อไป

ถึงกรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมัน วันที่ ๒๒ สิงหาคม ได้พักอยู่จน  
ถึงวันที่ ๘ กันยายน รวมเวลา ๑๘ วัน จึงเดินทางย้อนกลับมาพักใน กรุง  
ปารีสเป็นครั้งที่สองอีก ตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้

ถึงกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ในวันที่ ๘ กันยายน และคงอยู่ต  
ึกกิจการจนถึงวันที่ ๒๐ ตุลาคม รวมเวลาที่อยู่ในกรุงปารีสครั้งที่สองนี้  
๑๑ วันแล้ว จึงออกเดินทางต่อไป

ถึงเมืองมีตาโน ประเทศอิตาลี ครั้งที่ ๓ ในวันที่ ๒๑ ตุลาคม และ  
พักอยู่เพื่อทำการติดต่อกับตุลาการบางเล็กน้อย ครบวันที่ ๒๕ ในเดือนเดียวกัน  
แล้วรีบเดินทางต่อไป เพราะจำจากดบก็จะผ่านมาพักยังเมืองนี้อีก

ถึงกรุงโรม ประเทศอิตาลี วันที่ ๒๕ ตุลาคม และได้พักอยู่ต  
ึกงานจนถึงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน รวมเวลาที่อยู่ในกรุงโรม ๓ เดือน  
จึงเดินทางย้อนกลับมายังเมืองมีตาโน เพราะสุดแนวทางของการเดินทาง  
ตามทททางการกำหนดให้ออกไปทำงานแล้ว

ถึงเมืองมีตาโน ครั้งที่ ๒ ในวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน และได้พัก  
อยู่ตึกงานจนถึงวัน ๕ ธันวาคม รวมเวลาที่พักในครั้งนี ๘ วัน

ออกจากเมืองมีตาโน วันที่ ๖ ธันวาคม เพื่อเดินทางกลับเข้ามายัง  
กรุงเทพฯ โดยทางรถไฟผ่านเมืองเขนวมมาลงเรือที่ท่ามารเซต ซึ่งเป็น  
เมืองท่าแล้ว ได้โดยสารเรือแตรรถไฟในท่าของเขนวมกับเมืองฮาไป และได้

ถึงกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๐ เวลา ๑๒.๐๐ น. รวมเวลานับตั้งแต่เริ่มเดินทางออกไป จนกลับถึงกรุงเทพฯ ทั้งสิ้น ๒๘๘ วัน

ได้ศึกษาการอันเกี่ยวของกับวิชาการทรงดนตรี ในต่างประเทศ รวม ๕ ประเทศดังกล่าวแล้ว โดยแยกเป็นประเภท ๆ ของงานดังนี้:-

๑. การแต่งละครที่ประกอบกับการบรรเลงดนตรี ละครไวโอลิน, กาบาราเรโซว์, ละครร้องซึ่งมีการพูดปนด้วย และละครร้องซึ่งไม่มีการพูดปนด้วยเลย ทดลองตอน ๓๖ ครั้ง, มิวสิค ๘ ครั้ง, ซาตซ์แบก ๒ ครั้ง, เวียนนา ๓ ครั้ง, เบอรัตัน ๕ ครั้ง, ปาร์ดี ๒ ครั้ง, โรม ๓ ครั้ง และ มีดาโน ๒ ครั้งรวมทั้งสิ้น ๓๘ ครั้ง

๒. ฟังและสังเกตการบรรเลงดนตรี ละครที่บรรเลงด้วยวงเคอร์, วงเครื่องสายผสม, วงเครื่องสายล้วน, การเคียดด้วยเปียโน และ ด้วยซอ ทดลองตอน ๒๘ ครั้ง, มิวสิค ๒ ครั้ง, เวียนนา ๓ ครั้ง, เบอรัตัน ๒ ครั้ง, ปาร์ดี ๒ ครั้ง, โรม ๘ ครั้ง, และที่มีดาโน ๕ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๔๘ ครั้ง

๓. ดูการซ้อมและการร้องโดยทางวิทยุกระจายเสียง คัดยัดถึง การรอดเสียงเข้าแผ่นเสียง กับการจัดทำบางอย่างในเรื่องแผ่นเสียงอีกด้วย ทดลองตอน ๓๒ ครั้ง, มิวสิค ๒ ครั้ง, เวียนนา ๒ ครั้ง, เบอรัตัน ๒ ครั้ง, ปาร์ดี ๒ ครั้ง และ ที่โรม ๒ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๒๒ ครั้ง

๔. ดูการศึกษาวิชาดนตรี ในมหาวิทยาลัยและสถานศึกษาอื่น ๆ ซึ่งทำการสอนโดยเฉพาะทางค้ำว และที่สอนทั้งทางปฏิบัติควบพร้อมกันไปด้วย กับที่สอนการพอนร่าและการขับร้องอีกด้วย ทดลองตอน

๘ ครั้ง, มณฑล ๒ ครั้ง, เบอรตน ๒ ครั้ง, ปารีส์ ๕ ครั้ง, โรม  
๒ ครั้ง และ ทมิลาไน ๓ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๓๗ ครั้ง.

๕. ตุลาการจตุตถาแม่พิมพ์ ในคดีแต่งภาพพิมพ์ทเพตง ชนิดสร้าง

แม่พิมพ์ด้วยการใช้ตัวพิมพ์คอกกงบนแผ่นโลหะ กับชนิดที่ใช้ตัวพิมพ์  
พิมพ์ลงบนกระดาษแข็ง แล้วยึดสำเนาตั้งแต่เริ่มการทำงานถึงสำเร็จรูป  
นำออกจำหน่ายได้ ที่ลอนดอน ๗ ครั้ง, เวียนนา ๓ ครั้ง, เบอรตน  
๒ ครั้ง, ปารีส์ ๒ ครั้ง และ ทมิลาไน ๒ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๓๖ ครั้ง.

๖. การสร้างเครื่องดนตรี สำหรับเครื่องสาย, เครื่องไม้,  
เครื่องทองเหลือง และเครื่องหนัง ที่ลอนดอน ๕ ครั้ง, เบอรตน  
๑ ครั้ง, ปารีส์ ๕ ครั้ง และ ทมิลาไน ๑ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๑๑ ครั้ง.

๗. ตีพิมพ์นรคาการจำหน่ายเครื่องดนตรี และจำหน่ายบทเพลง  
ต่าง ๆ ที่ลอนดอน ๒ ครั้ง, เวียนนา ๒ ครั้ง, เบอรตน ๓ ครั้ง, ปารีส์  
๑ ครั้ง และ ที่โรม ๓ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๙ ครั้ง.

๘. เข้าชมและสั่งเกิดภาพพิมพ์สีตาม สำหรับการดนตรี ที่  
ซาดชแบก ๑ ครั้ง, เวียนนา ๑ ครั้ง, เบอรตน ๑ ครั้ง, ปารีส์  
๓ ครั้ง และ ที่โรม ๑ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๗ ครั้ง.

๙. ได้รับความช่วยเหลืออุดหนุนจากเจ้าหน้าที่ และ ทานเหตงาน  
อำนาจความประสงค์กเป็นอย่างไร คือ—

(ก) ในกรุงเทพ ฯ โดยการมอบจดหมายแนะนำคดีไป



๑. ท่าน Sir Joshua Crosby อัครราชทูตอังกฤษ ประจำกรุง  
สยาม
๒. ท่าน Marcel Ray อัครราชทูตฝรั่งเศส ประจำกรุงสยาม
๓. ท่าน Cortini อัครราชทูตอิตาลี ประจำกรุงสยาม
๔. ท่าน Dr. Thomas อัครราชทูตเยอรมัน ประจำกรุงสยาม  
ณเพราะท่านอัครราชทูตเยอรมัน ได้กรุณาเป็นพิเศษ โดยจัดส่ง  
จดหมายไปยังเจ้าหน้าที่ในกรุงเบอร์ลิน เพื่อเตรียมอำนวยความสะดวกต่าง  
ดั่งหน้า.

(๑) ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

๑. The British Council
๒. ในนามของบริษัท Boosey and Hawkes
๓. Guildhall School of Music
๔. British Broadcasting Corporation, Broadcasting  
House, Portland Place
๕. Major H.E. Adkins, Mus. Bac. L.R.A.M. A.R.  
C.M. p.s.m. Royal Military School of Music, Kneller Hall.
๖. Trinity College of Music
๗. Royal College of Music
๘. Royal Academy of Music
๙. R.N. Heaton Esq., Board of Education.

( ค ) ในเมืองชาตซ์เบิร์ก ประเทศออสเตรีย

๑. Baron Puthon.

( ง ) ในกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

๑. Universal Edition โดยอาศัยจดหมายแนะนำของห้าง  
Boosey and Hawkes มอบให้ถือไปด้วยอีกทอดหนึ่ง.

( จ ) ในกรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมัน

๑. Dr. Carl Theo Zeitschel

๒. Dr. Fritz Stein.

( ฉ ) ในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

๑. Monsieur Marx แห่งกระทรวงการต่างประเทศ โดยอาศัย  
จดหมายแนะนำของท่านอัครราชทูตฝรั่งเศส ที่ได้มอบให้ไปจากกรุงเทพฯ  
ณ.

( ช ) ในกรุงโรม ประเทศอิตาลี

๑. Maestro Ottavio Tiby

๒. Maestro Giuseppe Mulè

( ซ ) ในเมืองมีตาโน ประเทศอิตาลี

๑. Maestro Pick-Mangiagalli

๒. Maestro Avv. Nino Cattozzo.

( ฅ ) ฝ่ายเจ้าหน้าที่ของสยามซึ่งประจำอยู่ในต่างประเทศ

- ๑. พระยาราชาวงศ์ อัครราชทูตสยาม ประจำกรุงลอนดอน
- ๒. พระพิทักษานุกร " " ปารีส
- ๓. Herr Otto Hagedorn กงสุตสยาม ประจำกรุงเบอร์ลิน
- ๔. Herr Schlemmer " " เมืองมิวนิช
- ๕. M. A. Facheris " " เมืองมัตตาโน
- ๑๐. ข้อสังเกตซึ่งเกี่ยวกับการดนตรี

สำหรับการดนตรี ที่กรุงลอนดอนมีความเจริญไม่ยิ่งหย่อนกว่าประเทศใด ๆ ในทวีปยุโรป เป็นต้นในการบรรเลงเครื่องสายและสมฆานาตวงใหญ่ (Symphony Orchestra) แต่ก่อนการแสดงละครซึ่งที่ประกอบกับการบรรเลงดนตรีขนาดใหญ่ (Opera) นั้นดูเหมือนยังจะดำเนินอยู่โดยเหตุที่ถึงคราวแสดงละครที่สำคัญ ๆ แล้ว ยังต้องอาศัย คีตละครชาวเยอรมัน หรือ ชาวอิตาลี สู้แต่ละครเรื่องนั้น ๆ ประพันธ์ขึ้นโดยนักประพันธ์ของชาวประเทศใด ส่วนนักดนตรีประจำวงดนตรีกับนักร้องหมู่ (Chorus) คงใช้ชาวพื้นเมืองประกอบ.

สำหรับการศึกษาวิชาดนตรี ในทุก ๆ สถานที่ศึกษาใช้วิธีการสอนคล้ายคลึงกันทั่วไป และในความควบคุมของทุก ๆ โรงเรียนแต่ด้วยยอมมีโรงสำหรับ แสดงละครและบรรเลงดนตรี ประจำของโรงเรียนเองเป็นแต่ขนาดของโรงย่อมกว่าโรงที่แสดงเพื่อประชาชนเท่านั้น การจัดห้องเรียนสำหรับเวลาฝึกหัดเครื่องดนตรี เขาแยกออกจากกันไว้เป็นห้อง ๆ ตามชนิดของเครื่อง เช่น ห้องฝึกหัดไวโอลิน, ห้องฝึกหัดเปียโน, ห้อง



ผูกพันบริบูรณ์ และ อนุเคราะห์ความเป็น โดยมากที่บ้านประคองนุไซบ้านกัน  
ชั้น ๒ ชั้น และมั่นคงประกอบกับบ้านประคองด้วย บึงกันมิให้เลย  
จากห้องหนึ่งไปรบกวนอีกห้องหนึ่งซึ่งกำลังศึกษาอยู่ โกลดเคียงกัน.

เมื่อกำลังการศึกษาวิชาดนตรีใน โรงเรียนแล้ว ฉะนั้นในกาล  
ต่อไป ทางกรมมีความปรารถนาจะส่ง นักเรียนออกไปศึกษาวิชาประเภท  
ข้าพเจ้าขอฝากข้อสังเกตไว้ว่า ควรส่งไปให้ศึกษาในกรุง โรม ณที่  
โรงเรียน R. Conservatorio di Musica S. Cecilia เพราะเป็น โรง  
เรียนที่ได้เพราะนักดนตรีผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่าง ดียังมาหลายต่อหลายคนแล้ว  
ทั้งเป็นการ ยินดีอย่างมากของ โรงเรียน ที่จะให้การศึกษากับนักเรียนไทย  
โดยไม่คิดมูลค่าเลยอีกด้วย เว้นแต่ถ้านักเรียนผู้ที่จะออกไปศึกษานั้น เป็น  
ผู้ที่ มีนิสัยในการดนตรี ประจำอยู่ในตัวเป็นพิเศษแล้ว ควรส่งไปให้ได้  
รับการศึกษากันที่ R. Conserv. di Musica G. Verdi ในเมืองมีตาโน  
นอกจาก โรงเรียนในประเทศอิตาลีตั้งกล่าวแล้ว ยังเห็นว่าโรงเรียน ชื่อ  
Staatlichen Akademie der Tonkunst Hochschule fuer Musik ที่  
เมืองมิวนิช หรือที่โรงเรียน Hochschule fuer Musik ในกรุง  
เบอร์ลินประเทศเยอรมัน ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ดีเช่นเดียวกัน แต่  
เป็นการจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่จะไปศึกษานั้น จำต้อง เป็นผู้ ที่ร่ำภาษา  
อิตาลี หรือ ภาษาเยอรมัน ตั้งแต่ความมุ่งหมายของผู้ที่จะออกไป ศึกษา  
ในประเทศใด เพราะผู้ที่ไปศึกษาในประเทศทั้ง ๒ นี้ จะหวังภาษาอังกฤษ  
หรือฝรั่งเศสให้ช่วยสนับสนุนหรือเป็นสื่อในการศึกษาไม่ได้ อย่างแน่ ๆ

สำหรับการบำรุงศิลปะประเภทนี้ ชาวยุโรปถือกันว่าเป็นสิ่งประเสริฐ  
 และสำคัญยิ่ง - จึงได้มีการทนุบำรุงอย่างจริงจัง โดยเต็มที่ ตลอดจนถึงมี  
 การแลกเปลี่ยนนครามร ชงกันแตรกัน เช่นวงดนตรีของประเทศอิตาลีไป  
 แสดงที่ประเทศเยอรมัน หรือวงดนตรีของประเทศออสเตรียไปแสดงที่  
 ประเทศอังกฤษ เป็นต้น ตามความสังเกตอย่างเชื่อมั่น รู้ดีว่าเขาอาศัย  
 การดนตรีและการละครแบบเครื่องตติมหรือสื่อของการสมาคมในระหว่าง  
ส่วนบุคคล แตรส่วนของชาติ อีกด้วย ดังเห็นได้จากการแสดงละคร  
 หรือการบรรเลงดนตรีขนาดใหญ่ในหลายๆ นัดมีผู้เข้าชมอย่างยดเยียดถึง  
 ขนาด บางครั้งถึงกับต้องซื้อตั๋วไวตรวงหน้าตงหลาย ๆ วัน ในครั้ง  
 หนึ่งข้าพเจ้าได้มีโอกาสเข้าชมละครร้องที่ประกอบการบรรเลงดนตรีขนาดใหญ่  
 ใหญ่เรื่อง Die Meistersinger ที่ในกรุงเบอร์ลิน ได้มีผู้เข้าชมการแสดง  
 อย่างมากมาย และในวันรุ่งขึ้นได้พบ Dr. Zeitschel แห่ง Reichs-  
 Ministerium fuer Volksaufklaerung กับ Dr. Fritz Stein ผู้บัญชา  
 การมหาวิทยาลัยดนตรีกรุงเบอร์ลิน (Hochschule fuer Musik) จึง  
 เรียนถามถึงความเป็นไปได้ในการแสดงละคร โดยเหตุที่มิใช่เข้าชมการ  
 แสดงอย่างหนาแน่นเช่นนี้ โรงละครจะเลี้ยงตัวเองได้หรือประการใด? ได้  
 รับตอบว่า "โรงเรียนก็ดี, การบรรเลงดนตรีขนาดใหญ่ก็ดี แตร การ  
 แสดงละครร้องที่ประกอบการบรรเลงดนตรีขนาดใหญ่ก็ดี ไม่มีประเทศ  
 ใดที่จะเลี้ยงตัวเองได้เลย สำหรับประเทศเยอรมันแม้ มณูพากันเข้าชม  
 หนาแน่นถึงปานเช่นนี้ รัฐบาลยังคงจ่ายค่าบำรุงบทงแต่โดยเฉพาะ



ในกรุงเบอร์ลินเท่านั้นถึง ๒๐ ล้านมาร์ก” และยังได้กล่าวต่อไปอย่างชัด  
เจนและหนักแน่นว่า “สำหรับชาติเยอรมัน ถ้าชาติศัตรูอื่นใด จะเป็น  
ชาติเยอรมันอื่นแท้จริงไม่ได้ เพราะชาติเยอรมันถือว่าเป็นวัฒนธรรมของ  
ชาติที่ล้าสมัยส่วนหนึ่ง รัฐจึงยอมสละค่าบำรุงการอนนให้

สำหรับการจัดพิมพ์ ในคบทเพลง มีวชหากันอยู่หลายวิธี เช่น:-

(๑) เริ่มต้นสร้างแม่พิมพ์ขึ้นด้วยการใช้ตัวพิมพ์คอกดลงบนแผ่น  
โลหะ แล้วนำไปอัดสำเนาตงที่หินหรือแผ่นสังกะสีอีกทอดหนึ่ง จึงพิมพ์  
เข้ากระดาษออกจำหน่าย

(๒) เริ่มต้นสร้างแม่พิมพ์ขึ้นด้วยการใช้ตัวพิมพ์ พิมพ์ลงในกระ-  
ดาษแก้ว แล้วนำไปถ่ายสำเนาติดแผ่นหินหรือแผ่นสังกะสีอีกทอดหนึ่งจึง  
พิมพ์เข้ากระดาษออกจำหน่าย

(๓) เริ่มต้นสร้างแม่พิมพ์ขึ้นด้วย การเขียนโดยอาศัยหม้อปรานต์  
แล้วทำเช่นข้อ ๒.

ตามที่ได้อธิบายเห็นวชทางกลตาม เห็นว่าการพิมพ์คบทเพลงของ  
ไทยขึ้นเป็น โน้ตขอมจัดสร้างแม่พิมพ์ และพิมพ์ ขึ้นภายในประเทศของเราได้  
ในเมื่อมีเงินส่วนใดส่วนหนึ่งพอตั้ง ขอเครื่อง อุปกรณ์ ในการ สร้างแม่พิมพ์  
ขึ้นโดยสมควร และเรื่องการผลิตแม่พิมพ์นั้นสมควรที่จะดำริพิมพ์ขึ้น เพราะเท่า  
ที่คณะกรรมการตรวจคบทเพลงไทยได้ตรวจสอบเสร็จแล้วแต่ในระยษะนี้มี  
จำนวนถึง ๒๓๒ เพลง แต่บุคคลภายนอกไม่มีโอกาสได้เห็นผลของการกระทำ

สำหรับการพิมพ์ภณัทแผนก เครื่องดนตรี ตามททางการของ



ประเทศต่าง ๆ ได้รวบรวมไว้เครื่องดนตรีดัง ครึง ส้มขี้ ไบราณ ตลอดจนมาจน  
ถึงสมัยปัจจุบัน ย่อมจะสังเกตเห็นการ ผันแปร (evolution) ของเครื่อง  
ดนตรีได้ เช่นอย่างตึเปนต์ในจำพวก ปี่, แตร และ เบ็ญโน จะเป็นโดยทาง  
ฝีมือประดิษฐ์เครื่องหรือ คอนภาพของ ปี่, แตร และเบ็ญโน ในสมัยกรุง  
กระโน้นแล้ว รู้สึกว่า ไม่ผิดไปจากเครื่องดนตรีซึ่งอยู่ในเกณฑ์ ดของไทย  
สมัยปัจจุบันนักเพราะเครื่องกระเดื่องของปี่ หรือ กระบอกตุ๊กตู่ของ  
แตรสำหรับเพิ่มเติมเสียงทศของการใช้ ก็ไม่มี

ครั้นสมัยต่อมาจึงมีการประดิษฐ์เพิ่มขันทระตัว ๒ ตัว แต่ยังคง  
กระทำเช่นเดียวกับอย่างหยาบ ๆ เป็นที่สุด ในเมื่อได้เปรียบเทียบกับ  
เครื่องททาทันในสมัยนั้นแล้ว จะบังเกิดความรู้สึกงำของในสมัย ไบราณ  
นั้นเป็นสิ่งที่หาชมอันไม่บ่อยเลย นอกจากเครื่องดนตรีแล้ว เขายังเก็บ  
รักษาคนละครบบบทเพลงของ บรมอาจารย์ดนตรีต่าง ๆ ไว้อย่างเรียบร้อย  
กับเครื่องใช้ส่วนต้วบางอย่างของนักประพันธ์ ผู้ตชนามซึ่งได้ ใช้เมื่อครั้ง  
ยังมีชีวิตอยู่ และสำหรับบางอาจารย์นั้น ทางการยังเก็บกระ โหดก  
ศิรัษะ, ฌม รักษาไว้อีกด้วย ส่วนภาพวาดเป็นรูปของท่านเหล่านั้นอยู่  
ทั่วไป

นอกจากการดัดระดั้มเครื่องดนตรีต่าง ๆ โดยเฉพาะของเขาแล้ว  
ทางการยังได้พยายามรวบรวมเครื่องดนตรีของประเทศชาติอื่น ๆ เข้าไว้ อีก  
ด้วย เป็นคันทองอินเดีย, จีน, พม่า, และ ญี่ปุ่น ฯลฯ แต่เป็นที่น่าเสียด  
ตายว่าไม่ได้ มีโอกาสเห็นเครื่องดนตรีของสยามอยู่ด้วยเลย เว้นแต่ที่  
ในกรุงเวียงนาเท่านั้นได้เห็น ระนาดไม้ของไทยเรา ๓ ราง แต่ไม่ทราบ

ว่าจะเป็นระนาดที่สร้างขมในสมัยไหน และได้ออบถามทางฝ่ายเจ้า  
 หน้าที่ของเขาก็ไม่ทราบเช่นเดียวกัน เท่าที่ได้สังเกตระนาดรางนแตรเห็น  
 ว่า ไม่มีคุณภาพเสียเลย กับทั้งตัวรางระนาดก็ทำขมด้วยฝีมือหยาบ ๆ  
 สอดนุดกระนาดก็ขมด้วยไม้ ไม้ส้เหล็องอ่อน ๆ และขนาดบางซึ่งไม่น่าจะมีเสียง  
 ขำไม่สำหรับตกมดลักษณะเหมือน ตะเกียบมมผาพนโง ฆางหนง เท่านั้น คือไม่  
 ฝึกไปจากระนาดททำขมให้เด็กเดิน จึงกระทำให้รู้สึกตะอาายแตรเสียตาย  
 เกียรติของชาติในเรื่องนเบนนอย่างมาก เพราะสิ่งของบางอย่างซึ่งเขาอ้าง  
 ว่าเป็นของชาติไทยไปปรากฏอยู่ในต่างประเทศนั้น ส่อให้เห็นเสมือน  
 หนึ่งว่าเรายังห่างไกลจากอารยธรรมเป็นอย่างมากมาย ทั้งพพิชภัณฑ์  
 การดนตรีของกรุงเวียนน่าน เป็นสถานที่ไม่ใจของชาวโลกทั้งไปทั้งใน  
 ทวีปยุโรปและอเมริกา จึงเห็นว่าทางการควรดำริจัดตั้งเครื่องดนตรีซึ่ง  
 พอจะหาได้ ไปให้เป็นสมบัติของ พพิชภัณฑ์สถานใด ในกรุงเบอร์ลินกรุง  
 เวียนนา และ กรุงปารีส เพื่อเป็นการกุเกียรติ หรือ ในทำนองเมยแพรว  
 วัฒนธรรมของชาติเราอีกด้วย